NICUȚĂ TĂNASE
plec la facultate
editura tineretului

NICUTĂ TĂNASE
Plec la facultate

Ana, fata bătrânului șamoteur Deac, intră printre primii în sala de festivităţii a I.C.S.H.ului. Îşi dezbrăcă pufoaica pătată pe alocuri de mortar și o puse pe bancă, lângă ea. Îşi desfăcu basmaua și se trase lângă fereastră ca să-și aranjeze cozile.

Se privește în geamul ferestrei. Frumoasă foc. Zău, fiu găsești în Hunedoara la tot pasul o fată atât de frumoasă. E frumoasă, ce să mai vorbim! mai ales acum când cârlionţul lăsat pe frunte îi dă un aer de femeie în toată firea. Un aer de muierușcă. Ar mai sta ea aici în faţa geamului să se studieze multă vreme dacă Gârjoabă, macaragiu pe „Deric", nu s-ar fi apropiat de ea cu gura aia spurcata a lui:

— Ano, Ano, ia ascultă aici la mine… uită-te încoa', iato, și lasă fereastra aia, nu te mai uita atât în ea, că o deochi… Ai, că ești frumoasă, ești *miss* Hunedoara.

— Ce vrei? îl apostrofează Ana scurt, cu gândurile aiurea.

— Mă chemi și pe mine la nuntă ta? Dacă mă inviţi, știi ce ţi-aduc cadou la nuntă?

Fata, prinzând din zbor ultimele cuvinte, întreabă cu ochii tot în fereastră:

— Ce-mi aduci?

— Un pistol.

Absentă, Ana îşi udă degetele și trage cu ele pe cârlionţul de pe frunte.

— Ce să fac cu pistolul?

— Un pistol de-adevăratele, auzi tu? Un pistol de-adevăratele ţi-aduc. Dacă o să se poarte urât cu tine Tudor Romoșan, tragi în el și mă iei pe mine. Te învoiești? Dacă te învoiești, notează-ţi adresa mea: stau pe Bariţiu 16; suni de trei ori. Vezi că am câine rău, să citești tăbliţa de la poartă.

— Du-te naibii, nesuferitule. Poate te spun Lidiei.

— Și dacă mă spui, ce? Ţi-am făcut ceva? Și la urma urmei, cu Lidia o să termin cât de curând. Rup relaţiile cu ea. Suntem… adică eu sunt pe cale să-mi retrag ambasada. Și Gârjoabă, cu toate că nu era nevoie, îşi înnodă șireturile de la bocancii înnoroiaţi până la gleznă.

— Ești un aiurit, răbufnește Ana, așezându-și pe genunchi pufoaica. Îşi aduse aminte că Gârjoabă a fost obraznic cu ea. Puse pufoaica să marcheze locul pe bancă și porni să-și ia și celelalte lucruri de pe tocul ferestrei. Dar poţi să scapi așa ușor de Gâr joabă? Hop și el după ea. Îi mai zise câteva, apoi veni și se așează pe banca unde era Ana. Ana se trase cu lucruri cu tot mai departe de el.

— Tu nu vrei să-mi dai pace?

— Ano, când vine Tudor din armată?

Ana se uită la el să vadă dacă, într-adevăr, vorbeşte serios, ori e gata să spuie o trăsnaie. Gârjoabă a înţeles. Așa că deveni mai serios. Tuși de câteva ori, așa, fără motiv, și iar începu:

— Nu zău, când vine?

— Peste câteva săptămâni.

— Și vine tot pe șantierul nostru, ori merge la „Gudroane”?

Înainte de a da răspunsul, Ana se uită iar în oglinda ferestrei. Îşi netezi iar părul de pe frunte și abia după ce observă că e fixată de mai mulţi ochi, zise:

— Aici. Aici vine Tudor. Ia în primire echipa lui taică-său. Așa am auzit vorbindu-se.

— Și bătrânul? Socră-tău? Adică viitorul tău socru?

— Iese la pensie. Îi ajunge cât a muncit.

Gârjoabă îl descoperi pe Miron, fierarul betonist.

O lăsă pe Ana și pomi spre grupul de care se atașase prietenul lui, Miron.

— Băi Miroane, cu mașina electrică de spălat rufe Ce se mai aude? Ţi-ai cumpărat-o?

— O să-mi cumpăr.

— Iei cuvântul la miting? Am auzit că aduci salutul ospătarilor de la „Metalul” și „Corvinul”.

— Ia mai lasă-mă în pace.

— Am auzit că le cam bei de la un timp. Ce-i cu tine?

Miron îl lăsă să vorbească singur și, ca să scape de el, porni spre ieșire.

— Asta are ceva pe suflet, că prea le bea, zise Gârjoabă celor care rămăseseră.

Un flăcău voinic și îndesat, cu jumătate din urechea stângă pierdută într-un accident, zâmbi.

— Eu știu de ce bea Miron în ultima vreme așa de tare, zise el.

— De ce?

— Iubește. Iubește, și nu-i înţeles.

— Zău? se miră Gârjoabă. Pe cine iubește, mă?

— Pe „Pisica”, sudoriţa aia cu „plămânii” mari.

Gârjoabă zâmbi și pomi spre banca unde o lăsase pe Ana. Se așeză lângă ea și iar începu:

— Să știi că-mi pare bine că o să lucreze Tudor pe șantierul nostru, făcu el cu gândul undeva aiurea.

Ana tresări.

— De ce-ţi pare așa de bine?

— O să am posibilitatea să te las repede văduvă.

Îi scap o greutate de pe macara în cap, și gata. Eu te iau pe urmă și cu doi copii, dac-o să-i ai. Numai c-am să te rog să-i obligi să-mi spună tată. Și mai am o rugăminte: Să-i spui lui Tudor, când vine, să se asigure la A.D.A.S. Nu de alta, dar să aibă și el ceva bani de cheltuială pe lumea ailaltă. Vezi ce băiat bun sunt? Grija faţă de om!

Fata îl lovi cu toată puterea peste umăr, și o zidăriţă are putere, nu glumă. Mai, mai să-l dea gră maclă pe macaragiu.

— Pleacă! Pleacă de-aici, zăpăcitule.

— Parc-ai fi crescut în pădure. Tu nu știi de loc de glumă… Se mai uită puţin prin sală, apoi, ca și când până atunci n-ar fi spus nimic, continuă:

— A rupt cuiul echipa lui socru-tău. A pierdut moșul drapelul pe luna asta. Am

fost pe la sindicat.

Babalâcul a ieșit de data asta al doilea.

Fata se răsuci pe locul ei și-l îmbrânci iar.

— Te rog să nu-l mai faci babalâc, ai înţeles?

— Nu e babalâc. Acum îţi convine? A ieșit pe locul doi Virgil Romoșan. Tatăl viitorului tău bărbat.

Așa-ţi convine? Vezi, cu mine, se poate înţelege toată lumea.

Pe Ana o cam întristă vestea. Începuse să se joace cu capătul unei cozi, răsucea și desrăsucea pe un deget funda care lega capătul cozii. După ce repetă pentru ea câteva cuvinte spuse de Gârjoabă: „tatăl viitorului tău bărbat", cu gândul cu totul în altă parte, zise: „

— Chiar vorbești serios?

Gârjoabă se trase puţin mai departe de Ana. Pe ușă intră bătrânul Deac, răsucindu-și mustaţa lui de husar. Pufăi în prag de câteva ori din luleaua, nelipsita lui lulea ungurească, apoi, văzând c-a venit prea devreme, ieși din sală.

— Uite-l pe taică-tău. Ascultă, Ană, taică-tău e ceva rudă cu Taras Bulba? Că să mor eu dacă nu seamănă la mustăţi cu el. Și la bocanci seamănă. Ce număr poartă taică-tău?

Ana se ridică, fără să dea atenţie celor spuse de Gârjoabă, și strigă ceva spre ușă. Taică-său o văzu și-i făcu semn că are treabă cu cineva.

Sala începuse să se umple. Pe estradă era totul pregătit. Drapelul întrecerii era așezat la loc de cinste. Toţi se uitau cu priviri aprinse la el. Buchetele de flori parcă așteptau și ele să fie înmânate cât mai repede. Electricianul de serviciu controla microfonul.

— Cine a ieșit pe primul loc? Cine ia drapelul? Almășan?

— Ai ghicit. El, Ano, Almășan ăsta ţi-a cam pus gând rău. Ce te uiţi așa la mine, nu crezi? E mort după tine. Să n-avem vorbe. Și ţie-ţi cam place de el. Ia loc, nu te mai uita după el, că n-a venit încă.

— Du-te naibii, făcu Ana, de data asta de loc supărăcioasă.

— Almășan ăsta e ambiţios rău. Nu sunt nici trei luni de când a luat brigada lui Pop în primire… și ce brigadă a luat de la Pop? Niciodată brigada aia n-a depășit planul mai mult cu 3 — 4 procente. Acum o să-l vezi că ia drapelul. Asta să știi că dacă-și pune în gând ceva, nu se lasă. Așa că păzește-te!

— Iar începi cu prostiile tale?

Gârjoabă se trase într-o parte și pumnul Anei nu nimeri ţinta.

În prag apăru bătrânul Romoșan cu echipa lui.

Intrară după el vreo douăzeci de tineri. Pe bătrân îl traseră într-un colţ al estradei câţiva din comitetul sindical și secretarul organizaţiei de bază de la Montaj II, Scarlat. Băieţii lui se răspândiră prin sală. Câţiva se așezară pe scaunele libere din jur. Un tânăr deșirat, cu un gât neverosimil de lung, intră în vorbă cu Gârjoabă.

— Îi tragi cu lira, macaragiule!

Și cum Gârjoabă se întoarse spre el, tânărul îi făcu un semn cu ochiul spre Ana. La care macaragiul, dând din umeri, zise:

— E ocupată. Se aplecă spre el și-i spuse la ureche: n-o știi? O să fie nevasta viitorului vostru șef de echipă. Așa că poţi să-i spui sărut mâna. Ridică-te, măi ostreaţă, și pupă-i mâna!

Tânărul se rușină. Gârjoabă prinse mișcarea și strigă spre Ana:

— Ano, frumosul ăsta are să-ţi spună ceva… Spune, mă, ce ai de spus. Sărută mâna stăpâne-ţi. Zi, mă, sărut mâna.

Ana nu-i dădu nicio atenţie. Cel cu gâtul neverosimil de lung prinse curaj:

— O știu, cine n-o știe pe frumoasa noastră zidăriţă?

Gârjoabă se face că n-aude. Îşi dezdoi spinarea și strigă spre băieţii lui Romoșan:

— Aţi pupat, mă, drapelul? Că dacă a pus Almășan mâna pe el, aleluia, v-aţi lins pe bot. La Re șiţa trei ani de zile a ţinut drapelul. La Călan, un an întreg. Până a terminat lucrarea, tot la el a fost drapelul de fruntaș. Duceţi-vă și pupaţi-l, dacă nu l-aţi pupat, că și-l trece în inventar… Asta nici măcar să vă fotografiaţi cu el nu vi-l mai dă. Nu vă îmbulziţi. Câte unul.

Ana îl înghioldi:

— Mai taci, Gârjoabă, îţi turuie gura…

Și în loc să tacă, Gârjoabă se apropie de urechea ei:

— Ano, uite-l pe Miron. Dacă mâine te măriţi cu el, poimâine ţi-aduce acasă o mașină electrică de spălat rufe. De ce râzi? Pe cuvântul meu că așa e.

Are el un sticlete, zice că nu vrea să-și vadă ne vasta aplecată peste albie. Azi îşi ia nevastă, mâine, mașină electrică de spălat rufe… Ano, ia uită-te colo, în banca a treia. Îl vezi? Stai, nu te uita acum!

Acum poţi să te uiţi. Uită-te. Ăla din faţa celui cu mutra raională. Frumosul ăla cu părul negru, cu ochii albaștri. Îl vezi?

Fata privi și ea într-acolo. Apoi îl întrebă:

— Ce-i cu el?

— Cântă, fluieră toată ziua pe schelă, numai muzică de Chopin și Beethoven.

— Și? Ce-i cu asta? Ce dacă fluieră toată ziua, pe schelă, muzică? Ce mă interesează pe mine?

— E în brigada lui socru-tău. Deștept băiat!

— Și ce dacă, treaba lui.

— Într-o zi m-a-ntrebat ceva de tine.

— Ce te-a întrebat? Și fără să vrea, se uită din nou într-acolo.

— M-a întrebat dacă noaptea dormi cu ușa în curată. Şi-o fi pus în gând să te fure. Vrei să-ţi fac vorba cu el? Mi-e prieten. Are vreo 9.000 la C.E.C. Cu cât te vinde taică-tău? Da’ mi se pare că nu te-a pus în vânzare, că n-am văzut la poarta voastră nici un aviz.

Ana, înfuriată, îl izbi iar. Zise amenințător:

— Dacă nu pleci tu de-aici, plec eu. Pleacă!

Gârjoabă făcu pe seriosul.

— Și știi ce i-am răspuns? Că ești „încuiată”. Stai, Ano, nu fi rea, și se feri din nou de pumnul Anei. Am glumit, zău am glumit. E băiat serios. Dar de când a intrat

în sală numai cu ochii la tine e. Mircea Munteanu îl cheamă. Dacă te interesează…

Îl vezi, abia îşi poate ţine capul pe umeri. Îl are încărcat cu muzică grea. Eu cred că are câteva mii de tone de muzică în cap. Nu fi proastă, Ano, îl iei de bărbat și dacă te plictisești de el îl vinzi la kilogram.

— Du-te de-aici, ești un…

— Un ce? Spune, Ano, ce sunt? Spune-mi, că nu mă supăr. Sunt un… un băiat simpatic, așa e? Așa-i că dacă aș fi liber te-ai mărita cu mine? Ai ghinion, ce să-ţi fac? întoarse și el capul spre cel de care era vorba și continuă. E un lăcătuș a-ntâia. A-ntâia de oraș. Vede meserie. Ano, ce-i cu tine, ce tot te uiţi la el? Vezi că te spun lui Tudor când vine de la armată.

— Gârjoabă, vrei să știi ceva? Din tot ce spui tu nu mă interesează absolut nimic.

— Nici pe mine nu mă interesează, dar ce să fac?

Sunt în urmă cu planul la vorbit. Am niște restanţe.

Gândește-te și tu, stau toată ziua în colivia macaralei singur cuc. Nici când sunt între oameni să nu vorbesc? Ori poate că nu sunt între oameni? Ce-i cu tine, de ce nu mă lași să vorbesc? De ce dai?

— Vorbește, dar nu prostii.

Gârjoabă făcu o pauză, după care se uită spre ușă să vadă cine mai intră și tresări. Îl descoperise pe Almășan. Ridică spre el o mână în semn de salut, apoi se întoarse din nou spre Ana, care de data asta vorbea cu Laz de la magazie despre niște cărămizi refractare, care trebuia să sosească de la un știu ce fabrică din Comarnic. Se trase mai lângă ea şi-o lovi cu cotul.

— Ano, Ano, Ano, uite-l pe eroul zilei. Uite-l pe Almășan. După cine crezi tu că se uită prin sală?

— După cine?

— Fii atentă, ai văzut? După tine. Pun rămășag că după tine. Ţi-am spus eu? Ai văzut cum te-a privit?

— Fii, Gârjoabă, serios. Dar Ana se uita cu niște ochi galeși spre Almășan.

— Dacă-ţi spun eu… Nu vine încoa' fiindcă trebuie să se urce pe scenă să primească drapelul. După tine s-a uitat. Vezi cum te-a prins în colimator? Și nu mă credeai. Vezi? A vrut să știe unde ești. Numai aici e cu ochii. Hai să-l scuipăm să nu se deoache, că-i tare frumos. Ptiu, ptiu, să nu fie de deochi. Nu zău, Ano, spune și tu, nu-i băiat frumos? Dac-aș avea eu exteriorul lui, i-aș face cinste lui fost' Dumnezeu cu zece kile de smirnă și zece kile de tămâie calitatea întâi. De ce să ne minţim? E bărbat frumos. Ce-i al lui e-al lui. Nu știu cum nu l-a descoperit cinematografia până acum. Într-un rol de erou pozitiv, ar fi intrat fără încălţător. Ce ochi are!… Eu dacă aș fi fată…

Ana se întoarse spre banca din dreapta și-i făcu semn Pisicii, care-și căuta loc, să vină lângă ea. Pisica e o sudoriţă a înălţimilor. O fată dată dracului. Ana îi făcu loc între ea și Gârjoabă. Când macaragiul dete cu ochii de ea, o și luă în primire:

— Pisico, draga mea Pisică, am auzit că ţie nu ţi-a murit niciodată niciun neam. Îţi trăiesc, după câte știu eu, și moșii, și strămoșii. Îţi trăiesc până și maimuţele din

care se trag. Nu vrei să-mi vinzi și mie o maimuţă din aia? O s-o ţin în cușca macaralei pe post de mascotă. Am nevoie de-o mascotă. Dar poate nu știi ce-i aia mascotă? Dacă nu știi, întreabă-mă. Că eu d-aia am fost chemat aici la ședinţă, ca să dau explicaţii.

Începură să facă haz toţi din jur. Și majoritatea așteptau o replică tare de la Pisica. Și ea era recunoscută ca bună de gură. Probabil, Pisica nu găsise ceva „tare", ori se gândea în altă parte, așa că începu să vorbească cu Ana. Gârjoabă însă n-o iertă de loc.

— Dar tu o să mori, Pisico. O să te fac să mori după mine. O să mă bărbieresc în fiecare zi cu o lamă întreagă și o să învăţ versuri pe dinafară din Andriţoiu, versuri de dragoste. Praf o să te fac. Am făcut eu praf o poetă la Sinaia, dar pe tine!… O poetă, auzi?… Băieţi, Pisica asta a noastră are titlul de cea mai bună sudoriţă de pe șantier. Aflaţi de la mine că lucrurile nu stau chiar așa. Ea sudează numai la înălţimi, și controlor de calitate la ei este nea Bibanu. Moș Bibanu. Ăsta abia se târăște pe sol. Face recepţia sudurilor din elicopter. Așa-i, Pisico? Hai c-am glumit. E sudoriţă bună. Mie mi-a sudat o coadă la un ibric și acum fac ceai în el fără să-l mai pun la foc… Știi, Pisico, știi că semeni cu poeta mea de la Sinaia? De ce nu te-apuci și tu de poezii?

Povestea cu poeta era inventată de el. Cu un an în urmă fusese în concediu de odihnă la Sinaia. Atunci a vizitat și castelul Peleș. De la poarta castelului a cumpărat o jumătate de kilogram de pere pergamute.

După ce-a terminat perele, a descoperit pe pungă niște versuri. S-a dus la portar.

— Nene, la Pelișor ce este?

— Casă de creaţie.

— Poetese aveţi printre creatori?

— Or fi.

— Dar una care mă iubește pe mine, este?

— De unde să știu eu?

— Dar dumneata de ce iei leafă? îmi dai voie să mă duc până la Pelișor s-o caut?

— Nu se poate. Creatorii creează, nu trebuie de ranjaţi.

— Ce-i ăla creator?

— Creator e ăla care doarme aici la Pelișor.

— Și nu-mi dai voie să mă duc să-mi caut poetesa? Ia uite aici, versurile astea-s pentru mine.

Așa s-a născut povestea cu poeta.

— Hai, Gârjoabă, spune până începe ședinţa cum ai cunoscut-o pe poetă, începu să se roage de el Vâlcu de la sculărie.

— Cum, mă? îl întărâtă un altul, rânjind spre Gârjoabă cu niște dinţi de viplă.

Gârjoabă nu se lăsă mult rugat. Se uită în jur să vadă dacă are ascultători și începu:

— Eram în concediu la Sinaia. Mergeam spre cazino. În faţa mea, la vreo câţiva paşi, apare, nu știu de unde a ieșit, o fată. O fată grozavă. M-am dus la ea. „Duduie, nu știi mata cât e ceasul?” Mi-a spus. Eu m-am apropiat de ea și, privindu-i ceasul de la mână, i-am pus întrebarea: „Duduiţă, ceasul ăsta al dumitale e de mână, ori de tipar?” A râs. Dacă a râs, am zis: „Gata, s-a prins”. Dar când s-a recomandat, când am auzit că e poetă și că stă la Pelișor, am vrut să sări din mers.

— Dar ce, Gârjoabă, eraţi în vreo mașină? inter vine iar cel cu dinţii de viplă.

— Nu, șefule, eram pe jos, dar așa se spune. Tot concediul l-am făcut cu ea. Doamne, ce concediu a fost. Am fost cu ea ta, Rigler”, la tonomat. „Rigler”, e o braserie lângă Pelișor. De câte ori te-ntâlneşti în viaţă cu o poetă? Eu, dacă vream, mă însuram cu ea, că-i plăcea de mine. Frumos sunt, inteligent sunt, modest… este? făcu o pauză, ca să se oprească din râs cei care-l ascultaseră, apoi continuă: La despărţire mi-a dat o poezie scrisă special pentru mine.

Strict pentru mine. Ia ascultaţi. Aici:

Am poposit și-n drumul tău

Veneam să plec, nu să rămân…

— Deșteaptă, nu?

Și totuși, pentr-un foc păgân.

Rămas în urmă, îmi pare rău…

Era și cazul să-i pară rău. Pentru că sunt frumos rău. Frumos, deștept și modest. V-am mai spus, nu?

Știam firesc, popasu-i mic… paisprezece zile, că atâta-i seria prin O.N.T. Ea cât o fi avut, douăzeci și unu de zile? Nu m-am dus prin Ministerul Sănătăţii. Fiţi atenţi:

Să mă-ncălzesc, și-apoi să plec… Eu la Hunedoara, ea la București.

D-a-n *urmă pasul sună sec…* Aici nu știu ce vrea să spună. Poetă, ce vrei.

Nu ţi-am cerut, nu-mi dai nimic… Și-aici o aureşte cu basmele ei.

Am poposit și-n drumul tău

Privesc în urmă, focu-i stins… O fi făcut armata la pompieri.

Îmi pare rău că l-am aprins.

Îmi pare rău, că-mi pare rău…

— A înţeles careva ceva? întrebaţi-mă unde n-aţi înţeles. Ei acum v-am spus și poezia. Lăsaţi-mă că mai am puţină treabă cu Pisica. Pisico, tu știi ce deosebire este între un elefant și o masă? Așa-i că nu știi? Tu ar trebui să fii dată în judecată pentru port ilegal de cap. Plătești impozit de pomană pentru el. Deosebirea dintre un elefant și o masă este că elefantul n-are saltare. Ce ziceţi, băieţi, vedeţi, la nimic nu se pricepe. Și deodată Gârjoabă pufni în râs.

— De ce râzi, îl întrebă cel cu gâtul neverosimil de lung.

— Fetele astea, cum stau ele așa una lângă alta, știţi cu cine seamănă? Uitaţi-vă bine la ele. Nu mișcaţi, fetelor, nu mișcaţi, că stricaţi clișeul. Știţi cu cine seamănă?

— Cu cine?

— Cu Strelka și Belka, după aterizare.

Fetele începură și ele să râdă. Pisica se întoarse spre macaragiu.

— Gârjoabă, am auzit că Circul de stat din Bucureşti are liber un post de clovn. De ce nu te duci tu? Ai avea succes.

Gârjoabă a devenit deodată serios:

— Pisico, să lăsăm gluma. Am auzit o chestie. E adevărat că Miron e îndrăgostit de tine și tu nu-i dai nicio atenţie? Eşti proastă, fetiţo. Miron e băiat bun, nu mai găseşti altul ca el. Îţi cumpără şi maşină electrică de spălat rufe.

Pisica se fâstâci. Se înroşi până în vârful urechilor.

Gârjoabă o privi printre genele apropiate. Aştepta răspunsul, dar degeaba.

Scarlat, secretarul organizaţiei de bază, deschise şedinţa. Dădu citire procesului-verbal cu rezultatul întrecerilor pe luna trecută. Gârjoabă nu minţise. Pe locul I, brigada condusă de Almăşan, pe locul doi, brigada bătrânului Romoşan, la o distanţă de câteva procente.

Bătrânul Romoşan, cu stânga îi întinse câştigătorului drapelul, iar cu dreapta prinse palma aspră a lui Almăşan.

— Fiule, eşti un fecior fain, mă dau bătut. Mi-s bătrân. Te gratulez din toată inima.

Almăşan luă drapelul, se întoarse cu faţa spre prezidiu, îşi drese glasul şi începu:

— Tovarăşi, lupta a fost grea, dar am învins. „Hoţul" ăsta bătrân a fost greu de răzbit. Am auzit de bătrânul constructor Romoşan încă de pe vremea când lucram la Reşiţa. Ştiam că odată şi odată o să ajung să mă lupt cu el. Uite c-a venit vremea. Vă asigur că acest drapel al întrecerilor nu va mai pleca t din brigada mea, până când cuptoarele noi Simens Martin nu vor fi gata. Cu dinţii o să ţinem de el. Aşa, băieţi?

Almăşan adresă ultimele cuvinte băieţilor din brigada lui. Aceştia strigară în cor:

— Aşa e!

Sala se ridică în picioare. Începură toţi să aplaude.

Când se făcu puţină linişte, bătrânul Romoşan se întoarse spre Almăşan şi strigă tare, să se audă şi în sală:

— Auzi, mă copile, apăi tu nu fi aşa de ocoş. Romoşenii nu se dau bătuţi cu una, cu două. Să ştii că mai e un constructor Romoşan, şi acela-i feciorul meu. Va veni el din armată. Atunci să te văd.

De data asta aplauzele au fost şi mai puternice.

Ana bătea puternic din palme. Nu se putu reţine şi strigă ironic:

— Atunci să te vedem, tovarăşe Almăşan!

Gârjoabă o lovi cu cotul şi-i spuse la ureche:

— Te-a auzit. Ia uite cum se uită la tine, ca un uliu.

Almăşan făcu un pas spre microfon şi zise:

— O să-mi sumet mânecile mai bine şi-o să mă lupt şi cu Romoşan cel tânăr. Nu mi-e teamă de luptă.

— Mi-e frică c-o să zici pas-parol, se auzi vocea lui Gârjoabă, şi sala răsună de râsete.

Trecu la microfon Scarlat, care citi salutul Comitetului de partid și al conducerii întreprinderii. Gârjoabă se apropie de urechea Pisicii:

— Deseară vii la dans?

— Dar dansezi numai cu mine.

— Tangourile cu tine, că nu le vezi la dans, valsurile cu Ana, că ea e demodată, și cea-cea-urile cu Sida de la telefoane.

Pisica îi şopti la ureche:

— Convinge-o tu pe Ana să vină și ea.

— Las pe mine. Mă duc eu şi-o cer lui taică-su. Are babacu' încredere în mine. O iau de la „Papa", cu proces-verbal… Să vii și tu, Pisico, neapărat să vii. Trebuie să discutăm o problemă foarte serioasă, problema Miron.

Pisica vru să spună ceva, însă Gârjoabă îi astupă gura cu podul palmei.

— Nu te grăbi să dai răspunsuri pripite.

Ședinţa s-a terminat. Mai toţi au trecut pe lângă Almășan, care stătea lângă ușă cu ditamai buchetul de flori în braţe. Toţi îl felicitau. El mulţumea tuturor, dar n-o pierdea din ochi pe Ana.

Bătrânul Deac îşi luă fata de umeri și porniră spre ușă. Se opri și el să-l felicite pe câștigătorul între cerii. Îi strânse mâna. Ana, la rândul ei, îl felicită și ea. Almășan îi zâmbi privind-o drept în ochi. Apoi îi spuse:

— Să știi că nu mi-e teamă de Romoșanul dumitale. Numele lui Romoșan îl pronunţă accentuat, ironic. Abia aștept să vină să-l cunosc și eu. Am auzit multe vorbindu-se despre el.

— O să vină, zise fata oarecum stingherită.

Almășan observă, ca și în alte împrejurări, în privirile Anei ceva care-i convenea.

„A mea o să fii", îşi spuse el, și Ana parcă-i ghici gândurile, lăsă capul în jos, dezarmată, învinsă.

— Te iubesc, Ano, auzi ea șoaptele lui Almășan.

Fata tresări. Inima începu să-i bată mai tare. Tot sângele i se urcă în cap. „Ce să fac, să fug?"

— Da, Ana, te iubesc mult, de ce mă ocolești? îmi spui? Uită-te în ochii mei, răspunde-mi printr-o privire!

Pisica îi pândea de undeva din colţul sălii. Discuta ea cu colegii de echipă, dar ochii îi avea aţintiţi spre cei doi. Nu se mai putu abţine. Porni ca o vijelie.

— Te felicit, Alexandre… Ce faci, îi ceri scuze Anei că i-ai dezmoștenit socru' de drapel?… Când vine Tudor, Ana?

Pisica îi puse această întrebare cu răutate. Ea era sigură că Almășan nu-i ceruse scuze Anei. Știa precis lucrul acesta.

Se apropie de ei și Miron.

— Pisico, vii la reuniune? Și Miron îl întrebă batjocoritor și pe Almășan: Vii la reuniune? întrebarea era de prisos. Doar reuniunea era dată în cinstea lui.

Almășan observă că faţa lui Miron exprima o ură greu de stăpânit. Ca să iasă din încurcătură, zise:

— Atunci ne întâlnim la reuniune. La revedere.

Ieșiră. Cineva anunţa cu întârziere la microfon:

„Nu uitaţi, astă-seară în sala clubului, în cinstea fruntașilor, program artistic și dans până la ziuă. Bufet bine asortat, confete și serpentine”.

Afară se formau grupuri-grupuri, se făceau planuri pentru balul de astă-seară, se discuta despre ședinţă, se comentau angajamentele.

Almășan îşi făcu drum pe lângă Ana și o întrebă tare, ca să audă și bătrânul:

— Sper că veniţi la bal?

Fata îl privi pe taică-său și spuse într-o doară:

— Cred că numai la programul artistic.

Almășan îşi luă rămas bun de la Deac-baci, apoi lăsă buchetul de flori în braţele Anei, care, pierdută, nu știu ce să facă cu el. Almășan se duse în faţa magaziei de materiale, unde ţinea sub o prelată M.Z.-ul de 250 cm. Își încheie fermoarul scurtei de piele şi-şi trase mănușile lungi până la coate, privind-o pe Ana, care încă nu-și revenise, pe sub sprâncene. Apoi apăsă cu putere pedalele, acceleră de câteva ori pe loc, să atragă atenţia Anei, și porni cu toată viteza spre oraș.

*

Grupul lui Gârjoabă, de care se alăturase și Miron, înainta vesel spre orașul nou, spre blocul burlacilor.

Toţi erau bine dispuși, în afară de Miron, care scrâșnea nervos din măsele. În dreptul restaurantului „Metalul”, Miron vru să se oprească:

— Noroc, băieţi, și dădu să intre în restaurant.

Gârjoabă se desprinse și el din grup, se apropie de Miron și, prinzându-l de braţ, îl întrebă:

— Unde te duci, măi frumosule?

— Iau un coniac și mă duc să mă culc.

— Păi nu mergi la reuniune?

— Ce să caut la reuniune?

— Cum ce să cauţi?

— Uite-așa bine, ce să caut?

— Să te distrezi.

— Să mă distrez? Aia o să fie distracţie? Hai și tu cu mine, bem câte-o sută de coniac. Vii? Hai, că fac eu cinste.

— Ce-i, Miroane, cu tine, ce tot scrâșnești? Ce ai, cine te-a supărat?

— Nu m-a supărat nimeni.

— Hai să ne pregătim. Mergem împreună la reuniune. Hai că vine și Pisica, am vorbit eu cu ea.

— Pisica vine, dar vine pentru mine?

— Dar pentru cine?

— Pentru zmeul ăla de Almășan. E moartă după el. Și el nu-i mai dă nicio atenţie. Văd că-i trage clopotele Anei. Pun rămășag, bag mâna-n foc că Ana se încurcă cu Almășan, înainte de-a veni Tudor din armată. Facem un pariu? Te prinzi cu mine c-așa o să fie?

— Hai, vezi-ţi de treabă. Hai să intrăm la droghe de să luăm niște lame.

Miron, absent, îl urmă. Intrară în drogherie. Gârjoabă se apropie de tânăra droghistă și, aruncându-i câţiva colaci de fum în ochi, îi zise:

— Așa-i că aici nu este oprit fumatul?

Miron începu să râdă și el.

— Ce doriţi? Vânzătoarea n-avea chef de glumă.

— Un sfat.

Droghistă trecu la alt client, aruncându-le niște priviri răutăcioase. Gârjoabă se duse la responsabilul drogheriei.

— Tovarășe droghist, dumneata poţi să-mi dai un sfat?

— Ce doriţi? întrebă el uscat.

— Deseară mă duc la un bal, adică ne ducem, că merge și prietenul meu… vă cunoaşteţi? Tovarășul Miron și tovarășul…

— Și?…

— Păi omul se duce la bal de florile mărului?

Vreau să mă lipesc și eu de-o fată așa drăguţă cum e vânzătoarea dumitale. Recomandă-mi dumneata niște apă de colonie cu care să le dau gata.

— Eu ţi-aș recomanda dumitale să intri mai des prin librării și prin biblioteci.

— Ia uite unde era responsabilul cultural… Fii drăguţ: o sticlă de colonie „București”, două lame „Baltica”, cremă de ras aveţi…

După ce termină de făcut cumpărăturile, Gârjoabă se întinse la urechea droghistului:

— Pe dumneata nu te cheamă Rusu?

Când îşi auzi numele, droghistul făcu ochii mari.

— Rusu mă cheamă.

— Ai salutări de la Bogdan.

— Care Bogdan? Nu cunosc niciun Bogdan.

— Chiar nu cunoști? Gândește-te bine.

— Nu cunosc.

— Vezi dacă nu treci prin librării, nu te duci la biblioteci… Bogdan este Bogdan Petriceicu Haşdeu, 1838 — 1907. Istoric, lingvist, prozator… În timpul liber mai citește și dumneata. Bună seara.

În ușă se mai opri o dată. Vru să-i mai spună ceva droghistului, dar se răzgândi. Îl luă de braţ pe Miron și ieșiră. Porniră în sus spre orașul nou cu pași grăbiţi.

— Măi Miroane, începu Gârjoabă, ia spune-mi mie cam câtă materie cenușie ai în cap și în ce împrejurări o folosești?

— Ce întrebare mai e și asta?

— Stai că uitasem că tu nu știi franţuzește. Să-ţi traduc: ia spune-mi tu mie de ce ești așa prost?

— De ce sunt prost?

— Asta te întreb și eu, de ce ești prost?

— Cum sunt prost?

— Ești prost, făcut grămadă. Să-ţi spun de ce ești prost?

— Hai că-ţi spun. Ești prost, pentru că tii încă n-ai reușit s-o cunoști pe Pisica.

— Eu n-am reușit s-o cunosc pe Pisica?! O cunosc.

Gârjoabă, o cunosc bine de tot.

— N-o cunoști.

— O cunoști mai bine decât mine?! Nu cred.

— Mă prostule, că altfel nu pot să-ţi spun. Pisica e îndrăgostită de Almășan, pentru că Almășan…

— Te rog nu-mi mai aduce aminte de omul ăsta.

— Dar eu nu vorbesc de el. Vorbesc de tine. Vreau să fac o comparaţie între tine și el. Te-ai prostit, Miroane. Te-ai prostit rău de tot.

— Cum m-am prostit?

— Bei…

— Am motive, Gârjoabă. Am motive serioase.

— Ce motive?

— Sunt un prost, aia e. Un prost, așa cum ai spus tu, făcut grămadă.

— Nu te contrazic.

— Da, mă, sunt un prost și jumătate. Uite, Gârjoabă, îţi mărturisesc ţie, îţi spun ţie ca la cel mai bun prieten al meu. Ca la un frate. Îmi place. O iubesc mult pe Pisica. Ori mai bine zis, am iubit-o. Am vorbit cu ea două luni de zile înainte de a veni Almășan pe șantierul nostru. Auzi tu, două luni am vorbit cu ea. Ne întâlneam în fiecare după-amiază, în fiecare seară. Mergeam împreună cu ea la film. Ah ce după-amiezi frumoase, ce seri frumoase! Ne fă ce-am planuri de viitor, visam împreună. Vine Almășan pe șantierul nostru și ea gata, s-a și îndrăgostit de el. Știi, mă Gârjoabă, umbla năucă după el, și eu credeam că e o fată… O fată așa cum mi-o doream.

— Și vă făceaţi planuri de viitor? încercă Gârjoabă o zeflemea.

Miron însă luă întrebarea în serios.

— Da, mă Gârjoabă, ne făceam planuri de viitor.

— Și cam ce fel de planuri? Să vă cumpăraţi maşină electrică de spălat rufe? Așa-i c-am ghicit?

— Tu iei în râs povestea cu maşina de spălat rufe.

Dar pentru mine asta înseamnă ceva. De unde să știi tu ce este pe sufletul meu?

— Băi Miroane, de ce crezi tu că e năucă Pisica după Almășan? Răspunde-mi tu mie la întrebarea asta, dacă te duce capul. Ia să vedem!

— E mai frumos decât mine… E… De ce râzi?

— Măi Miroane, ascultă aici la mine. Dacă Almășan avea un picior de lemn ori un ochi de sticlă, te asigur eu că Pisica tot așa s-ar fi prăpădit după el.

— Ești nebun!

— Ţi-am spus eu: încă n-ai cunoscut-o. Ea îşi caută un bărbat pe măsura ei.

— Cum adică?

Gârjoabă, înfierbântat de discuţia care începu să-l pasioneze, se opri pe loc. Se opri și Miron.

— Cum adică? Uite cum. Pisica asta a noastră e o sudoriţă formidabilă. E în permanenţă pe panoul de onoare. Cele mai complicate suduri ea le face. Nu se

teme de înălţimi… Ţii minte atunci când s-a făcut reparaţia la furnalul 4? A lucrat patruzeci și opt de ore fără întrerupere. Dar ce, numai atunci? Unde e mai greu, Pisica. Nu s-a dat niciodată înapoi de la greu. Șantierul nostru a împrumutat-o și combinatului. Ţii minte atunci când a lucrat îmbrăcată în azbest la temperatură înaltă? Niciun sudor n-a vrut să intre.

— Eu de ce m-am îndrăgostit de ea? Trăiește cu picioarele pe pământ… așa credeam, dar de când a venit Almășan…

— Aici am vrut să ajung și eu. Până a veni Almășan se plimba cu tine. Îi plăcea de tine, că ești un muncitor bun, curajos… Uite c-a venit Almășan și a revoluţionat șantierul… Chiar astăzi a luat drapelul de la vestitul Romoșan bătrânul. E un constructor priceput, curajos. Un om așa cum și l-a visat ea.

— Lucrurile cu Almășan nu stau chiar așa. E un constructor bun, nu zic ba, însă e mare șmecher. Știe să-și aranjeze ploile. E șmecher, ascultă aici la mine.

Cum a venit, s-a și împrietenit cu magazinerul și dispecerul. S-a dus cu ei la o ţuică. Are nevoie echipa lui Almășan de două macarale, i se trimit două macarale. Are nevoie de cutare lucru, întâi echipa lui Almășan… I se dau toate pe tavă.

Porniră. O bucată de drum tăcură amândoi. Prin dreptul pieţii, Gârjoabă îl opri.

— E cel mai bun șef de echipă, ce să mai discutăm… Du-te, Miroane, acasă, îmbracă-te și vino să mă iei și pe mine. O iau la bal și pe Lidia. Vii?

— Viu. O să viu, Gârjoabă, numai așa de-al dracului. Să vedem în ce ape se mai scaldă Pisica. Și dacă o face-o pe nebuna, să mor eu dacă nu i-o zic de la obraz.

— Miroane, te îmbraci cu costumul cu vestă. Vii să-ţi fac eu un nod elegant la cravată. Într-o oră ești la mine?

— Sunt.

— Eu aicea stau.

Se despărţiră. Gârjoabă vârî mâna printre șipci, dădu cârligul la o parte, desfăcu poarta și intră. Un câine șoricar începu să latre la el, până-l recunoscu.

— Taci, mânca-ţi-ar coada stăpânul.

Căţelul, știindu-l de frică, dispăru încolo, spre bucătăria de vară. O ușă se deschise și în prag apăru Lidia.

— Ai venit, Dane?

— Poftim?

— Ai venit?

— Aprinde și tu o luminare, și vezi dacă am venit.

Că pe lumina zilei, văd că ai orbul găinilor.

— Mergi la bal? Am primit și eu invitaţii de la sindicatul vostru. Eu mă duc.

— Ei, nu mai spune? Dar „Știi să mergi singură?

N-o să te rătăcești? o necăji Gârjoabă, alegând din legătura cu chei pe cea a camerei lui.

— Măi Dane, când o să vorbești și tu odată serios cu mine?

— La anul și la mulţi ani. Deschise ușa, dar nu intră. Mai întârzie puţin în prag. Lidia, am o surpriză pentru tine.

— Ce surpriză? sări ea bucuroasă.

— Du-te și te îmbracă. Peste o oră plecăm, poate mai prindem ceva și din programul artistic.

— Dar ce surpriză? mai făcu ea curioasă.

— Mânca-o-ar tata cu dude, ce curioasă e! Lasă-mă acum, trebuie să mă bărbieresc și eu, să mă fac frumos.

Lidia nu mai auzi nimic, pentru că Dan închise ușa. Intră în camera ei. Îl iubea pe acest Gârjoabă nespus de mult. Îi suporta toate trăsnăile. Cum auzea poarta, sărea ca arsă. Dădea perdeaua la o parte, și dacă pe poartă intra Gârjoabă, îşi lua papucii în picioare şi-şi făcea de lucru pe-afară. Căuta să intre în vorbă cu el. Și după ce Dan se ducea la el, ea asculta cu urechea lipită de perete și vorbea singură.

„Acum dă drumul la radio, s-a urcat în pat, citește".

Odată a bătut la ușa lui.

— Dane, vrei să-mi dai un chibrit?

— N-am chibrit, că eu aprind ţigara de la amnar.

Dar dacă vrei să-ţi dau totuși ceva, îţi dau voie să mă lași în pace.

Ea a mai întârziat în cameră, doar, doar, i-o spune

Dan să ia loc. Nu i-a spus niciodată. Se purta cu ea dur, brutal chiar. Gârjoabă avea patul lipit de peretele care-l despărţea de camera Lidiei. Și-a mutat și ea patul lângă același perete. Când Gârjoabă lovea din greșeală în zid, de cealaltă parte, ca un ecou, se auzea o izbitură de răspuns. Lidia aștepta cu respiraţia întretăiată o altă izbitură. Dacă vedea că nu-i răspunde, lovea iar.

„— Ești un prost, vorbea ea singură. Ești un prost, te iubesc".

Dimineaţa, când auzea că vecinul ei închide ușa, mai stătea câteva clipe și ieșea și ea ca din întâmplare.

— Mergi la serviciu, Dane?

— Nu, azi nu mă duc la serviciu, m-am învoit.

Am treabă la miliţie.

— Ce cauţi la miliţie, Dane?

— Cer un permis de portarm.

— Armă? Ce faci cu ea?

— Vreau să-i împușc pe cei care mă plictisesc. Primul cartuș ţi-l rezerv ţie. Ești de acord?

Lidia suporta felul acesta de a fi al lui Gârjoabă numai să poată sta de vorbă cu el. Câteodată se întreba: „De ce-mi place oare atât de mult de omul ăsta? De răutăciosul ăsta de Dan? Sunt atâţia care-mi fac curte, care vor să se plimbe cu mine pe Corso, sau să mă ducă la film…" Și-a pus de multe ori în gând să-l lase în pace. Dar nu reușea. Știa Lidia că Gârjoabă nu-i cel care pare la prima vedere. Îl aștepta mereu în poarta uzinei.

— Mergi acasă, Dane?

Dan dădea din cap și iuţea pasul. Îl iuţea și ea.

— Ascultă tu, Lidia.

— Te ascult, Dane.

— Tu ești singură la maică-ta? Mai ai rude?

— Nu, da' ce, tu nu știi că suntem numai noi două?

— Păcat! Întreab-o pe maică-ta, insistă, poate că mai descoperă ceva rude.

— De ce, Dane?

— Vreau să am și eu satisfacţie. Mi-am pus în gând să te omor. Dar o să mă las păgubaș. S-o fac să plângă numai pe maică-ta? E puţin. Știi, eu n-aș lua niciun fel de pedeapsă. Le-aș explica juraţilor cât ești de pisăloagă. Ori, mai corect spus, cât ai fost de pisăloagă, și m-ar achita. La fel ca în schiţa aia a lui Cehov. Dar ce vorbesc eu cu tine de Cehov? Tu știi unde a domnit Cehov? În Muntenia ori în Moldova?

— Dane, nu înţeleg, de ce vorbești tu așa cu mine?

— Tu nu înţelegi multe. Cum să înţelegi dacă… ești o retrogradă. Știi ce-i acela retrograd? Retrograd înseamnă atunci când rămâi în urma vieţii. Auzi, Lidia, pe cuvântul meu de onoare, că într-o bună zi, dacă ai să mă plictisești mult, am să te omor. Auzi? Am să te omor. Am să te trimit pe lumea cealaltă. Ai grijă și tu și fă-ţi părul permanent. Cumpără-ţi un ruj de buze, din cel care nu se ia. E păcat să te duci pe lumea cealaltă nepusă la punct. Sfinţii de azi sunt pretenţioși, nu mai sunt sfinţii de care se învăţa înainte la religie. S-au schimbat și ei. Au evoluat. Dacă te vede sfântul Anton — mi se pare că ăsta-i responsabilul cu femeile în rai — dacă te vede sfântul Anton necoafată și fără ruj, te pune să pești vacile.

— Nu mi-ar părea rău dacă aș muri de mâna ta. Tu știi cât te iubesc, Dane.

— Ce-ai spus?

— Te iubesc.

Gârjoabă o lăsa în mijlocul drumului şi-o pornea în jos spre castel, de unul singur.

Lidia făcea economii şi-şi mărea garderoba, rochii peste rochii. Căută printre prietenele ei o croitoreasă mai bună. După ce venea de la serviciu, se îmbrăca elegant. Dacă era cald, numai pe-afară sta până venea Gârjoabă de la lucru.

În după-amiezile când se întorcea acasă, singură, în camera ei, în așteptarea lui Dan, Lidia visa: „El câştigă bine, strângem bani și reparăm căsuţa asta. Ori o lăsăm pe mama aici și noi ne ridicăm una pe dealul Chizidului. O cameră cu patru pereţi, dar să fie a noastră. O să avem și un copil. Băiat o să fie O să-i punem numele Dan. Dănuţ, ca pe taică-său. La început o să luăm mobilă din aia de cinci mii. După ce o să prindem cheag, eu n-am să mă mai duc la serviciu. Am să ascult când sună sirena de trei și am să ies la poartă să-l aștept. El o să mă întrebe: «Ce-ai gătit astăzi, Lidia?» Eu am să-i spun să închidă ochii și când îi va deschide, o să găsească pe masă mâncarea lui preferată. O să se bucure. După masă, el o să se culce, eu cu copilul o să ne uităm la el cum doarme. «Mergem, Dane, să ne plimbăm?» am să-l întreb eu, după ce se scoală. O să-mpingem amândoi de cărucior, eu dintr-o parte, el din cealaltă. Lumea o să se uite cu drag după noi. Când o să se deschidă grădina de vară, o să mergem cu cărucior cu tot la grădină, să bem câte-o halbă. El o să bea două. Din halba mea am să-i dau și lui Dănuţ.

Da, am să-i dau numele Dan, pentru că atunci când taică-său o să fie la serviciu să-i pot pomeni numele mai des”.

Deschidea caietul gros de dictando, în care-și păstra toate tainele. Prima însemnare în legătură cu Dan şi-o făcuse chiar a doua zi după ce se mutase Gârjoabă în gazdă la ei.

„12 august. Ieri s-a mutat la noi în gazdă. Un băiat tare vorbăreţ. Chiar în ziua mea de naștere. Am în plinit douăzeci de ani. Nu știu de unde a aflat. Poate de la mama, care pregătea prăjiturile mele preferate. Când a venit de la serviciu, mi-a adus un buchet de flori. Frumos din partea lui”.

„16 august. Astă-seară, când a venit de la lucru, Gârjoabă — așa îl cheamă: Dan. Gârjoabă — eram în ușă. I-am răspuns la bună-ziua. A zâmbit la mine și mi-a. Spus c-a scos bilete pentru filmul «Muntele». Am fost cu el la film. E un băiat tare simpatic. Cu minte, dar îi place să facă fel de fel de glume”.

„17 august. Astăzi n-a ieșit de loc din camera lui. Citește, studiază, Dumnezeu știe ce lucrează cu niște planșe”.

„19 august. Astăzi inginerul Cucu de la controlul tehnic a venit la noi la laborator după analizele mine reului de Teliuc. Mi-a spus: «Vrei să mergem diseară la film?» Când i-am întins procesul-verbal cu analizele, m-a apucat de mână și m-a tras spre el. A vrut să mă sărute. M-am smucit. L-am obrăznicit și l-am amenințat: «Tovarășe inginer, am să te spun logodnicului meu». «Zău, ești logodită?» Seara, am vrut să-i spun lui Dan. N-am îndrăznit. Nici n-am vorbit cu el, pentru că a stat cu nasu-n hârţoagele lui”.

„26 august. Azi mi-am făcut drum pe la oţelăria nouă. Doream să-l văd pe Dan. Mi-era dor de el. L-am văzut. Era sus pe macaraua lui. Îmi venea să strig la el, să strig: «Dane, mi-a fost dor de tine». Nu s-a uitat în jos. L-am privit mult. În drum spre laborator l-am întâlnit iar pe zăpăcitul acela de inginer: «Ce faci?», m-a întrebat. M-am făcut că nu-l văd. A venit după mine: «Știi, îmi place de tine…» «Mie nu-mi place de dumneata» i-am răspuns. Și am plecat. Îl iubesc pe Dan. Te iubesc, Dane, te iubesc mult, cu toate că nu meriţi.”

„2 septembrie. Dan a lucrat și după-amiază, și-l rugasem să vină devreme, că am luat bilete pentru film. M-am dus la cinema cu Teri, fata ceea din Răcăștie. O strângeam pe Teri de mână în timpul filmului. În închipuirea unea, filmul ăsta l-am văzut tot cu Dan. Seara, când Dan a venit de la serviciu, m-am întâlnit cu el la poartă. L-am întrebat de ce n-a venit. Mi-a răspuns ursuz că a avut de lucru. Dar nu știu de ce mi se pare că m-a minţit. Am intrat în casă și-am început să plâng. De ce te por şi aşa de urât cu mine, Dane?”

„19 octombrie. Astăzi am primit o scrisoare de la inginerul Gucu. Îmi scrie că mă iubește mult și că vrea să se căsătorească cu mine. Am râs. E grozav de nesuferit omul sta. Am arătat scrisoarea fete lor, colegelor mele de la laborator. Uina mi-a spus că sunt proastă, că de ce nu-i dau nicio atenţie inginerului, că inginerul e inginer, că are leafă mare… Nu mă interesează acest inginer. De Dan îmi place. M-au făcut iar proastă. Ziceau că Dan nu-mi dă nicio atenţie, că-i așa și pe dincolo, că e distanţă mare între un inginer și un macaragiu. Nu mă interesează. Dacă am

să mă mărit cu el, am să-l fac să se simtă bine. Am să-i cârpesc ciorapii, am să-i gătesc mâncărurile care-i plac lui. Am și aflat de la — fata aceea înaltă de la cantină că lui Dan îi plac cartofii prăjiţi cu usturoi…”

Pe Lidia o trezi la realitate lătratul insistent al șoricarului și niște bătăi în poartă. Dădu perdeaua la o parte. „Cine-o mai fi?” își luă haina pe umeri, dar o puse imediat la loc, pentru că Gârjoabă și ajunsese la poartă. „Trebuie să fie vreun prieten de-al lui”, gândi ea și continuă să se pregătească pentru bal. Rupse dintr-un caiet o bucată de hârtie, își scoase stiloul din geantă și scrise: „Dragă mamă, mâncarea e în cuptor. Eu am plecat cu Dan, după cum ţi-am spus, la bal. N-o să stăm prea mult. Te pupă Lidia și Dan”.

Așeză biletul la vedere și tocmai atunci auzi bătăi în perete. Încuie, puse cheia sub ghiveciul cu flori și bătu la ușa camerei lui Dan. Acesta strigă:

— Intră, că vezi tu pe dracu’.

Asta era vorba lui. Așa că Lidia își șterse tălpile la pantofi, fără a fi nevoie, și intră. Miron se ridică de pe scaun și-i sărută mâna.

— Vezi ce educaţie i-am dat, Lidia, vezi cum sărută mâna? M-am certat cu el, continuă Gârjoabă, aranjându-și balenele la gulerul cămășii. El e de părere ca noi utemiștii să nu sărutăm mâna, că nu-i politic. Tu ce părere ai? Văzând că Lidia întârzie să-și spună părerea, continuă tot el: Eu cred că e politic. Dar nici nu v-am prezentat. El e Alexandru Hrisoverighi…

Miron, zăpăcit de numele pe care nu-l auzise niciodată, se uita ba la Dan, ba la Lidia. Într-un târziu, reuși să îngâne:

— Minte! Mă cheamă Miron. De unde ai scos tu, mă, numele ăsta? făcu el spre Dan.

— Cum, nu știţi? Nu știţi cine a fost Hrisoverighi? Dar de unde să știţi voi dacă n-aveţi cultură? Așa-i că v-am prins în offsaid? Uite, o să vă spun eu cine a fost, ca să știţi și voi. Hrisoverighi a fost nepotul din frate al lui Arcul de Triumf. Și Gârjoabă își scoase din șifonier pardesiul de gabardină, îl îmbrăcă, se mai uită o dată în oglindă și le făcu semn cu capul.

— Hai să mergem!

În poartă, Gârjoabă propuse:

— Mergem mai iuţii pe la Pisica. Am vorbit eu cu ea. Ne așteaptă. O luăm, și de-acolo trecem pe Aurel Vlaicu, la Deac-baci. Să — vezi oiţă muncă de lămurire trebuie să duc cu babacul. E încuiat rău moșneagul. O luăm și pe Ana la bal, că săraca de ea, de când a plecat Romoșan în armată, nu se distrează de loc. Săraca! mai făcu el cu ironie.

Dumnezeu știe cum trăiește.

— Și eu, Dane, dacă ai pleca undeva, se pomeni Lidia vorbind, nici eu nu m-aș duce nicăieri. Aș sta toată ziua în casă și aș număra zilele până te-ai întoarce.

— Eu dac-aș pleca undeva, nu m-aș mai întoarce de loc. Aș zice bogdaproste c-am scăpat de tine.

Lidia schimbă vorba:

— Dane, ai spus că ai o surpriză pentru mine. Ce surpriză?

— Surpriză? Ţi-am spus eu așa ceva? Așa e, ţi-am spus. Uite, că și uitasem. Auzi, Lidia, bucură-te. Zece zile ești liberă. Scapi de mine.

— Cum sunt liberă?

— Plec pentru zece zile la București.

— Pentru ce?

— Mă duc într-o delegaţie. Adică nu delegaţie, într-un schimb de experienţă.

Lidia, dacă primea o lovitură de măciucă, poate că se simţea mai bine. Se opri în loc. Se sprijini de braţul lui Dan și mai, mai să-i vină rău.

— Nu pleci nicăieri, Dane. Nu pleci. Mă supăr pe tine, dacă pleci.

— Și dacă te superi, pagubă-n ciuperci. Auzi vorbă la ea, se întoarse el spre Miron. Nu pleci nicăieri! Ce, eu sunt de Capul meu, e șantierul lui tata? Am primit dispoziţie să mă duc într-un schimb de experienţă, trebuie să mă duc. Nu știu ce o avea fata asta în cap.

Lidia, tremurând de mânie, trecu pe partea cealaltă a drumului, fără să scoată o vorbă. Miron îi şopti lui Dan la ureche:

— Vezi, vezi ce-ai făcut, Gârjoabă? S-a supărat. De ce ești așa? Așa se vorbește c-o fată?

— Ia uite la el, a devenit și profesor! Păi ce, eu sunt ca tine? Cu fetele trebuie să fii bărbat, nu cârpă. Apoi, dându-și seama c-a luat-o razna, continuă ou alt ton: Fata asta a mea e o fată bună. O iubesc într-un fel, dar e înapoiată. Nu vrea să mă lase la facultate. Auzi, eu mă duc… nu mă duc în delegaţie. Mă duc la examenul de admitere. Cred c-a mirosit și ea.

— Dar de ce-ai supărat-o?

— Îi trece, n-avea tu grijă. Aș vrea eu să se supere de tot, dar n-am norocul ăla. Strigă spre Lidia: Hai, fato, înapoi, că nu plec.

Trecură însă ei pe partea cealaltă a drumului, pentru că ajunseseră în dreptul casei unde stătea Pisica. Intră după ea doar Lidia. Pisica îi aștepta.

Când îl văzu pe Miron, tresări.

— Miroane, spuneai că nu vii la reuniune, când ne-am despărţit.

— M-am răzgândit.

— Mă bucur.

Pisica o luă de braţ pe Lidia și plecară înainte.

Gârjoabă se apropie de Miron și-i zise încet:

— Ai auzit? Ai auzit ce-a spus? Se bucură. Am impresia că te văd mâine-poimâine venind acasă cu o mașină electrică de spălat rufe. N-ai auzit-o? Se bucură.

— Se bucură ea, pentru că Almășan nu-i mai dă nicio atenţie. E un câine Almășan. Știi ce l-aș bate? Ca pe hoţii de cai.

— Cum poţi spune tu despre marele nostru Almășan că e un câine? Dacă nu era el, unde ne distram noi în seara asta? Că reuniunea e dată în cinstea lui. El a câştigat drapelul. Nu zău, Miroane, chiar așa o părere urâtă ai tu despre el? Află de la mine că e un constructor grozav.

— O fi el constructor grozav, dar ca omenie, e cârpă. Zdreanţă, otreapă de

bucătărie. Ascultă ce-ţi spun eu!… Să nu care cumva să-ţi treacă prin cap că eu îl…

Făcu o pauză și încetini pasul. Se opri chiar în loc. Îl prinse de mână pe Gârjoabă și continuă:

— Să nu care cumva să-ţi închipui că eu îl urăsc, îl dușmănesc pe Almășan din cauză că Pisica e moartă după el. Gârjoabă, Almășan nu e om!

— Oi fi știind și tu ceva!

La Deac-baci intrară toţi patru. Bătrânul pompa apă într-o troacă mare. Când îi văzu pe musafiri, le ieși în întâmpinare.

— Sară bună. No, ce-i cu voi? Ce-i, regăţene? se adresă el lui Gârjoabă, după ce-l recunoscu.

— Păi dumneata nu știi ce e? N-ai calendar? E sâmbătă.

— No, și ce dacă-i sâmbătă? Venit-aţi cu colinda? Unde-i sacu', să vă vâre moșu' mâţa-n sac? Da' acu' nu-i vreme de colindă, mai e până la Crăciun.

— Nene Deac, eu credeam că dumneata eşti un moș de tip nou. Când colo… Ce ne iei dumneata cu colindul, cu Crăciunul… Nu e de loc principial…

Spune-ne mai bine, îi dai voie Anei să vină la bal?

— Păi o plecat Ana.

— Cum a plecat? Aranjasem cu ea să ne aștepte.

De mult? De mult a plecat?

— Apăi nu așa de mult.

— Să trăiești, baci Deac, și să ai bani la C.E.C. Ţi-o aducem noi pe Ana. O oprim și la bal.

— Bine, no!

Programul artistic se terminase de mult. Câţiva tineri scoteau băncile afară. Făceau loc pentru dans. Oamenii din orchestră îşi încercau instrumentele.

Gârjoabă îşi lăsă pardesiul la garderobă și porni în căutarea Anei. Voia s-o certe că nu i-a așteptat.

N-o găsi nicăieri. Miron, cum trecu pragul, fără să-și ceară scuze, intră în holul unde era instalat bufetul și ceru o sută de grame de coniac. Îl dădu peste cap aproape dintr-o singură înghiţitură. Ceru lui Sima, ospătarul împrumutat de la „Metalul", și un pahar cu sifon. Apoi porni în căutarea celor cu care venise. Le găsi doar pe fete.

Pisica, din când în când, se ridica pe vârfuri şi-şi rotea privirea prin sală. Îl căuta pe Almășan. Când observă că Miron îi ghicise gândurile, îi zâmbi. Îi aruncă un zâmbet pal. Lidia însă era în al nouălea cer. Ea nu vedea nimic din tot ce se întâmpla în jurul ei. Era fericită că a venit cu Dan la petrecere.

— Unde-o fi Dan? întrebă ea.

— S-o fi dus să caute o masă.

Gârjoabă trecu și el pe la bufet. Cumpără câteva perechi de crenvurști, bere și îl chemă pe Miron să vină să-i ajute. Ocupară masa din colţul de lângă orchestră

— Aţi găsit-o pe Ana? întrebă el. Parcă-a înghiţit-o pământul. Și eu am căutat-

o peste tot.

Lidia dădu din umeri. Pe ea nu prea o interesa dacă Ana va veni la bal, sau nu va veni. Dan să fie lângă ea.

— Nu e nicăieri. N-a venit, spuse și Pisica, uitându-se încă prin sală. De fapt, ea se uita după alt cineva.

— Să știi că ne-a păcălit Deac-haci. N-a vrut să-i dea voie să vină. Ăsta cred că-i adevărul, zise Miron.

Pisica, din cale-afară de nervoasă, nu știa ce pretext să găsească să poată scăpa de ei. Sandu Almășan trebuia să fie aici. Doar pentru el s-a organizat reuniunea. Își trase puloverul din toate părţile peste foile de tergal și, nemaiputându-se stăpâni, zise:

— Mă scuzaţi puţin. Vreau s-o întreb ceva pe Sida de la telefoane.

Își făcu loc printre mese și trecu în celălalt colţ al sălii. Se opri lângă Sida, o întrebă ceva, dar ochii ei căutau întruna. Miron se ridică și el de pe scaunul în care stătuse ţeapăn, fără nicio mișcare până atunci. Se duse iar la bufet:

— Sima, mai dă-mi o sută de coniac.

Luă paharul de coniac, se rezemă de masa care servea drept tejghea și se întoarse să vadă ce face Pisica. Ea mai vorbi ceva cu Sida, apoi se îndreptă spre masa unde Lidia îl sorbea din ochi pe Dan al ei. Miron bău coniacul, scrâșnind din măsele, și se duse și el la masă.

— Chiar acum v-a apucat plimbatul? Unde dracu' umblaţi? îi certă Gârjoabă. Se răcesc crenvurștii, și după ce mușcă dintr-unul, îi făcu semn lui Miron să umple paharele cu bere.

— Unde-o fi sărbătoritul? întrebă Pisica.

Miron schimbă priviri cu Gârjoabă și continuă să toarne bere în pahare.

— Dar ce-o fi cu Ana? zise Gârjoabă.

Tarzan, un tânăr macaragiu de la oţelărie, fără să întoarcă de loc capul, se îndoi cu scaun cu tot până aproape de masa lui Gârjoabă și răspunse ironic:

— Ana? De Ana întrebaţi? Fata zidarului? A lui nea Deac? E cu „zmeul".

— Cu cine e? Cu cine zici că e? întrebă încă o dată Gârjoabă și se ridică de pe scaun, se apropie de Tarzan și-l privi mai bine. Acesta era cherchelit.

Cravata îi era răsucită într-o parte. Părul, în dezordine.

— Aiurezi? Cu care „zmeii" era? se răsti Gârjoabă la el.

— Cu Almășan. O plimbă Almășan cu motocicleta… Ieșeam de la „Corvinul". În faţa mea, Ana. De ea întrebaţi voi, nu? Ana, zidăriţa, nu? Venea și ea încoace. Almășan a apărut ca din pământ lângă noi: „Mergi la program, tovarășa Ana?" a zis el. La care Ana a spus că da. „Haideţi sus, vă duc cu motocicleta", a zis iar Almășan. Zmeul ăla care a venit de la Reșiţa și-a luat drapelul. Ana la început n-a vrut. Da' mă-nţelegeţi voi, până la urmă s-a urcat. Așa sunt femeile. Sunt moarte după motocicletă. Acum o plimbă zmeul cu motocicleta. Nu vă mai uitaţi prin sală, că nu e. Să mor eu dac-am spus vreo minciună până acuma. M-am uitat și eu după ea, așa din curiozitate… știţi, Romoșan trebuie să vină din armată. Tarzan se aplecă spre urechea lui Gârjoabă — o găsește Romoșan pe Ana… mă înţelegeţi!…

Ha, ha, ha!

Gârjoabă îi prinse cu două degete nodul de la cravată, îl îndreptă și-i spuse aproape tremurând de furie lui Tarzan:

— Ascultă, băiatule, dacă nu-ţi tace gura, ţi-o fac eu să tacă. Te fac să-ţi mănânci și câţiva dinţi.

Ai poftă de mâncare? Bea o ţuică înainte de masă.

— Să mă arză focul dacă te mint, se sperie Tarzan. Am văzut-o cu ochii mei, când a încălecat șaua din «spatele lui Almășan. Almășan era cu M.Z.-ul lui cam ca acolo, și arătă spre bufet, și eu cu Ana eram cam în dreptul ăsta. Almășan a zis chiar vorbele astea care ţi le spun: „Mergi la program?…”

— Taci, că ești beat. Gârjoabă se întoarse cu spatele la Tarzan. Acesta povestea nimănui ce-i spusese Almășan Anei.

Pisica se străduia să pară liniștită, indiferentă.

Îşi mușcă buzele până la sânge. Miron luă paharul cu bere de pe masă și-l ridică.

— Să bem, noroc!

Cu un gest mecanic, Pisica luă și ea paharul, spuse și ea un „noroc” cu ochii în faţa de masă.

Lăsă paharul și începu să deseneze cu unghia prin ţesătura feţei de masă. Miron îşi aprinse o ţigară, lăsă bricheta pe masă și începu să se legene în scaun. Pisica, fără să-și dea seama, începu să se joace cu bricheta. Privea undeva în gol, aprindea și stingea fitilul.

— Unde te gândești, Pisico? întrebă într-un târziu Miron.

— Nicăieri.

— Da, ai dreptate, nicăieri.

— Unde crezi tu că mă gândesc?

— Nicăieri.

— Atunci de ce mă întrebi?

— Așa.

— Tu «unde te gândești? Tu, Miroane, unde te gândești?

— Tot acolo.

Lidia prinsese în amândouă palmele mâna lui

Gârjoabă și nu-și lua ochii de la el.

— Dansăm, Lidia?

— Dacă vrei tu?

— Dar dacă nu vreau?

— Dacă nu vrei, nu dansăm.

— Atunci ce facem?

— Ce vrei tu…

— Ce vreau eu?. Tu știi ce vreau eu? Eu aș vrea să fiu acum un călău, să te urc pe ghilotină și să-ţi retez capul.

— De ce, Dane?

— Pentru că-l porţi pe umeri de pomană.

Ce-nseamnă aia: „Dacă vrei tu”, „Ce vrei tu?” De ce nu spui: dansăm, dansăm. Hai să dansăm. Dar de ce m-oi enerva eu? Doar am venit aici să ne distrăm.

Gârjoabă o invită pe Lidia la dans. Dar nu făcu decât câţiva paşi, câteva piruete. O lăsă imediat din braţe, pentru că-l descoperi în uşă pe Almășan.

Acesta se îndrepta spre bufet. Acum stătea rezemat cu spatele de masa încărcată cu sticle. Gârjoabă se apropie de el și, fără să-i salute, îl întrebă direct:

— Unde-i Ana?

Almășan tresări.

— Acasă. Nu se simte bine. Zicea că dacă…

— Unde ai dus-o cu motocicleta?

Șeful de brigadă, astăzi sărbătorit, îşi descheie larg gulerul de la cămașă, și-l răsfrânse peste reverele hainei și făcu semn spre ospătar să vină la el.

Gârjoabă îl prinse de braţ și-l strânse.

— Unde-ai dus-o, mă, cu motocicleta, tu n-auzi?

Almășan, după ce se eliberă din strânsoare, îl împinse pe Gârjoabă cu umărul, mai într-o parte.

— Ce vrei, mă? Ce te interesează pe tine? Ţi-e soră, ţi-e nevastă? Pentru ce trebuie să-ţi dau ţie socoteală? Am dus-o unde-am avut eu poftă. E bine? Ce te uiţi așa la mine? Ești vreun puternic, vrei să ne batem?

— Unde-i Ana?

— Nu ţi-am spus, acasă.

— De ce n-a rămas la bal?

— N-a avut poftă.

— Ascultă, Almășane. Glasul lui Gârjoabă suna mânios.

Almășan nu-i dădu voie să continue. Îl prinse de bărbie și-i ridică capul în sus.

— Ce vrei, băiatule? Du-te, mă, și vezi-ţi de treabă. Lasă-mă să beau și eu un pahar de vin liniștit. Vrei să ciocnești un pahar de vin cu mine…

Se întoarse spre bufet. Tovarășe ospătar, ad-o sticlă de „Muscat” și două pahare.

Gârjoabă îi întoarse spatele și porni spre masa lui. Lidia îl întrebă:

— Unde-i Ana?

— A plecat acasă. Nu s-a simţit bine, minţi Gârjoabă.

Într-un târziu, șeful orchestrei îl descoperi pe Almășan și din vals dădu imediat în „Mulţi ani trăiască”. Urmă un ropot de aplauze. Sărbătoritul, cu paharul în mână, trecea mai pe la toate mesele.

Într-adevăr, acum era o atmosferă de sărbătoare.

La masa lui Gârjoabă, însă, parcă ploua cu grindină. Miron scrâșnea, Pisica căpătase o expresie ameninţătoare, Gârjoabă rupea aşchii dintr-o cutie de chibrituri, apoi le fărâmiţa în unghii. Doar Lidia privea peste tot și nicăieri.

Miron se ridică, se duse la bufet, se întoarse de acolo cu patru sticle cu bere. Mai făcu un drum.

Veni cu o tavă pe care erau patru pahare cu coniac.

— Serviţi, beţi. Noroc. Bea, Pisico. Beţi, fetelor.

Băură coniac și fetele. Miron observă că mâna Pisicii care ducea paharul la gură tremura.

— Bea, Pisico, bea-l tot, o îndemnă Miron.

Fata îl dădu peste cap. Gârjoabă fuma netulbunat.

Orchestra începu un tango. Gârjoabă o luă pe Lidia și se îndreptă spre ringul de dans. Miron apucă mâna Pisicii şi-o strânse.

— De ce ești tristă?

— Nu sunt tristă.

— Dansezi?

— Nu. Nu pot acum. Dansul următor.

Rămaseră tăcuţi amândoi. Amândoi priveau spre fundul paharelor. Amândoi înclinau paharele și fă ce-au rotogoale pe faţa de masă.

— Dansezi, Pisico?

Se întoarseră amândoi. Invitaţia venea din partea lui Almășan. Miron se uită încordat la el. Pisica se sprijini de stinghia mesei și, privindu-l drept în ochi pe Almășan, întrebă:

— Ce-ai spus, domnule Almășan?

— Dar ce-i cu tine? Te-am întrebat dacă dansezi… Îi dai voie? Și întoarse capul spre Miron.

— Nu ţi-e rușine? Mai ai obraz să mă inviţi la dans?

— Ce-i cu tine, Pisico, ai înnebunit?

Miron, dintr-o mișcare, se ridică, apucă un pahar de pe masă și i-l sparse în cap. Almășan fu gata-gata să se prăbușească. Miron împinse cu toată puterea masa într-o parte, îl prinse pe Almășan de guler şi-l puse în echilibru. Sticlele și paharele se făcură ţăndări pe dușumea. Muzica încetă și toţi năvăliră spre locul unde începuse scandalul. Cu un pumn, Miron îi sparse lui Almășan arcada. Scăpat din mâna lui Miron, Almășan se repezi spre un scaun. O lovitură neașteptată la rinichi îl trânti însă la podea. Miron apoi îşi aranjă haina, o apucă pe Pisica de mână și porni cu ea spre ieșire. Își luară pardesiele de la garderobă și plecară. Gârjoabă îi prinse din urmă, abia când cotiră spre oraşul nou.

— Ce-aţi avut? Din ce v-aţi luat? Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Du-te și distrează-te. Du-te și nu lăsa pe Lidia singură. Ai bani? Plătește tu sticlele și paharele care s-au spart, că-ţi înapoiez banii mâine.

Dacă are nevoie de îngrijire Almășan, duceţi-l la dispensar. E un medic de serviciu.

Merseră absenţi până aproape de „Metalul”. Dacă era singur, Miron intra aici și nu mai ieșea până la închiderea localului.

— Dacă-l omorai?

— Ţi-ar fi părut rău ?

Pisica evită răspunsul.

— Nu te știam — chiar așa de agresiv.

— Nu sunt agresiv.

— Atunci de ce-ai dat în el?

— Nu m-am bătut niciodată cu nimeni.

— Și în el de ce-ai dat? Nu trebuia să dai în el. După ce făcu o pauză „privind undeva aiurea, continuă: Cât de mult m-am înșelat asupra acestui om. Pentru mine Almășan era… cum să-ţi explic… era un om. Un om așa cum trebuie să fie un om din zilele noastre. Dar nu e.

Ajunseră în dreptul blocului unde locuia Miron.

— Hai sus.

— La tine? Ce să caut la tine?

— Să stăm de vorbă.

— Nu merg.

— Hai sus, spuse din nou Miron.

— Miroane!

Nu aprinse lumina din hol. Nici lumina scărilor n-o aprinse. Urcară până la etajul II. Descuie și mai mult o împinse pe Pisica înăuntru. Miron scoase cheia din broască, aprinse lumina, încuie ușa pe dinăuntru și băgă cheia în buzunar. Pisica rămase în picioare lângă ușă, speriată.

— Miroane, ai înnebunit, de ce-ai încuiat ușa?

— Dezbracă-te.

— Să știi că ţip, Miroane.

— Ţipă.

Se așeză pe pat lângă ea, după ce îşi puse pardesiul pe umeraș.

— Miroane, nu sunt o destrăbălată.

— Știu, și de-aia îţi spun să te dezbraci.

Îi scoase pardesiul și-l puse pe umeraș.

— Pisico, tu-ţi mai aduci aminte? Mi-ai spus o dată că mă iubești.

— Ţi-am spus de mai multe ori.

Miron se duse la șifonier, luă dintr-o despărţitură o pijama și o aruncă pe pat lângă Pisica.

— Îmbracă pijamaua asta până îţi aduci lucrurile. Începând din seara asta ești nevasta mea.

*

Duminică dimineaţă, Deac-baci se sculase cu noaptea-m cap. De câteva zile îl tot bolunzea de cap femeia:

— Tu, omule, aduci ori ba motorul de tăiat lemne? S-or gătat lemnele scurte și nu m-oi apuca eu să le tai cu firezul.

Mai mult ca să scape de gura ei, bătrânul porni de cu ziuă. Și ca să nu bată chiar așa de dimineaţă la poarta omului care avea motor de tăiat lemne, intră puţin pe la „Metalul”. Ceru o cinzeacă de tescovină și se așeză cu cotul pe tejghea. În cârciumă mai erau câţiva* muncitori ieșiţi din schimbul trei.

În colţul de lângă fereastră, două mese așezate cap în cap găzduiau un grup de cheflii veniţi direct de la reuniune. Deac-baci recunoscu printre ei pe Almășan.

— Ce păţiși la cap, măi ficior?

Pe Almășan, turmentat de băutură, când dădu cu ochii de bătrân, îl cuprinse teama. Nu știa ce să facă, ce să spună.

— Să trăiești, baci Deac. Și amuţi iar.

Tovarășii lui Almășan, care aflaseră povestea din ajun cu fata bătrânului Deac, începură să se foiască. Toţi aveau aceeași expresie de teamă.

Apariţia bătrânului îl trezi de-a binelea pe Almă șan. „Ce-o fi, o fi", îşi zise el. Se ridică de la masă și, ou paharul de coniac în mână, se apropie de bătrân. Ciocni cu el.

— Jane, strigă el la ospătar. Ia mai dă o tescovină bătrânului și mai dă-mi și mie un coniac.

Cei de la masă șușoteau, erau atenţi la cei doi, să vadă ce se petrece.

— Cum aţi petrecut la bal? se interesă bătrânul.

— Bine, răspunse cu jumătate de gură Almășan.

— Da' la cap ce-ai păţit?

— Nimic, un mic accident… Ana ce face? tatonă el.

— Apăi c-o venit devreme aseară. Mai doarme, ce bă facă?

„Care va să zică totul e în ordine. Ospătarul le-aduse comanda. Almășan luă paharele și-l invită pe bătrân la o masă mai răzleaţă.

— Nene Deac, am o vorbă cu dumneata. Stai jos.

Bătrânul nu se lăsă de două ori poftit. Se așeză.

— Nene Deac, ești om cu experienţă, dă-mi și mie un sfat.

— Apoi dac-oi putea, ţi-oi da.

— Cunoști motocicleta mea?

— Ce-i cu ea?

— Vreau s-o vând.

— Dacă ţi s-a urât de ea, vinde-o no.

— Nu, nene, nu mi s-a urât, dar mi s-a ivit o ocazie. Are un doctor din Deva o mașină. Un Wartburg. Vând motocicleta și… mai am ceva bani la C.E.C. Uite. Almășan scoase din buzunarul dinăuntru al hainei un carnet de C.E.C. îl deschise și-l vârî sub privirile bătrânului. Mai am 13 800 la C.E.C., eu câştig bine, nene Deac. La Reșiţa am scos și 3 800 de lei pe lună. Cunosc meserie, nu glumă. Îmi place grozav aici la Hunedoara… Sunt venit la Hunedoara doar de câteva luni. Care e cea mai bună echipă de pe șantier acum? A mea! Se vorbește pe șantier că sunt luat în braţe de inginerul-șef, de maistru, că mi se pun toate la dispoziţie. Chiar dacă ar fi așa, dau producţia cu procentajul cel mai mare. Și nu numai procentaj, ci și calitate. Să mi se dea cea mai slabă echipă, și într-o lună o aduc pe primul loc… îmi place grozav aici la Hunedoara, vreau să mă stabilesc aici.

Almășan dădea dintr-una în alta, pentru că nu știa cum să ajungă la ce-l durea pe el.

— Apăi e bine dacă-ţi place la Hunedoara.

— Da, da' vreau să mă stabilesc aici. Noroc, nene Deac. Bea, nene Deac, bea, bre.

Deac-baci dădu peste cap tescovina. Cum puse paharul pe masă bătrânul,

Almășan îl și luă și i-l aduse plin. Dădu iar noroc și începu din nou.

— Da, nene Deac, vreau să mă stabilesc aici.

— Și cine te oprește?

— Îmi cumpăr Wartburgul, și femeia care să-mi fie nevastă o să fie fericită. Vreau să mă însor, nene Deac. Îmi place o fată de aici din Hunedoara. Îmi place mult de ea. Și mâine m-aș duce cu ea la o fiţerul Stării Civile.

— Și de ce nu te duci?

Almășan stătu puţin în cumpănă și, după ce se trase, pentru orice eventualitate, puţin mai într-o parte cu scaun cu tot, zise:

— E vorba de Ana, fata dumitale.

Bătrânul mai-mai să se înece, pentru că tocmai atunci duse paharul cu tescovină la gură.

— Măi ficior, eu mi-s tată, nu geambaș. Se ridică de la masă, se duse după ospătar, plăti cele trei sute de grame de tescovină și ieși din restaurantul „Metalul" ca din pușcă.

Se întoarce acasă cu motorul de tăiat lemne aproape de vremea prânzului. Era puţin aghesmuit. Se mai încurcase pe undeva. Când bătrâna, soţia lui Deac-baci, auzi larmă la poartă, se ridică de pe patul în care zăcea cu capul în pernă Ana. Își șterse ochii plânși și-i ieși în prag.

— Ni, motoru' o vint', făcu Deac-baci, deschizând porţile. O ţâră rachiu luat-ai pentru meșteri când or găta? Apăi ce plângi tu, femeie? se miră bătrânul când îi văzu ochii roșii.

Meșterii se apucară de tăiat. Motorul începu să facă larmă asurzitoare. Câinii vecinilor lătrau ca turbaţi.

— Spune no, de ce plângi? zise din nou Deac-baci.

— Femeia, veștejită, palidă, trecu pe lângă el și intră în bucătărie. Plânsul o podidi iar. Se lăsă moale pe un scaun.

Deac-baci rămase năuc de purtarea femeii lui. Se schimbă la faţă și el. Avea presimţirea că s-a abătut asupra casei lui o nenorocire. Îi era teamă s-o afle.

Urcă scările spre camera Anei și când o văzu și pe fată plângând cu capul ascuns în pernă, nu mai avu curajul să treacă pragul. Închise binișor ușa și porni înfricoșat spre bucătărie.

— Ce s-a întâmplat, femeie?

— Ne-o necinstit fata, auzi el și simţi cum i se urcă tot sângele în cap.

— Ce tot spui tu, femeie?

— Almășan, ocoșu vostru, a dus-o forţat cu motocicleta în Chizid.

Zbârlit, furios, bătrânul Deac îşi trase căciula pe frunte și ieși pe poartă fără să scoată o vorbă. Cu pumnii încleștaţi și încordat ca un arc, grăbi pasul spre „Metalul". Doar de puţină vreme se despărţise de Almășan. Intră în restaurant și când îl descoperi pe Almășan la o masă, se înfurie și mai tare. Se în dreptă glonţ spre el. Când îl văzură atât de întărâtat, oamenii din restaurant se zăpăciră. Deac-baci se repezi la Almășan. Îi puse mâna în gât și-l târî după el spre un colţ mai ferit al restaurantului. Almășan se pleoștise de parcă cineva îndreptase spre el un jet de

apă rece. Îi era teamă. Îi era rușine. Tocmai el, vestitul Almășan, să se lase târât, să i se pună mâna în gât! Nu știa cum să reacţioneze. Bătrânul îl luase prea repede.

— Ce-ai făcut, mă, cu Ana mea? Cât ești tu de Almășan, cât ești tu de mare, te omor, auzi?

Vlăjganul, răzbit, abia putu spune:

— Mi-a plăcut de ea. Îmi place de ea. Vreau s-o iau de nevastă!

După o oră, bătrânul Deac era acasă. „Meșterii" terminaseră de tăiat lemnele. Îşi făcu de lucru prin camera Anei. Trase un sertar al noptierei. Nu căuta nimic. Cotrobăi un minut ori două printre mărunţişurile din sertar. Plapuma cu care era învelită Ana se zbătea. Sălta de suspinele ei. Fata nu îndrăznea să ridice capul să vadă cine a intrat în cameră. Deodată auzi vocea poruncitoare a bătrânului:

— Te măriţi cu el, auzi? Mie nu-mi trebuie batjocură. Nu vreau să se uite lumea după mine ca după o minune. Te măriţi cu el, auzitu-m-ai?

*

La magazinul „Lanţul" din Hunedoara, clienţi cu duiumul. Vânzătorii n-au timp nici să fumeze o ţigară. Doi cumpărători au intrat liniștiți în magazin. Parcă îi atrage raionul la care se vând discuri. O vânzătoare înaltă, nervoasă din cale-afară, încearcă discurile cerute.

Cei doi cumpărători pașnici, care nu se reped la vânzători, dau târcoale unei mașini electrice de spălat rufe. Tinerii căsătoriţi, Pisica și Miron. Marele specialist în transporturi la domiciliu, pe numele lui și de botez și de familie Liţă, supranumit „omul cu gramafonul", i-a descoperit. A simţit că acești doi cum părători au ceva de transportat. Se adresează lui Miron:

— Vrei să iei d-asta? El nu știe la ce folosește maşina pe care o cercetează cei doi clienţi. Dar a mai transportat multe — e bune mașinile aștea, eu v-o duc acasă cu douăzeci de lei.

Miron îl cunoaşte.

— Mi-o duci cu douăzeci de lei până la Pitești?

— Niciun ban mai puţin. Am căruciorul afară.

Cei doi râd și dau să înţeleagă că vor face târgul.

Liţă e cunoscut în magazin. Se duce direct la responsabil, unde se laudă că a adus niște clienţi grași.

Responsabilul îl urmează numaidecât. Miron și Pisica mai cercetează mașina și prospectul.

Interveni iar Liţă:

— *E* bune mașinile astea. Eu am dus multe acasă la clienţi. O urc în cărucior, și se uită spre responsabil, să vadă ce părere are.

Peste vreo zece minute, Liţă, cu căruciorul lui care avea roatele mai mult ovale decât rotunde, defila prin centrul orașului Hunedoara. Trăgea de oiștea căruciorului, bucuros de parcă mașina ar fi dus-o la el acasă.

— E electrică, spunea el spre oamenii care se plimbau prin centru.

La jumătatea drumului, a oprit căruciorul. La jumătatea drumului dintre orașul nou și orașul vechi, a lăsat oiștea căruciorului. pe caldarâm, a mângâiat mașina

electrică de spălat rufe, a spus ceva tare, dar nimeni n-a înţeles ce, apoi a scos din cutia căruciorului o cutie făcută în acest scop de el, un gramofon.

Le-a făcut semn lui Miron și Pisica să nu se depărteze, că el are puţină treabă. A întors arcul gramofonului și a pus placa, singura placă pe care o avea, „Avaramu". S-a înhămat din nou la oiștea căruciorului și în ritmul cântecului lui Raj Kapur și-a continuat drumul. În piaţă, a încetinit mersul. Din chioșcul reparatorului de stilouri a ieșit, sprijinindu-se de tocul ușii, Invalidul, „Frăţiorul" Stelică Liţă a făcut cu ochiul, dar nu spre reparatorul de stilouri, ci așa, aiurea. Mulţumit c-a fost văzut, a mărit pasul. În dreptul blocului 32 s-a oprit iar, a mutat diafragma la începutul cântecului și murmurând și el opera lui Raj Kapur, cunoscută în Hunedoara de când a apărut, a pornit mai departe în urma celor doi tineri. Când le întâlnea privirile, arunca spre ei un zâmbet blajin. Miron îl încuraja.

— Hai, Liţă, hai, că mai e puţin. Nu te duc până la Pitești. Tu știi să vii înapoi de la Pitești?

— Altă, răspunse Liţă, gândindu-se la cei douăzeci de lei pe care o să-i primească. Eu am fost cu căruţul ăsta și la Hăjdat. (Hăjdatul e la câţiva kilometri de Hunedoara). A vrut să-mi dea ăla care i-am dus mașina la Hăjdat douăzeci și cinci de lei, dar eu nu i-am primit. Atât e taxa: douăzeci de lei. Atât mi-a spus responsabilul că trebuie să iau. Și eu nu iau niciun ban mai mult sau mai puţin. La anul îmi cumpără responsabilul mașină. Camion. Eu o să fac toate transporturile cu mașina aia. Eu o s-o conduc.

A lăsat oiștea în jos și a început să mânuiască un volan închipuit. Uite așa am să conduc mașina.

Când ajunseră în faţa blocului de pe strada Chopin, unde primise locuinţă, Miron îi făcu semn lui Liţă să urce căruciorul pe trotuar. Liţă dădu din cap a dezaprobare şi-şi continuă drumul. Zise tare:

— Legea circulaţiei, și se uită spre intrarea unde se opriseră clienţii lui. Se uită cu atenţia încordată.

Înconjură cu privirile blocul, și pe cele vecine, pentru a avea un punct de reper la întoarcere. Făcu un ocol până în faţa restaurantului „Corvinul", unde semnul de circulaţie permitea autovehiculelor întoarcerea. Miron și Pisica, râzând de grija lui Liţă pentru respectarea regulilor de circulaţie, se așezară în faţa ușii scării și așteptară. Curând sosi și Liţă cu căruciorul lui. Lăsă oiștea căruciorului jos, făcu un să lut reglementar de ostaș, apoi se frecă la ochi cu de sul pumnilor și zise:

— Am ajuns la destinaţie. Daţi mașina jos. Eu atât am avut contract!

— Care contract? întrebă Miron făcând pe înfuriatul. Mie-mi urci mașina până-n apartament. Altfel nu-ţi dau niciun ban.

Liţă mormăi a împotrivire:

— Douăzeci de lei e transportul. Atât. Douăzeci de lei. Așa mi-a spus tovarășul responsabil. Și dacă daţi cinci lei, vă ajut să urcaţi mașina la etaj.

— Zece lei. Hai că-ţi dau zece lei.

Liţă nu fu de loc mulţumit de suma oferită de Miron. Aștepta ca acesta să dea jos mașina, ascultând ultimele măsuri din „Avaramu". După o pauză zise:

— Cinci lei.
Miron, fără răutate, continuă jocul:
— Opt lei.
— Cinci.
— Șapte.
— Cinci, răspunse Liţă supărat, punând din nou placa lui preferată.
— Șase, mai glumi Miron.
— Cinci.
— Bine, fie și cinci. Hai.

Liţă ridică diafragma de pe placă, cu multă grijă, închise gramofonul și-l așeză la loc în cutia căruciorului. Veni să-i ajute lui Miron.

După zece minute, mașina electrică de spălat rufe era urcată în apartamentul lor. Pisica nici până în acest ceas nu izbutise să afle, să înţeleagă graba lui Miron de a cumpăra această mașină. Din prima zi a căsniciei lor, Miron îi vorbise de o mașină electrică de spălat rufe. Ea nu dăduse prea mare atenţie acestui fapt. Și azi, când Miron și-a luat o zi liberă, a venit în întâmpinarea ei la uzină. Împreună au plecat în oraș. Mai era o jumătate de oră până la deschiderea magazinelor și au petrecut-o prin faţa magazinelor unde se vând obiecte de uz casnic.

Pisica ședea acum blajină și resemnată pe scaunul de lângă aragaz și privea cu o căutătură blândă spre Miron, care era mulţumit peste măsură. Se vedea asta de pe faţa lui. Se ghicea starea sufletească care-l cu prinsese în toate mișcările pe care le făcea. Miron privea mașina ca pe o rudă apropiată pe care n-o văzuse de ani de zile. Ca pe o ființă dragă.

Și în timp ce se foia de colo-colo pe lângă mașină, făcând contact, când la rotorul care învârtește rufele în cazan, când la centrifuga de stoarcerea rufelor, zise fără nicio legătură, fără nicio introducere.

— Aveam vreo patru ani, mama spăla rufe prin diferite case din București. O s-o cunoști. E o femeie grozav de bună. O adevărată mamă. Odată m-a luat cu ea într-o casă pe Luterană, unde spăla rufe. Nu-mi amintesc prea bine, dar mama, de câte ori mă duc pe la ea, îmi povestește întâmplarea asta. Dar nu cu răutate. Ca prin vis parcă mi-aduc și eu aminte. Ea spăla rufele aplecată peste albie, eu mă jucam cu lemnele de lângă soba care-i încălzea apa. Era pe-acolo printre lemne și un ciocan uitat de cineva care făcuse vreo reparaţie. Loveam cu ciocanul în lemne. Făceam pe constructorul. Mama a plecat la uscătorie să întindă o parte din rufe. Eu, cu mintea mea de-atunci, am ieșit din hol cu ciocanul în mână. Într-o cameră alăturată spălătoriei, am auzit niște sunete care m-au făcut să deschid o ușă. Un copil mai ră sărit decât mine cânta la un pian. Îmi povestește mama că m-am apropiat de pian. Copilul s-a uitat urât la mine și a apăsat în continuare pe clape. Am apăsat și eu. El mi-a dat brânci și-am căzut pe spate. M-am ridicat din locul unde căzusem și iar m-am dus s-apăs pe clape, dar iar am fost îmbrâncit. Ce crezi c-am făcut? M-am repezit cu ciocanul la pian și-am început să zdrobesc clapele. Am dat cu ciocanul în clape până ce au venit mama și stăpâna. Un an de zile a spălat mama rufe de pomană, în contul reparării pianului.

Miron se opri din povestit, mai mângâie odată cu privirile mașina electrică de spălat rufe, mai apăsă pe butonul centrifugii, privi învârtiturile cu turaţie mare a cazanului de zvântarea rufelor, apăsă pe bu tonul de întrerupere și imediat se făcu o tăcere de gheaţă. După o pauză, Miron zise:

— Hai, Pisico, hai să spălăm rufe. Hai să facem proba mașinii.

Fără să scoată o vorbă, tânăra femeie aprinse focul la cazanul de baie pentru a încălzi apa și spuse câteva cuvinte care-i dădură de înţeles lui Miron că trebuie să-și continue povestea.

Arzătorul din soba cazanului de baie începu să fiu duie. Vântul ușor de-afară mișca cu întretăieri jaluzelele.

— Pisico, tu mă iubești?

S-a văzut pe faţa ei că întrebarea o chinuia. Din noaptea când Miron o dusese la el acasă, îi pusese această întrebare de zeci de ori.

— Tu trebuie să simţi lucrul ăsta, nu să ţi-l spun eu, dragul meu Miron.

— Eu simt, Pisico, dar îmi place când îl aud din gura ta.

Femeia îl prinse de gât și-l sărută lung.

— Să nu mă mai întrebi niciodată.

Miron o privi în ochi şi-şi dete seama că prietena lui, soţia lui e sinceră. Îi șterse lacrămile și-i strânse cu putere mâinile, ștergând astfel încă o dată din inima lui trecutul.

— Fată dragă, ai să te superi dacă am să-i scriu mamei să vină să stea cu noi? Mama e o femeie grozavă. N-o să-ţi fie soacră, ci mamă. I-am scris despre tine înainte de a ne căsători. Nu ţi-am spus până acum. I-am scris de-acum câteva luni. Ea te cunoaşte bine din descrierile mele. Te superi dacă am să-i scriu să vină la noi?

Ea nu-i răspunse îndată. Parcă era mută. Se gândea poate la răceala, la greșeala pe care o făcuse în ultimul timp cu Miron. I se făcu groază de acest gând.

Izbucni:

— Dragul meu, uită tot ce-a fost înainte… Am făcut faţă de tine o greșeală de neiertat.

— Nu-mi mai vorbi de trecut. Ești nevasta mea. De-acum înainte ești numai cu mine. Îmi juri c-așa o să fie?

— Îţi jur, Miroane, dar tu nu simţi că nu mai e nevoie de jurăminte?

Iar se făcu tăcere. Se auzea doar sfârâitul arzătorului de sub cazanul de baie…

— Vrei să-i scriu mamei să vină la noi?

— Ce vorbă-i asta, Miroane? Cum să nu-i scrii să vie? îi scriu eu, vrei? Am să-i scriu chiar azi.

Spuse aceste cuvinte blând, ca și cum ar fi vrut să-și ceară iertare. Arăta acum veselă, mulţumită, nu se observa de loc pe faţa ei oboseala celor opt ore de muncă pe schelăria oţelăriei noi.

— Știi cât de mult doresc s-o cunoști pe mama?

Auzi, aș vrea s-o ţinem pe mama la noi tot restul vieţii ei. E bătrână, nu mai are mult de trăit. Dar vreau să vină să stea la noi. Vrei?… Apoi, aproape fără o trecere

perceptibilă, continuă: Tu ai adus și o albie. O aruncăm. Acum înţelegi de ce am fost eu trist atunci când ţi-ai adus lucrurile și printre lucruri am descoperit și albia? O aruncăm. Nu vreau să văd pe nimeni în casa noastră aplecat asupra albiei. Nu vreau. Eu am scăpat pe șantier, faţă de niște colegi, povestea cu mașina electrică de spălat rufe. Au făcut haz. Mai fac haz și acum. Treaba lor. Lasă-i să facă haz. Auzi? Ai observat în fereastra casei de lângă cofetăria „Violeta" un aviz? E un aviz acolo. L-ai văzut? Cineva vinde o pianină. Avizul ăsta stă lipit pe fereastră de vreo șase luni. De câte ori trec pe-acolo și văd avizul, tot de-atâtea ori mi-aduc aminte de anul în care a muncit mama de pomană pentru repararea pianului stricat de — mine. Miron se ridică de pe locul lui și se așează pe genunchii nevestei. O sărută. O sărută lung, lung de tot. Vrei să cumpărăm noi pianina? O cumpărăm, așa e? O cumpărăm, dac-o s-avem un copil? O s-avem un copil, așa e? Așa e, că vrei și tu să cumpărăm pianina?…

*

Directorul I.C.S.H.-ului, după ce încheie convorbirea telefonică, puse receptorul în furcă și apăsă pe un*buton. Ușa capitonată se deschise și în tocul ușii apăru secretara. O fată măruntă, grăsuţă.

— Tovarășă Munteanu, la două și jumătate să fie aici, la mine, tovarășul Romoșan Virgil, șeful brigăzii 8 de la Montaj… Dacă nu lucrează în schimbul acesta, trimiţi mașina după el acasă…

— Lucrează în schimbul I, tovarășe director.

— Bine. La două și jumătate să fie aici. El și inginerul Alexandru.

— Tovarășul inginer e într-o „operativă" la șantierul Gudroane, tovarășe director.

— Îl scoţi din ședinţă și-l aduci aici. O să vină și tovarășul Pălcău de la Comitetul de Partid și Popescu de la Comitetul Sindical. Pe ei nu-i anunţi. Sunt anunţaţi de mine. Când sunt aici, mă chemi de la Planificare… Directorul general arătă cu degetul mapa de piele. Sunt semnate… Mă așteaptă cineva?

— Nu, răspunse secretara și luând mapa dispăru în secretariat.

Directorul general îşi luă pe el scurta de piele și ieși. Secretara îşi trase aproape masa cu cele trei telefoane, formă un număr și:

— Alo! Montaj II? Aici secretara „generalului"… Cu tovarășul Romoșan… Unde?… După materiale la magazie? La care magazie? La care magazie?… Mulţumesc. Puse receptorul jos și formă alt număr.

Centrala? Aici biroul „generalului", dă-mi Magazia mare și stai pe fir… Magazia mare? Cine-i…? Tovarășe Sireteanu, dumneata eşti, nu?… Vreau să vorbesc cu tovarășul Romoșan… Unde-i? La rampă? Tovarășe Sireteanu, fii dumneata bun și strigă-l din ușă… Am să-i comunic ceva foarte urgent… Strigă din ușă și dă-mi-l la telefon. Secretara îşi mai orândui hârtiile de pe birou și când auzi în receptor vocea domoală a bătrânului îl înștiinţă: Bună ziua, tovarășe Romoșan… Nu, nu, nu-i niciun bai… Vino până la „Generalul"… Acum, tovarășe Romoșan.

La ora două și jumătate toţi cei convocaţi erau prezenţi. Câteva minute încercară să discute între ei câte ceva. Ba despre echipa de fotbal a combinatului, care în tur

a mers foarte prost, ba despre Muscatul Ottonel, care fusese adus la cramă…

Bătrânul observă că a fost convocat cu totul pentru altceva. Era în birou o atmosferă în care se simţea că se întâmplă ceva foarte important.

„Vor să mă întrebe cum de mi-a luat drapelul Almășan”, gândi Romoșan și începu:

— Apăi, tovarășe „general”, eu pun rămășag că luna asta vom lua drapelul înapoi… Numai că ar trebui să vă îngrijiţi dumneavoastră de încă o ma cara. Șantierului nostru îi mai trebuie o macara-turn. Și eu am pus ochii pe „tumul” de la Cocsărie… Luaţi de la „Gudroane” macaraua mică… macaraua mobilă, că or terminat, şi-o daţi Cocsăriei… Și așa a fi bine…

„Generalul” zâmbi către ceilalţi și-l liniști pe Romoșan:

— S-a rezolvat și problema macaralelor, tovarășe Romoșan.

— S-o reglementat pe dracu’… Apăi eu ieri am umblat zălud după „turn”, tătă ziua or avut trebuinţă de ea ai lui Almășan. O trebuit să ţiu oamenii după program, și asta, doamne, bate-mă dacă-i bine. Apăi de-o veni vreo reclamaţie de la sindicat, apăi pe mine să nu mă certaţi… Producţia trebe făcută. Planu-i plan.

Directorul, în timp ce Romoșan se plângea de macaraua-turn, gândea cum să înceapă. Îşi notase pe o bucată de hârtie câteva idei. Tocmai atunci îl auzi pe Pălcău de la comitetul de partid:

— Tovarășe Romoșan, de când lucrezi dumneata în construcţii?

„Apăi dumnealor vor să tragă tare pe mine. Tăt de pierderea drapelului îi vorba. Dar nici eu nu m-oi lăsa!”

Pe masa directorului general era o cutie încărcată cu fel și fel de ţigări. Romoșan luă una, se uită la ea.

Era o ţigaretă „Virginia”. O puse la loc. Își pipăi buzunarele.

— Tovarăși, n-aveţi o „mărășească”? Vreau să pip. Am rămas fără ţigări.

Cineva îi întinse un portţigaret de aluminiu. Bătrânul luă o ţigară, scoase din buzunar bricheta, aprinse ţigara, aruncă fumul în sus și zise:

— Apăi de ce mă întrebaţi? îi vreun bai? Almășan îi un constructor bun… Doamne, bate-mă, dacă-s mânios pe el. Drapelul poate fi la oricare dintre noi. Numai treaba să meargă bine.

„Generalul” insistă și el:

— Spune, moș Romoșan, de… dar nu reuși să ducă fraza până la capăt, că bătrânul sări de parcă îl arsese cineva cu un fier roșu.

— Apăi, tovarășe director, să ştiţi că eu mă mânii dacă-mi ziceţi moș. Eu nu mi-s moș. Mi-s Romoșan!

În afară de bătrân, care era supărat de-a binelea, toţi începură să râdă.

— Și eu vă voi zice vreo două, continuă bătrânul necăjit. Nici muierea nu-mi spune moș.

Pălcău, care stătea alături de Romoșan, îl prinse cu dreapta de după umeri și, zâmbind spre directorul general, începu:

— Dacă nu-ţi spune muierea moș, e bine, baci Romoșan… Apăi știi de ce ai fost chemat aici?

— Spuneţi-mi odată, bată-vă soarele, și n-o mai lungiţi atât. De nerăbdare, se răsuci în scaun.

— Tovarășe Romoșan, luni o să fie la Montaj II un miting. Vor veni și muncitorii de pe celelalte șantiere ale Hunedoarei.

— Miting? „Și dacă o să fie miting, ce treabă au cu mine?” îşi trase scaunul mai lângă Pălcău și-l privi atent.

— Da, un miting… Constructorii Hunedoarei îşi vor lua rămas bun de la „Veteranul” Romoșan.

Bătrânul tresări. Făcu ochii mari. Îi privi pe fie care în parte. Se opri la director. Încercă să zâmbească, dar îşi dete seama că zâmbetul nu se potrivea de loc acestor clipe.

— Ce spune Pălcău, tovarășe director? Apăi unde trebuie să plec? La grădiniţă? îi era teamă să nu-și trădeze prin vreun gest emoţia.

— Eşti la pensie. Îţi ajung cei patruzeci și cinci de ani de muncă, tovarășe Romoșan. Dumneata, tovarăşe Romoșan, eşti pentru noi, pentru această întreprindere… Directorul lăsă frază în suspensie.

Bătrânul se lăsă moale în scaun. Privirile îi căzură lenește undeva pe biroul „generalului”.

— Adică nu mai mi-s bun? S-o gătat cu Romoșan?! rămase atât de uimit, încât simţi nevoia să adauge: Capul Romoșan?!

— Cine a spus asta, tovarășe Romoșan? Sări Pălcău. Ai muncit atâţia ani, acum trebuie să te odihnești.

— Să mă hodinesc? Apăi credeţi că vor merge construcţiile fără Romoșani? Nu va fi niciun mi tine luni, tovarășe director, Romoșanii nu părăsesc șantierele…

Îşi scoase batista unsuroasă din buzunarul pufoaicei și se făcu că-și șterge nasul. Întoarse capul într-o parte şi-şi trecu colţul batistei și pe la ochi.

— Tovarășe director, apăi… stătu o clipă în cum până. Spuneţi numa, îi gata Romoșan? Trece la fier vechi? S-o terminat cu el?

— Tovarășe Romoșan, dar dumneata cunoști legile noastre… Eşti și deputat… La pensie trebuie să ieși! Dumneata nu te gândești?… Legea e lege. Ai votat-o!

După o pauză, după ce bătrânul îşi adună gândurile, continuă:

— Eu m-am gândit, dragii moșului, dar… tăte sculele de pe șantier, macaralele se vor supăra și. Ele că nu mai e nici Romoșan printre ele… Auzitu-m-aţi? Și, mă rog frumos, pentru ce atâta grabă…Nu… luni nu va fi miting.

— Cum așa, tovarășe Romoșan? sări de la locul lui Pălcău.

Bătrânul îşi netezi mustaţa, îşi așează mai bine că ciula cu urechi, pe genunchi și, după ce oftă din rărunchi, începu:

— Dragii moșului, așteptam clipa asta.. Odată și odată trebuia să vină… Uite c-o vint… Da’ n-o vint bine… Mai trebe o ţără de răbdare… Tovarășe *„general”, apăi* dacă dumneavoastră aduceţi miliţia… Nici cu miliţia nu mă scoateţi după șantier. Auzitu-m-aţi? No! Gata-i ședinţa! Aia îi? și dete să se scoale de pe scaun.

— Stai, tovarășe Romoșan, spuse iar „generalul”. S-a luat o hotărâre, și hotărârea trebuie respectată.

Romoșan-baci luă din caseta de pe birou o „Virginia”, o aprinse, dar numaidecât o strivi în scrumieră, înciudat.

— Afurisite-s ţigările astea „domnești”. Cu un semn, mai ceru o „mărășească”, din care începu să tragă cu nesaţ. Tovarășe director, apăi hotărârea de care spuneaţi dumneavoastră va fi respectată, dar nu acum.

— Dar când? întrebă domol Pălcău.

„Generalul” și președintele sindicatului se uitau unul la altul și curioși îşi ciuliră urechile ca să audă răspunsul.

— Apăi, mai e un Romoșan. Dumneavoastră îl cunoaşteţi. Tudor Romoșan îl cheamă. Și acela-i ficiorul meu. Am primit carte de la el. Vine din armată… Romoșan bătrânu’ lui îi va da brigada și atunci să-l vedem pe Almășan dacă poate ţine piept Romoșenilor.

Directorul general se înveseli.

— Ai scrisoarea la dumneata? Când vine?

— Apăi pe la sfârșitul lunii… îi bine așa, tovarășe director? Așa că-i bine așa?

— Bătrâne! Bătrâne! îl ameninţă directorul mulţumit.

— Apăi mi-aţi luat o piatră de pe inimă… Și apăi eu, tovarăși, vă mai rog ceva; să-mi semnaţi, vă rog frumos, un permis de intrare pe șantier. Și când oi fi în pensie, vreau să intru pe șantier. Nu pot trăi fără gălăgia montajului.

— Romoșan-baci, dar te întreabă cineva pe dumneata de legitimaţie? Șantierele sunt ale dumitale!

*

După ce ieși de la direcţiune, Romoșan porni abătut spre poartă. Crișan, portarul, când îl văzu, se apropie de el.

— Ai o ţigară, baci Romoșan?

— N-am, răspunse el ursuz. Uite, și eu pip una „Domnească”.

— Ce s-o întâmplat, tovarășe Romoșan? Eşti supărat? O veni el Tudor şi-o să-ţi ajute să iei drapelul.

Bătrânul nu-i răspunse. Crișan se uită după el mirat. Îl cunoștea bine pe bătrân. De câte ori ieșea, îi răspundea cu blândeţe la toate întrebările.

Romoșan intră la bufetul de lângă „Biroul de voiaj”. Aici puteai întâlni la orice oră pensionarii din cartierul de jos al Hunedoarei. Romoșan nu venea aici niciodată, de teamă să nu se întâlnească cu vechii lui ortaci, ieșiţi la pensie. Îi era frică să nu-l întrebe când iese și el. Bătrânul se atoropie de casieriţă.

Aceasta îl cunoștea. Mirată de vizita noului client, întrebă:

— Cu ce să te servesc, baci Romoșan?

— O sută de vinars, comandă el, cu gândul la ședinţa de la direcţia generală. Dă-mi și-un pachet de „Mărășești”.

Îşi luă cinzeaca și pachetul de ţigări și se trase într-un ungher al localului. În celălalt colţ, Humelbaci, Hurdu și bătrânul Vlad stăteau cu cinzecile dinainte și vorbeau foarte aprinși despre un articol al legii de pensii. Despre un H.C.M. Romoșan dădu peste cap jumătate din deţul cu vinars, îşi aprinse o ţigară și, sprijinindu-se cu un cot de masa înaltă din bodega „Expres”, zise pentru el:

„Aici o să-mi beau vinarsul de penzionar”.

Se pomeni bătut pe umeri și auzi în spatele lui o voce dogită de beţiv:

— Moșule, îmi dai și mie un foc?

De loc încântat, baci Romoșan duse ţigara la gură și o lăsă lipită între buze. Îl privi pe beţivan, care aștepta aplecat, cu ţigara între arătător și inelar, focul.

— Poftim, făcu bătrânul, scoţând din buzunar și întinzându-i cutia cu chibrituri.

Acesta strică câteva beţe, aprinse ţigara, făcu cu ochiul într-un mod obraznic spre bătrân și începu să cânte, bălăbănindu-se pe picioare:

Foaie verde samulastră
Deschide ușa, nevastă.
C-afară plouă și varsă.
Poa’ să plouă, poa’ să ningă.
Nu-ţi dau drumul nici în tindă…

Virgil Romoșan se trase la capătul celălalt al mesei.

Beţivul se opri din cântecul lui și porni și el cu pași nesiguri într-acolo.

— Moșule, o brichetă n-ai? Am nevoie de-o brichetă.

Văzând că bătrânul s-a supărat, îl prinse de mână și continuă:

— De ce ești așa supărăcios? Mai bei o ţuică cu mine? Ai, că fac eu cinste. Mi-au ieșit zece exacte la Pronosport.

Bătrânul îşi luă cinzeaca și tocmai atunci îl descoperi pe Vlad-baci și pe ceilalţi. Îl lăsă să vorbească de unul singur pe chefliu și porni spre masa lor.

Ciocni cu ei în loc de salut.

— Ce faceţi, mă, aici? întrebă Romoșan, numai așa ca să spună ceva. Apăi voi n-aveţi casă? Ce staţi prin crâșme? se miră el forţat.

Humel-baci îl privi lung și, stând în cumpănă să mai ia un deţ ori nu, îi zise:

— Apăi ne bem și noi deţul și merem la masă…

Tu, Virghil, nu mai ieși la penzie? Ai anii, ori ai ieșit? Virghile, dac-ai ieșit, ești bun de cinste. Ai ieșit, mă, în penzie?

Întrebarea lui Humei era neașteptată. Bătrânul încercă să iasă din încurcătură printr-o glumă.

— No, care ani? Eu îs tânăr, eu mai îs bun de muncă, ce ca voi, tinichele? „Tinichele”. Îi păru rău de cuvântul ăsta. Își mușcă buzele și mai trase un gât de vinars, uitându-se în altă parte.

— Da’ tu ce cauţi aici? în crâșma asta nu te-am văzut niciodată, îşi aduse aminte Vlad-baci.

— Am vrut să beau un vinars, asta-i. Atât. Am vrut să beau un vinars și gata. Ce, trebuie autorizaţie de la „Prevederi” ca să bei aici?

Luă de pe masă deţurile golite și porni cu ele spre casieriţă. Bătrânii îl urmăriră miraţi și netezindu-și mustăţile îşi făcură complice cu ochiul.

„Is bun de cinste? De ce-s bun de cinste? Romoșan n-a părăsit șantierul. N-o să părăsească șan tierul”, se gândi el în timp ce femeia de la tejghea îi umplu

cinzecile. Se întoarse cu ele la masa bătrânilor, închină cu ei și deţul ăsta, dar nu le spuse nimic. Mai băură un rând și după ce se despărţi de cei trei pensionari se îndreptă spre casă. De la poartă, începu să cânte:

Cine-o făcut crâșma-n drum.
N-o făcut-o de nebun.
Şi-o făcut-o de cuminte.
Cine intră-n ea să cânte…

Virgil Romoșan cânta melodia asta numai când în viaţă i se întâmplau evenimente mai de seamă.

Roji-neni ieși din bucătărie în calea bătrânului. Îl auzise și ea cântând… — Ce-o fi cu moșul meu de cântă? Ce-o fi păţit?”

Îl luă de braţ și veni cu el spre bucătărie:

— Ce-i tu, Virghil?

Bătrânul o prinse de mână și repetă cântecul, apoi zise:

— Tu, Roji. Tu, Rojico, eu îs beat. Îs cum îi cuiu.

Se așeză pe scaun în bucătărie.

— Ce s-o întâmplat, Virghil?

— Apăi, tu, Roji, să-mi faci tu mie o straiţă. Auzitu-m-ai? O straiţă de pescar. Undiţă am. Om mere amândoi la Mureș şi-om pescui mreană. Tu, Roji, eu voi fi în penzie.

— Cum în pensie?

— M-o chemat la tovarășul „general”. O fost și de la partid, și Popescu de la sindicat. Vor să facă mi tine. Eu le-am spus că Romoșenii… că fără Romoșeni șantierul nu umblă.

— Ce spui tu, Virghil, te-or chemat acolo?

— Zău, Dumnezeu, — or vrut să mă scoată de luni în penzie, să facă miting. Dar eu am refuzat. Tu, Roji, îmi cumpăr motor biciclu, te urc în spate și minteni suntem la Mureș la pescuit mreană.

— Apăi tu n-oi fi bolânzit.

— Zău, Dumnezeu, că m-or scoate. Când vine Tudor de la cătănie, eu-s gata. La fier vechi, în penzie. Îs beat, Roji. No, ce vrei dacă-s beat!

Roji-neni nu știa ce să facă. Să se bucure, să se întristeze… *

— Mănânci, Virghil?

— Apăi cum să nu mănânc…

Bătrâna așternu pe masă o faţă de masă albă, tăie pâine și turnă într-o farfurie supă. Supă cu găluști mari de griș.

— O vorbit „generalul” nostru cu Pălcău de la partid, începu bătrânul, suflând în lingura cu supă fierbinte. S-or învoit să ies la penzie după ce vine Tudor. Ei or vrut să nu mă mai duc la lucru de luni. Apăi m-am ţinut tare. Le-am zis și vreo două.

— Și s-or învoit? S-or învoit să ieși în penzie după ce vine Tudor?

— De faţă cu mine or vorbit.

— Spune, numa, cum o fost?

— Apăi tu, Roji, un Romoșan trebuie să fie pe șantier.

— Tu spune numai ce-o vorbit „generalul”.

— Eu, Roji, eram aici, uite aici. Cum ești tu, acolo era „generalul”, dincolo Popescu, cam unde-i soba, eu, și lângă mine tovarășul Pălcău de la partid.

Și bătrânul uită și de mâncare, și de tot și povesti femeii lui cu lux de amănunte toată discuţia din cabinetul directorului general.

*

„— Dacă v-ar arde pe dumneavoastră focul și eu aș fi pompier, pe cinstea mea dacă v-aș stinge… Voi sunteţi oameni, mă? Murături…”

De mai bine de patru ore îşi ceartă Gârjoabă în gând tovarășii de drum. De când s-a urcat în tren, și s-a urcat tocmai de la București. De atunci încearcă, se chinuiește să încropească o discuţie. „Tămâie cum zice el.

Bondocul acela, care aduce destul de bine cu un ceaun răsturnat într-o rână, doarme cu capul frânt într-o parte tot timpul. Doarme îmbrăţișând o servieta mare, neagră, roasă pe la colţuri, cu multe buzunare și despărţituri. Doar la Câmpina s-a trezit, a privit buimăcit în jur, a tușit sec, a deschis fereastra, s-a uitat câteva secunde pe peron, a închis fereastra, a băut ceva dintr-o sticlă și… iar somn de voie.

„— Unde bagi atâta somn în tine?” l-a certat pe neauzite Gârjoabă și intenţionat și-a scos portţigaretul de nichel din buzunar și-a început să-i clănţăne mecanismul încuietorii.

Tânărul spilcuit cu ochelari cu rame aurii, dar cu multe dioptrii, citește întruna. Parcă ar merge la niște examene. Citește „Urzica”. Pare-se că-l deranjează zgomotul metalic pe care-l face portţigaretul lui Gârjoabă, fiindcă din când în când îi aruncă priviri pline de mânie reţinută.

„— Așa e că te deranjează zgomotul, stimabile?

Foarte bine. Asta am urmărit și eu. Și pe mine mă deranjează prezenţa voastră. Adică, ce, voi sunteţi prezenţi?” Gârjoabă mijește ochii și-l privește mai atent.

M-Cu ce s-o îndeletnici omul ăsta? Precis a făcut seminarul de popi la Blaj. Nu. Mai degrabă o școală de contabili. Cu siguranţă că lucrează cu cifre. Bondocul trebuie că e curier. În orice caz are o slujbă care-l obligă să călătorească mult, altfel n-ar putea dormi așa bine în tren”.

— Ceva interesant în „Urzica”? se trezi Gârjoabă întrebându-l pe tânărul cu ochelari.

Acesta, fără să scoată o vorbă, întinse revista ostentativ. Gârjoabă o luă fără să se sinchisească, o răsfoi și privindu-l în punctul unde se împreunează sprâncenele îi zise:

— Mulţumesc. Un număr vechi… l-am citit… mergeţi la Arad? Nici el nu știu de ce îi venise pe limbă tocmai Aradul.

— Da.

După acest „da”, se cufundă din nou în lectură.

Gârjoabă îşi trecu iar în revista tovarășii din compartiment. De ce nu-l întreabă

nimeni nimic? Ar fi dorit atât de mult ca măcar unul dintre ei să-l întrebe:

„— Unde ai fost, tovarășe Gârjoabă?”

I-ar fi răspuns fără întârziere:

„— Păi am fost trimis să dau examen la facultate. În toamnă plec la facultate”.

Ori dacă nu-l întreabă unde a fost, măcar să-i treacă prin cap să se intereseze ce hram poartă. Ce ar mai fi trăncănit!

„— Eu? Eu sunt constructor. Lăcătuș și macaragiu de construcţii. Dumneavoastră, oameni buni, aţi fost vreodată la Hunedoara? Aţi văzut tabloul Hune doarei de azi?… Știţi, un pictor, după ce-a terminat tabloul, își pune semnătura într-un colţ. Dacă vă uitaţi bine, dacă vă uitaţi atent la tabloul Hunedoarei de azi, o să găsiţi pe acest tablou mii de semnături.

Printre ele se află și semnătura lui Gârjoabă… Adică a mea! Oho! ce construcţii am ridicat noi… De ce tăceţi, măi căscaţilor? Sunteţi niște adormiţi!”

Se uită iar furios la fiecare în parte.

„— Întrebaţi-mă ceva! N-auziţi? Ce e cu voi?

Parcă aţi fi bătuţi în cap”.

Lunganul, întinzându-și oasele, căscă. Bondocul începu să sforăie cu fluierături. Cel cu „Urzica” abureşte lentilele ochelarilor, suflă în sticle și cu o meticulozitate bătrânească le șterge cu un crâmpei de piele de căprioară. Gârjoabă, mâniat de tăcerea lor, le mai aruncă câte o privire sfidătoare, se ridică cu o mișcare nervoasă și ieși pe culoar. Se uită, fără să vadă ceva, la stâlpii de telegraf, la pomii care defilau prin faţă.

Se întoarse cu spatele la fereastră și, fără să vrea, descoperi în plasa de bagaje a compartimentului vecin un buchet de garoafe, puţin ofilite. „Ale cui or fi florile? ** se întrebă el cu destulă indiferenţă. În compartiment nu erau decât o băbuţă înfășurată toată într-o broboadă neagră cu ciucuri, un ofiţer de grăniceri și un tânăr-i a cărui figură îl făcu pe Gârjoabă să tresară.

„De unde-l cunosc eu pe ăsta?” se frământă el că te va clipe. Deschise ușa, spuse un bună-ziua din toată inima și se așeză pe bancă lângă tânărul care-i părea atât de cunoscut.

— Nu ești cumva hunedorean?

Tânărul, când auzi cuvântul „hunedorean”, aproape că se sperie. Își alungă gândurile cu care încerca să-și înlăture plictiseala. Îl privi drept în ochi pe Gâr joabă. Se lumină la faţă și, cu un zâmbet senin, răspunse:

— Da, sunt hunedorean. Cum ai ghicit?

— Pentru mine e foarte ușor să ghicesc… Dumnealui e ofiţer de grăniceri. Măicuţa… o privi mai bine, se uită atent la port… Măicuţa e moldoveancă. Vagonu* ăsta e de-a doua și merge în direcţia Arad, tras de-o locomotivă cu aburi pe două șine de fier.

Începură să râdă toţi, chiar și Gârjoabă. EL râse mai mult. Bucuros că gluma lui a fost înţeleasă chiar și de băbuţă.

— Lucrezi la Hunedoăra?… Că hunedorean pot pune eu rămășag că nu ești.

Gârjoabă se simţi ofensat.

— Sunt ca și hunedorean… De opt ani mănânc pâine în orașu' ăsta. Așa că nu-mi poţi spune mie că nu sunt hunedorean.

— Dac-ai fi getbeget, te-aș cunoaşte, că eu în Hunedoara m-am născut. Acolo am crescut…

Gârjoabă îl mai cercetă puţin. Era și nu era sigur.

Încercă:

— Nu cumva te cheamă Romoșan?

— Exact. Tudor Romoșan.

— Gata armata?

— Ești extraordinar. Toate le știi.

— Ca un om mare, nu?… Dumneata nu-ţi aduci aminte de mine? Gârjoabă mă cheamă. Macaragiu pe Deric… Stai, acum doi ani când ai plecat în armată nu eram macaragiu. Lucram pe un „Bunger" unguresc. Dumneata aveai o brigadă la construcţia furnalului 6. Este… Locu' ăsta e liber?

— Care loc?

— Pe care stau…

— Liber.

— Mă duc să-mi aduc lucrurile aici… Am nimerit într-un compartiment cu niște încuiaţi… O vorbă n-au scos de când s-au urcat. Dacă aș fi mai mare pe căile ferate, oamenilor ăștia nici nu le-aș permite să călătorească cu trenul.

Își cără lucrurile și, după ce mai bombăni ceva la adresa celor din compartimentul pe care-l părăsise, se adresă bătrânicăi:

— Dumneata, mătușico, unde mergi?

— Tot la Hunedoara.

— Nu cumva vei fi și dumneata vreo furnalistă… Ce faci la Hunedoara?

Băbuţa, cu o mișcare a capului și a ochilor, arătă în direcţia în care mergea trenul.

— La băieţi… Am doi băieţi acolo. ăl mare-i la furnale, celălalt la cocsărie. Îs de mult în Hunedoara… Din '46.

— Să-ţi trăiască copiii, măicuţă, și să trăiești și dumneata. Să trăiești, măicuţă, dar să trăiești bine, mai zise Gârjoabă. Apoi se întoarse către Romoșan:

Îmi dai voie să-ţi spun. Romoșan? Să-ţi spun pe nume?

— De ce nu?

— Pe mine, ţi-am spus, mă cheamă Dan Gârjoabă. Romoșene, nu vrei să trăim și noi?

— Păi să trăim.

— Dacă vrei să trăim, atunci hai pe la vagonul restaurant, să trăim și să ne urăm viaţă lungă.

Străbătură culoarele celor trei vagoane care-i despărţeau de vagonul restaurant. Locurile erau toate ocupate. Gârjoabă îi făcu cu ochiul ospătarului și acesta le dădu voie să stea la masa care servea drept bar.

— Cu ce să ne servim de-aici, Romoșene? Dar mai bine să lăsăm să ne servească tovarășul ospătar, că e simpatic. Așa e, tovarășe ospătar, că ești

simpatic?

— Dumneata ce zici?

— Eu zic să ne dai câte un coniac.

Ospătarul îi întrebă dacă servesc și masa.

— O să mâncăm, dar mai la ziuă, răspunse tot Gârioabă și scoase pachetul cu ţigări „Favorit" pe masă.

Împinse sticla cu coniac mai într-o parte și, privindu-l — pe Romoșan, continuă: Zi așa, terminași cu ar mata. Ţi-e dor de șantier? Ţi-e dor de Hunedoara?

Hai, că n-o s-o mai cunoști acuma.

Nu așteptă niciun răspuns de la Romoșan, continuă tot el:

— Eu am fost la București. Am dat examen. Intru la facultate. Pe cuvântul meu de onoare, dacă nu-mi vine câteodată să-mi dau cu pumnii în cap.

— De ce? zise Romoșan, frământând între degete o ţigară.

— Mă gândesc că o să lipsesc de pe șantier câţiva ani. O să-mi fie tare greu. Uite, mă jur, crede-mă, o să-mi fie tare greu.

Romoșan se uită la el, pe urmă la pahare. Aranjă niște cute la faţa de masă și printr-un semn al capului îl aprobă pe Gârjoabă. Acesta simţi că pentru cel din faţa lui toată povestea asta cu facultatea nu trezea nicio curiozitate.

— Ce mai e pe la Hunedoara? întrebă Romoșan, după ce șterse cu perdeaua geamul aburit și se uită afară.

— Ce să fie? Șantier. Șantier e toată Hunedoara.

Se construiește.

— Cuptoarele noi? Cel care e început, când va fi dat oţelarilor?

— Angajamentul este pentru 1 Mai, dar cred că o să întârzie. Nu ne-a trimis Borșa niște stâlpi, adică i-a trimis, dar greșit… Au o toleranţă mare. Trebuie date alte găuri. Așteptăm o comisie. Ne-au încurcat mult.

— Șamotorii, zidarii șamotori au început lucrul la canale?

Gârjoabă nu-i răspunse imediat. Dădu perdeaua la o parte și șterse geamul cu podul palmei. Nu vedea nimic afară. De fapt nici nu se uita afară. Ghici că această întrebare era cu tâlc. Romoșan îl va întreba dacă o cunoaşte pe Ana.

— Mai luăm un coniac?

— Să mai luăm.

— Tovarășe ospătar, mai toarnă câte un coniac aici.

Gârjoabă, ca să schimbe vorba, îi puse lui Romoșan întrebarea:

— Cu femeile cum stăm, Romoșene?

— Cum adică?

Gârjoabă făcu o pauză, apoi fără nicio legătură începu:

— Auzi, eu dac-aș fi mai mare, dac-aș fi în condu cerea statului, știi ce-aș face? Aș face la Hunedoara, aș deschide o ţesătorie, ori o filatură.

— Nu înţeleg ce vrei să spui…

— Suntem bărbaţi prea mulţi. E o proastă repartiţie. Ia noi, la Hunedoara, cred că sunt zece bărbaţi la o femeie, dacă nu mai mulţi… Auzi, am fost într-o delegaţie la Cisnădie. Știi unde-i Cisnădie? Lângă Sibiu. Acolo e invers. Zece femei la un

bărbat. Cum spun, dac-aș fi mai mare în stat, aș muta Cisnădia la Hunedoara. Și-atunci ar fi ceva… Știi ce-am păţit eu?

— Ce-ai păţit?

Gârjoabă puse din nou mina pe pahar și-l duse la gură mai mult ca să câştige timp. Să se întrebe pe el însuși dacă trebuie să-l pregătească ori nu pe Romoșan, să-i pună în gardă în legătură cu cele întâmplate cu Ana.

— Ce-ai păţit? întrebă din nou Romoșan, dacă văzu că Gârjoabă continuă să tacă.

Gârjoabă oftă prefăcut și începu:

— Înainte de a pleca militar m-am îndrăgostit de-o fată. Ne iubeam. Ne iubeam nespus de mult.

Îi aruncă o privire lui Romoșan și iar se opri.

— Și?

— Ne scriam, ne făceam planuri prin scrisori și când m-am întors din armată, am găsit-o încurcată cu altul.

Ochii negri ai lui Romoșan încremeniră deasupra paharului, apoi lumina lor intră înăuntru, sub gene, să caute anii pe care îi petrecuse cu Ana.

— Și? făcu el după ce se dezmetici.

Gârjoabă fuma și-l măsura din ochi. Nici nu auzi acel „și”.

— Și?

— Tu dacă erai în locul meu ce făceai? Ce-ai fi făcut dacă tocmai în ajunul sosirii tale din armată ţi-ar fi luat unul cu motocicleta fata pe care-o în beai? Ţi-ar fi luat-o și ţi-ar fi dus-o sus, în dealul Chizidului…

— Ce-a căutat pe motocicleta lui?

— Ce-ai fi făcut?

— Ce-a căutat pe motocicleta lui?

Trenul se opri într-o gară. Gârjoabă băgă mâna în buzunar și-i făcu semn ospătarului.

— Meștere, vino și i-aţi banii. La prima coborâm.

*

Cu o staţie. Înainte de Hunedoara Tudor Romoșan îşi luă valiza și, nerăbdător, porni înainte pe culoar.

Trenul mergea domol. Parcă îi era teamă de flăcările care se înălţau deasupra Hunedoarei. Tare ar fi vrut să scape de Gârjoabă. Nici el nu știa de ce.

— Uite laminorul de 600. Am lucrat și eu la construcţia lui. Am scos câteva mii de metri cubi de pământ cu excavatorul. Și Gârjoabă arătă în direcţia la minorului.

Romoșan deschise ușa și coborî o treaptă. Se prinse bine de bară, se aplecă mult în afară și privi în lungul liniei spre peron. Locomotiva începu să pufăie, parcă mai obosită.

„Mai sunt 500 de metri… 400 de metri…

— I-ai înștiinţat că vii cu trenul ăsta? Te așteaptă cineva?

— Nu știu dacă mă așteaptă. Poate că da.

„200 de metri… De ce naiba sunt atât de ursuz, ce-i cu mine?” se certă

Romoșan în gând.

„Mare palavragiu mai sunt. Ce m-o fi făcut să-i torn povestea aia lui Romoșan?”

— Pe tine te-așteaptă? Te-așteaptă cineva? Ori nu ţi-ai mai găsit altă fată, după povestea aceea cu motocicleta? Și Romoșan întoarse capul spre Gârjoaba.

— Mă așteaptă, sigur că mă așteaptă.

Șuieratul lung al locomotivei anunţă intrarea trenu lui în gară. Romoșan îşi descleştă mâna de pe bară, apucă valiza și buchetul cu garoafe și sări din mers.

Îl urmă și Gârjoabă.

— Lidia! strigă Gârjoabă, când dădu cu ochii de ea. Și fata îi și sări de gât.

Romoșan se opri, lăsă valiza jos și cercetă din priviri întreg peronul. Nu-l aștepta nimeni. Se întoarse spre Gârjoabă și schiţă un fel de salut. Mai cercetă încă o dată peronul. „Ana s-o fi ascuns pe undeva”.

Cineva îl salută. Dădu și el din cap plictisit. „Poate că n-a primit telegrama”.

În urma lui veneau Gârjoabă cu Lidia. Romoșan simţea în ceafă privirile lor. Înspăimântat de gândul care începu să-l chinuie, întoarse capul și-i cercetă pe furiș.

„De mine vorbesc”.

Îl cuprinse o teamă. Se opri. Așteptă până cei doi ajunseră în dreptul lui.

— Ascultă, Gârjoabă, tu ai făcut armata?

Acesta șovăi o clipă. Apoi spuse cu vinovăţie:

— Nu!

*

— Spune-mi, Dane, de ce m-ai minţit?

— Eu te-am minţit?

— Da… Știi cât am plâns zilele astea…

— Care zile?

— Zilele astea în care ai fost plecat la București.

— Ai plâns mult?

— De ce mi-ai spus că te duci în delegaţie?… N-ai fost în nicio delegaţie. Lasă că știu eu…

— Dar unde am fost?

— Ai fost să dai examen de admitere la facultate.

— Măi fato, tu mă uimești cu deșteptăciunea ta.

Care va să zică știi că am fost să dau examen la facultate. Dar o facultate știi ce e? Hai să te văd. Știi? Te ajut! Facultatea este diviziunea unei universităţi și… ce-i cu tine? Iar plângi?

Se opriră lângă pompa lui Brandis.

— De ce plângi, Lidia? Spune-mi de ce plângi, că de nu, nu știu ce fac.

Lidia îşi șterse ochii.

— Pentru că m-ai minţit. Și eu nu vreau ca să mă minţi.

— Dacă nu isprăvești, te las aici şi-o iau la fugă… Hai.

Gârjoabă o luă înainte.

— Vii, ori nu vii?

Ea îşi mai șterse o dată ochii și-l urmă încet. Îi luă servieta din mână și,

lipindu-se de el, spuse:

— Așa e că nu pleci la facultate? Dacă pleci, să știi că eu mă omor.

Gârjoabă se opri din nou lângă un zid de care atârnau niște ramuri îngălbenite de iederă.

— Și când ai de gând să-mi faci bucuria asta? Ceva bani pentru înmormântare ai pus deoparte? Aha!… De-aceea faci economii? Acum înţeleg! Acum viu eu de-acasă.

Lidia oftă:

— Râzi tu, dar…

— Dar ce?

— O să vezi tu!

— Și pe mine o să mă inviţi la înmormântare?

— Nu glumesc, Dane.

— Dar ce crezi că eu glumesc? și Gârjoabă o luă de mână. Trecură pe partea cealaltă. Salută în treacăt un grup de tineri ce mergeau gălăgioși spre centru și continuă: Să-mi aduci aminte să mă duc să-mi cumpăr niște stofă neagră.

— Pentru ce?

— Pentru perioada de doliu.

— Ești rău, Dane.

Merseră o bucată de drum tăcuţi amândoi. Cotiră spre piaţă. Zgomotul străzii principale rămăsese în urmă.

În faţa vitrinei cu îmbrăcăminte și articole de copii Lidia îl opri. Puse degetul arătător pe sticla vitrinei și-l plimbă în direcţia unui costum de copil.

— Ce zici de costumașul acela?

Gârjoabă, cu gândul în altă parte, spuse:

— E frumos. Dar ţie n-o să-ţi vină bine… E mic pentru tine. Vrei să mergem înăuntru să-l încerci?

— Și căciuliţă de colo e drăguţă? continuă Lidia, neluând în seamă ironiile lui Dan.

El zâmbi:

— Da… Dar ţie ţi-ar sta mai bine cu o scufiţă. O scufiţă roșie. De un lup care să te mănânce aș face eu rost. Se găsesc lupi de ocazie în București, la Talcioc.

— Uite, Dane, jucăria aceea… Uite…

— Ţi-o fi trebuind jucărie acum. Adică, la mintea ta…

Îl opri pe Dan și la vitrina unde erau expuse cărucioarele.

— Uite, ăla e practic… Și vezi? nu e chiar așa de scump…Mi se pare că se dau cărucioare și în rate.

Așa am auzit.

— Lidia, sunt obosit, am călătorit atâtea ore… Mergi acasă, ori vrei să-ţi cumpăr un cărucior să te duc cu el?… Mai rămâi?

— Mai stai, Dane.

Dinspre orașul nou, tot pe partea lor, cobora posomorât bătrânul șamotor Deac. Gârjoabă își aduse aminte de Romoșan. De întâmplarea cu Ana. Se făcu că nu-l

vede pe bătrân. Lidia îi mai vorbea de jucării, de cărucior, de costumaș… Gârjoabă întoarse capul în direcţia unde mergea zidarul. Lidia se uită și ea într-acolo.

— Cine e, Dane? După cine te uiţi?

— A trecut pe partea cealaltă tovarășul Nabucodonosor.

— Lucrează la voi?

— Nu, a făcut cerere de angajare…

— La voi?

— Nu, la club. O să conducă un cerc al inculţilor…

Să te duci și tu să te înscrii.

— Dane, de ce ești rău?

— Eu nu sunt rău, ești tu proastă că nu știi cine a fost Nabucodonosor. Știi cine a fost?

— Un împărat sau rege.

— Și credeai că a venit regele Asiriei să se angajeze la noi?

— Nu, credeam că așa-i spuneţi voi ăstuia.

Dan se liniști.

— Hai să ne mai plimbăm, Dane.

— Ce să facem?

— Să ne plimbăm.

— Ce-ţi veni cu plimbat'… Eu sunt frânt de oboseală, și ei îi arde de plimbat!

— Te rog eu, Dane.

— Ce mă rogi?

— Să te mai plimbi cu mine.

— Nu știu ce să cred despre tine!…

— Dane, trebuie să-ţi spun ceva foarte important.

— Grăiește… Și, mă rog, ce-i așa de important? Că mă iubești? Cunosc... Mai bine spune-mi dacă te-ai mai gândit, dacă ai mai stat de vorbă cu maică-ta în legătură cu plecarea mea la facultate. Dacă îmi dai o veste bună în legătură cu plecarea la facultate, mă plimb cu tine trei zile și trei nopţi, nemâncat. Dacă îmi dai vestea asta, te sărut de o sută de mii de ori și dacă greșesc la numărătoare, o iau de la început…

Hai, vorbește!

Lidiei începu să-i tremure vorba. Se vârî și mai mult în Gârjoabă, îl strânse de braţ cu amândouă mâinile și zise:

— Trebuie să-ţi spun și că te iubesc, și…

— Știu că mă iubești. Altceva!

— Hipopotamule, râse la el Lidia. Am o surpriză mare pentru tine.

„Surpriză mare? Ce surpriză poate să aibă?" Îi trecu un fior prin inimă.

— Hai, spune odată!

— O să avem un copil.

— Ce-ai spus? Se opri în loc.

O luă de mână și o împinse ușor spre dreapta, spre terenul de fotbal. Se uită în jur. Privirile i se tulburară.

— Ce-ai spus, Lidia? aproape ţipă el, când se convinse că în jurul lor nu mai era nimeni.

— O să fiu mamă.

Gârjoabă nu știa ce să facă. Îi venea să o îmbrăţișeze, s-o sărute. Își aduse aminte iar de facultate.

— Nu, Dane, nu trebuie să pleci de lângă noi. O să avem un copil.

— Lidia, nu vorbi prostii. Simţea că tot sângele i se urcase în obraji. Urechile i se înroșiră, prinseră culoarea focului.

„Doamne, dacă încă nu ai demisionat, fă ca toate astea să fie vis".

O privi mut, apoi izbucni:

— Tu știi ce vorbești, Lidia?

— Ăsta-i adevărul, Dane.

— Da' înţelege, fato…

— Ce să înţeleg? Că nu mă iubești, știu că nu mă iubești.

— Nu te iubesc de loc, minţi el. Nu, Lidia, eu n-am nicio vină. Tu, Lidia, tu, numai tu ești vinovată. Nu trebuie să lași copilul. Dumnezeu să vină cu tot regimentul lui de sfinţi să mă convingă să te iau de ne vastă… O să fie nenorocit. N-am să mă căsătoresc cu tine. Orice s-ar întâmpla. Dacă m-ai lăsa la facultate, s-ar schimba situaţia, dar așa… Nu, Lidia, nu simt nimic pentru tine, înţelegi? Capul ăla al tău poate înţelege?… Eu trebuie să plec la facultate, înţelegi? Înţelegi?

Lidia se lipi de el.

— Ce-i cu tine? Ne vede lumea, Lidia!

— Poate să vadă oricine, te iubesc. Nu-mi pasă de lume. Hai acasă, Dane. Stăm de vorbă la tine, hai.

Până acasă, Dan nu scoase niciun cuvânt. Gura îi era încleștată. Mușchii fălcilor se transformaseră parcă într-un burduf de acordeon. Săltau în sus și în jos. Dinţii-i scrâșneau. Sângele îi fierbea în creștet. Tâmplele îi pocneau. Pentru prima dată în viaţa lui glumeţul Gârjoabă a fost pus în faţa unei probleme pe care n-o putea rezolva cu o glumă ori cu o zeflemea.

Intrară în camera Lidiei. Bătrâna nu venise încă. Dan se trânti pe pat. Își aruncă ochii pe caietul deschis de pe noptieră. Jurnalul ei de zi. Îl închise. Se uită la Lidia. Pe masă, Dan mai văzu niște lucruri de copil. O cămășuţă, niște scutece.

— Ce e cu ele?

— Mă pregătesc… Le-a găsit marnă…

Lidia îşi scoase taiorul, îşi aruncă pantofii fără să Se aplece și se așeză pe pat, lângă el.

— Știi cât sunt de fericită, Dane, când ești lângă mine! Îl prinse cu amândouă mâinile de obraji, se ridică peste el și-l sărută. Când nu vii seara la mine, aici în patul ăsta nu închid ochii de loc. Toată noaptea. Ascult cu urechea lipită de zid cum te întorci în pat.

— Și te gândești să-mi faci cartofi prăjiţi cu usturoi, așa e?

— Am să fac orice pentru tine.

— Și iahnie de cartofi?… Și orez cu lapte și cu scorţișoară?

— Orice vrei, numai să fii lângă mine.

— Cum poţi iubi, fato, pe cineva care… De ce mă iubești?

— Ești un om bun. Un om puternic. Ești omul pe care l-am visat toată viaţa de când am deschis ochii.

— Și zici că m-ai visat toată viaţa?… Tu crezi în vise? Lidia, așa că tu m-ai păcălit? Spune-mi că nu-i adevărat nimic din ce mi-ai spus. Așa e că nu-i adevărat?

Fata tăcu.

— Vorbește, Lidia. Vorbește, n-auzi… De ce taci? Ești o. Proastă, auzi?

Fata începu să râdă cu toată gura. Întinse mâna spre noptieră, luă caietul și-l desfăcu:

— Dane, dragă, uite aici… Știi… Atunci te-am îndrăgit și mai mult când ai deschis ușa și mi-ai spus: „Ești o proastă". Citește.

Dan luă caietul din mână și-l aruncă pe masă. Lidia îşi lipi capul de obrazul lui fierbinte și roșu.

— N-am să mă însor cu tine, auzi?

Lidia îl sărută pe toată gura.

— Nu mai vorbi așa.

— N-am să mă însor!

Vârî mâna sub capul lui.

— O să avem un băiat. Sunt sigură că băiat o să fie… Știi cum o să-i punem numele? Dănuţ.

Dan sări în sus. Se ridică în capul oaselor și o privi pe Lidia cu niște ochi turbaţi.

— Tu chiar nu glumești?

— Nu, Dane, nu glumesc. Așa e că n-o să mai pleci la facultate?

— Lidia, termină! Termină!… Te duci chiar mâine la doctor.

— Nu mă duc la niciun doctor.

— Maică-ta știe?

Lidia izbucni într-un plâns cu sughiţuri.

— Eu nu mai stau aici.

— Cum nu mai stai aici?

— De două nopţi dorm la Pisica. A găsit mama lucrurile și…

— Și ce?

— Erau ascunse… A dat peste ele. Știi ce furioasă e? M-a bătut, Dane. M-a alungat, și Lidia începu iar să plângă.

Gârjoabă se ridică de pe pat și începu să se plimbe nervos prin cameră.

— Și de ce te-a bătut?

— M-a bătut!… Ce facem, Dane? Îl privi pe furiș, pe urmă lăsă ochii în pământ.

Dan se opri din mers. Se rezemă de șifonier şi-şi propti degetele în găicile susţinătoare ale curelei. Stătea ţeapăn. Într-un târziu, spuse:

— Care va să zică asta-i situaţia…

— Asta-i, Dane.

— Și bătrâna e furioasă rău?

Drept răspuns, Lidia lăsă capul în jos și pomi iar să plângă.

— Miron s-a cununat cu Pisica?
— Sigur. E un băiat grozav de bun Miron!
— Nu ca mine. Așa e? Eu cum sunt, Lidia?
Lidia se săltă de pe pat și se agăţă de gâtul lui. După ce îl sărută pe gură, pe ochi, pe toată faţa, îi spuse:
— Te iubesc, Dane. Te iubesc mult de tot. Ești cel mai bun băiat. Și iar îl sărută.
— Din lume, ori din sud-estul Europei?
— Pentru mine ești cel mai bun om din lume.
— Dai în scris?
— Îţi dau și în scris, Dane.
„Îmi mai arde și de glume… Cum dracu' ies din încurcătura asta? De n-ar fi în capul ei numai cartofi prăjiţi cu usturoi, ce nevastă bună ar fi…" Apoi se trezi vorbind. Tare:
— Lidia, de ce mă iubești? Sunt frumos?
— Nu pentru că ești frumos te iubesc, Dane. Ești bun. Ești omul pe care l-am visat toată viaţa.
— Iar umbli cu placa asta.
Lidia îşi pipăi pântecele cu amândouă mâinile, apoi zise:
— Băiat o să fie, Dane.
— Te duci la doctor. Vorbesc eu cu tovarășul doctor Tomis…
— Nu, Dane.
— Ba da.
— Lidia, ia hai să numărăm până la zece. Să ne calmăm și pe urmă să discutăm… Știi să numeri până la zece? Hai, zi după mine. Unu… doi… trei.
— Hai.
Lidia, zi după mine, nu-i greu.
— Dane!
— Patru… cinci… șase.
— Dane!
— Șapte… opt… nouă… zece… Fii atentă aici, la mine… Mâine, după ce ieși de la serviciu, de aștept la poarta nr. 1. Mergem împreună la doctor.
— Nu, Dane, nu merg la niciun doctor. Te rog, te rog mult, nu-mi mai vorbi de doctor… E copilul nostru.
Dan scrâșni:
— Ești o proastă! Copilul o să fie un nenorocit. Eu nu mă însor cu tine, auzi? Nu mă însor cu tine! Nu te iubesc, e bine? Lasă-l, dacă vrei! Vrei pensie alimentară, îţi dau pensie alimentară, numai să mă lași în pace! auzi? Eu plec la facultate, înţelegi? Asta e! Plec!
Se ridică nervos de pe pat, îşi luă servieta și deschise ușa camerei lui. Din prag aruncă servieta pe masa din mijlocul camerei și ieși. În cădere servieta răsturnă glastra în care Gârjoabă îşi ţinea mici obiecte de uz personal. Altă dată, din întâmplarea aceasta măruntă ar fi făcut o adevărată dramă. Acum nici nu catadicsi să le ridice. Ieși. Răsuci cheia în broasca ușii. Ciuli urechile. Îşi opri respiraţia. În

camera ei, Lidia plângea. Făcu un pas spre ușa Lidiei, o deschise puţin și strigă la ea:

— Nu mai plânge. Te rog să nu mai plângi.

Porni amărât, cu pași domoli, spre poartă. Auzi în urma lui:

— Unde te duci, Dane… Vii la Miron? Te aștept la ei.

Nu-i răspunse. Trânti poarta şi-o luă în jos spre orașul vechi. Începuse să plouă. Ploaia era rece. Îşi ridică gulerul balonului și iuţi pasul.

„Iată-mă și tată".

Ploaia era deasă și grea.

„Unde dracu' mă duc eu acuma? încotro s-o iau?"

Nu ocolea nici picăturile streașinilor.

„Tovarășul Gârjoabă, tată. Pardon, viitor tată!.

Auzi în urma lui un uruit de motor, apoi un claxon prelung. O basculantă frână lângă bordură.

— Hai sus, Gârjoabă, mergi spre uzină?

— Nu.

— Urcă, am să vorbesc ceva cu tine.

— Ce-ai să vorbești? Vorbește.

— Ce stai așa ca un… în ploaie?

— Ţi-am spus, nu merg spre uzină.

— Atunci vino în cabină… Te-ai întâlnit cu nea Scarlat?

— De ce să mă întâlnesc cu nea Scarlat?

— Dacă nu urci, nu-ţi spun… E de rău. Ai tras în bară… Te-a reclamat o femeie.

— M-a reclamat o femeie? Ce femeie?

Se agăţă de clanţa portierei și se urcă pe scară.

— Deschide ușa și hai aici, lângă mine.

Șoferul se întinse spre ușă, o deschise și se trase înapoi. Se lăsă cu pieptul pe volan și privi spre Gârjoabă, care îşi căutase loc pe banchetă.

— Ce femeie m-a reclamat?

Șoferul îl privi pieziș. „Gârjoabă e curios, ori speriat?"

— Spune, ce femeie zici că m-a reclamat?

— Azi dimineaţa am avut treabă la organizaţia de bază. Am avut. Treabă cu nea Scarlat, secretarul organizaţiei de bază.

— Și?

— Am depășit termenul de candidat. Am cerut să mă pună în discuţie.

— Foarte bine, dar ce e cu femeia de care vorbești?

— A intrat în biroul organizaţiei de bază o femeie… lucrează la Combinat. Am mai văzut-o eu undeva…

— Ce-a zis?

— Că tu… înţelegi… era vorba de fii-sa… Și acum vrei s-o întinzi la facultate.

— Ce este cu fii-sa știu eu, și tu nu mai trage cu urechea.

Sări din cabină și traversă strada prin faţa mașinii.

Șoferul scoase capul pe fereastră și strigă la el:

— Măi barbă-albastră, ai rupt-o cu nea Scarlat, o să te ia la întrebări. Debreie, băgă în viteză și, aplecat încă în afara ferestrei, apăsă pe accelerator.

Când intră în holul blocului 16, Gârjoabă descoperi într-un colţ câteva cărucioare de copii. Își aduse aminte de discuţia cu Lidia. Se și văzu plimbându-se cu un cărucior din acestea pe strada principală a Hunedoarei.

În hol îl întâmpină un copil:

— Nene, dumneata pe cine cauţi și de ce nu-ţi răzuiești pantofii de noroi când intri într-o casă?

— Caut pe Tutancamon! Dar ce vrei tu? vru să treacă mai departe, dar copilul îl opri. Îi mai privi o dată pantofii murdari și balonul din care se prelingeau pe mozaic picături de apă.

— Păi eu trebuie să știu! Și aici nu stă niciun „Tancamon". Spune, pe cine cauţi?

— De ce?

Copilul îşi ridică cu coatele pantalonii, aruncă o privire spre apartamentul lui și zise.

— Pentru că tata a venit acum de la serviciu și mama mi-a spus… Ea e plecată la „Alimentara".

— Și ce ţi-a spus mămica?

— Păi mi-a spus să nu fac gălăgie, ca să nu se scoale tăticu'! Că tăticu' a lucrat… Și tu tropăi pe scări…

— Dar tu al cui ești?

— Păi pe mine mă cheamă Ionel Hăulică și după ce se scoală tata, mergem la film și de la film mergem și prin oraș. Pe urmă mergem să bem bere la „Corvinul"… îmi dă și mie bere tata. Un ţap, și-mi dă și mititei, că-mi plac mititeii.

— Tăticului tău ce mâncare îi place? Cartofi prăjiţi cu usturoi îi plac? se trezi Gârjoabă întrebându-l pe copil.

— Păi mămica îi face musaca în cuptor… și ne prăjește și cartofi cu usturoi. Îi face mereu musaca. Și mie îmi place musacaua, dar mai mult îmi plac micii.

— Lasă, puștiule, când ai să fii mare, ai să te însori — și o să-ţi facă nevasta numai mititei. O să-ţi dea să mănânci și stridii.

— Eu nu știu ce sunt stridiile, dar eu n-am să mă însor, nene.

— De ce n-ai să te însori? Ești scutit?

— Pentru că eu, nene, vreau să mă fac doctor.

— Și doctorii nu se însoară? Cine-i oprește? Papa Pius?

— Nu se însoară, pentru că ei trebuie să înveţe mult.

— O să te însori cu o doctoriţă, și doctoriţa o să trebuiască și ea să înveţe.

— Da, da' atunci n-o să aibă timp să-mi facă mititei. Dar o să mergem la restaurant… Nene, să nu te duci la noi și să mergi încet pe scări… Tata trebuie să doarmă…

— N-avea grijă, că nu-l scol.

Gârjoabă urcă cele trei trepte și apăsă nehotărât pe butonul soneriei, unde citi pe o plăcuţă de alamă: „Aurel Scarlat — constructor". Auzi pași și apoi o cheie răsucindu-se în broască.

În prag apăru soţia lui Scarlat.

— Sărut mâna!… Nea Scarlat e acasă? Am ceva de discutat cu dânsul.

— Poftim înăuntru! Trebuie să sosească dintr-un moment în altul. Poftim înăuntru!

— Da… Și Gârjoabă, cu o mișcare a capului, dădu să înţeleagă femeii că nu vrea să intre cu pantofii murdari. Făcu un gest c-ar vrea să se descalţe. Femeia, la rândul ei, îi dădu și ea să înţeleagă că nu are nimic împotrivă. Musafirul îşi dădu jos pantofii și-i puse — pe o bucată de ziar într-un colţ al antreului. Își dădu și balonul jos și-l. Puse în cuier. Intrară în dormitor.

Într-un pătuţ din colţul camerei începu să plângă un copil. Femeia lui Scarlat se duse lângă el.

— Haia, haia, Alecule! Haia, baia, dormi. Copilul gângăvi ceva de neînţeles și adormi iar. Femeia îl mai legănă puţin și veni lângă masă.

Gârjoabă îşi făcu socoteala că femeia asta e tot un fel de Lidia.

— Acum e vremea să-l scoatem la plimbare cu căruciorul. De-aceea s-a trezit.

Gârjoabă oftă. Se uită spre pătuţ. Apoi începu să se joace, cu un aer absent, cu o statuetă de porţelan pe care o găsise pe masă. Trebuia să sosească și. Scarlat.

Fusese chemat până la Direcţiune.

— Când aţi venit în Hunedoara? se trezi Gârjoabă întrebând-o, cu stângăcie în glas, pe gazdă.

— În ’46.

— De unde sunteţi?

— Din Moldova, comuna Birja. Bărbatul meu se ocupa atunci cu pescăritul. Aveam o baltă în Bârja.

— Și în Hunedoara cum aţi ajuns?

— Ne-a alungat foamea… Am pornit atunci spre Hunedoara, că auzisem că se angajează muncitori necalificaţi.

Băiatul pusese întrebarea numai să alunge plictiseala. Să umple golul care-l cuprinsese. Mai privi o dată prin casă. Ce s-o mai întrebe? Prea stăteau amândoi ca popândăii. Dădu cu ochii de o icoană. Un Cristos pictat cu stângăcie care ducea în spate o cruce pe muntele Golgota. Gârjoabă începu să rudă. Soţia lui Scarlat se uită și ea în direcţia unde privea Gârjoabă.

Gârjoabă zise zâmbind, cu puţină ironie:

— Nea Scarlat, comunist, secretarul organizaţiei de bază, și acasă pe perete are icoană? Probabil că dimineaţa, când pleacă la serviciu, se roagă lui Dumnezeu să-i meargă bine munca politică. Să nu fie criticat…

Interveni soţia lui Scarlat.

— O ţinem în casă, — pentru că… Femeia se poticni. Știţi, am lăsat acasă în Bârja… Nu știu cum să încep, nu prea mă pricep la povestit… ar fi mai bine dacă aţi avea răbdare să vină bărbatul meu… Când ne-am hotărât să venim spre Hunedoara, n-aveam bani de drum, n-aveam ce lăsa la bătrâni de mâncare, am vândut locul de casă pe câţiva saci de porumb. Am mai vândut și alte lucruri din casă. Am scos bilete de tren și din ce a rămas eu am cumpărat icoana asta. Din

locul de casă și din toate lucrurile care le-am avut, cu icoana asta ne-am mai ales… O ţinem așa ca amintire…

— Și timpul liber cum vi-l petreceţi? schimbă cursul discuţiei Gârjoabă.

Femeia se ridică de pe scaun, se uită spre pătuţ și răspunse:

— Numai că bărbatul meu nu prea are timp liber.

— Are ședinţe multe…

— Nu ședinţele, da'…

Femeia lui Scarlat îl invită pe musafir în camera cealaltă. Aprinse lumina. O bibliotecă. Alături de bibliotecă, un fel de birou încărcat cu planșe și schiţe făcute pe hârtie de calc, sticle de tuș, echere, rigle de calcul.

— Știţi, când am venit aici, soţul meu a venit cu…Când a fost copil, n-a avut posibilitatea, a făcut doar șapte clase. A urmat liceul seral, și acum e în anul III la fără frecvenţă. Mai are doi ani… De unde timp liber?

— Dar dumneata nu te plictisești?

— Cum să mă plictisesc? El nu-mi este numai bărbat… îmi este și prieten… și… și eu învăţ. A vrut să meargă să facă facultatea la București, acum doi ani, dar de la I.C.S.H. i s-a spus să mai amâne un an și o să-i dea drumul. El n-a vrut să piardă anul și a intrat la fără frecvenţă. Trebuie să înveţe. Vedeţi dumneavoastră, noi am copilărit împreună, în același sat, era ager la minte de mic copil, era premiat mereu, dar n-a putuit învăţa atunci…

Lui Gârjoabă îi păru rău că o asemuise cu Lidia.

Acum parcă nu mai semăna nici la înfăţișare, nici la mers, nici la priviri cu Lidia. Îi veni să se ducă la ea să-i spună: „iartă-mă că te-am asemuit cu Lidia". Își aduse aminte — de cartofii prăjiţi ai Lidiei. „Ar putea Lidia să semene cu femeia asta?"

În hol se auzi zgomot. Ușa se deschise și în prag apăru Scarlat.

— Aha! făcu Scarlat, în timp ce-și dezbracă haina.

Avem musafiri. Bine ai venit, Gârjoabă. Ia să-mi povestești cum a fost. Sper că nu ne-ai făcut de râs acolo, la facultate.

Gârjoabă se ridicase în picioare. Scarlat dădu mâna cu el și-l invită în dormitor. Pe pat era demontat un fier electric de călcat, un patent și o șurubelniţă.

Musafirul se așeză în fotoliu, iar Scarlat dădu cor donul fierului de călcat mai într-o parte și se așeză.

— Începusem să repar fierul când a venit mașina „Generalului" după mine. Trebuie să trimitem o scrisoare deschisă prin „Scânteia" celor de la Bocșa. Cam dau rasol pieselor pe care ni le trimit… Tu? Spune, cum a fost?

— A fost bine… Dar eu am venit cu altă problemă la dumneata. Gazda îl tot cerceta pe — musafir. Cunoştea problema pentru care venise. Se vedea pe chipul lui că era curios să vadă, să afle în ce ape se scaldă tânărul.

Nevasta lui Scarlat veni de la bucătărie cu o tavă, două păhărele și o sticluţă cu afinată. Le turnă în păhărele și dispăru din nou. Gârjoabă îşi aprinse o ţigară, se uită câteva clipe la un tablou, din care îl privea zâmbitor maistrul lui Scarlat, apoi începu:

— Nea Scarlate, dumneata ești secretarul organizaţiei de bază? Dar eu nu am

venit numai la secretarul organizaţiei, ci și la nea Scarlat, omul cu multă experienţă de viaţă.

— Ce mă iei, puștiule, așa pe departe? Intră în subiect.

Gârjoabă trase un fum adânc din ţigară, o duse spre scrumieră, o scutură fără să fie nevoie, apoi, cu privirea pierdută undeva la picioruţ mesei, spuse:

— Sunt într-o mare încurcătură, „bătrâne".

Scarlat zise:

— Știu. Făcu o pauză, apoi continuă: Doream și eu să stau de vorbă cu tine. Cu vârful pantofului îl călcă pe Gârjoabă pe picior. Ce-ai luat poziţia asta de mielușel?

Gârjoabă ridică capul spre Scarlat. Acesta îl sfredeli cu privirile ochilor lui pătrunzători. Băiatul îşi trecu nervos mâna prin părul ondulat și o luă iar pe ocolite:

— În toamnă, adică peste câteva săptămâni, trebuie să plec la facultate.

— Știu asta. Nu. Te-am propus noi?… Dar hai mai bine să vorbim despre încurcătura ta… Ia, Gârjoabă…Ia… îşi invită el musafirul. Noroc!

— Ce să fac, nea Scarlate? întrebă el, punând păhărelul golit pe tavă.

— De ce n-ai venit să mă întrebi înainte de a intra în încurcătură? Acum e prea târziu… De ce te-ai legat de fata asta?

— Pentru că i-a plăcut și ei, mi-a plăcut și mie. Să știi, nea Scarlat, că eu… Se poticni, nu știu ce să mai spună.

Scarlat zâmbi și începu să înfășoare și să desfășoare pe mână cordonul fierului de călcat. Gârjoabă se uită la el tăcut și bănuitor în sine:

„Să vezi în ce focuri o să mă ia bătrânul!"

Strivi ţigara și se răsuci în scaun. Dacă văzu că Scarlat nu zice nimic, sparse tăcerea grea ca de plumb care se așternuse.

— Dumneata, dacă ai fi în locul meu, ce-ai face?

— Măi băiatule, îi zise el, puţin șiret, pentru a vedea mai bine reacţia lui Gârjoabă, de ce să te mint? Nu știu.

— Atunci am venit degeaba la dumneata. Și eu care credeam că…

— O iubești?

— Am iubit-o. Adică o iubesc și acum, dar…

— Te-ai făcut că o iubești până… Așa e?

— Nu.

— Dar?

— Am iubit-o sincer, serios…

— Ce vorbești? Și ţi-a trecut așa de repede?… A fost cinstită?

— A fost…

— Și de ce n-o mai iubești, că zici c-ai iubit-o?

— N-o mai iubesc pentru că nu știe să fluiere!

— Gârjoabă, lasă gluma, îl opri supărat Scarlat, și-l lovi cu șnurul fierului de călcat peste genunchi…

— Vorbește serios! Te însori cu ea!

— N-o mai iubesc pentru că e retrogradă. Acum o cunosc bine. Da, da, așa e cum spun: retrogradă…Spune-mi, nea Scarlat, ce să aleg? Căsătoria cu ea, și să

renunţ la facultate? Ori să mă duc la facultate, și să mă fac că plouă? Stătu puţin pe gânduri, apoi continuă: După mine, nici prima, nici a doua soluţie nu e bună… Să mor eu, nene Scarlat, dacă nu e așa cum spun eu!

— Cum?

— Organizaţia de bază U.T.M. de la ei de la laborator e de vină în toată problema asta… Ea nici nu și-a luat maturitatea. A pus mâna pe un post bun acolo și ţine cu dinţii de el. Dacă ar lua-o puţin la întrebări, s-ar schimba situaţia, aș învăţa și eu, și ea.

Scarlat scăpă cordonul fierului de călcat cu care se juca și netezind o cută a cuverturii de pe pat spuse:

— Convinge-o tu să înveţe!

— Cum s-o conving? Cu ce metode? S-o bat?

Asta n-o pot face… Sunt om. O ţine una și bună că ce-mi trebuie facultate. Că sunt ingineri care câștigă mai prost decât mine… Că o să fim fericiţi, că…

— Și, totuși, ce ai de gând să faci?

— Păi dacă știam să mă descurc singur, află, nea Scarlate, că nu veneam să mă plâng la dumneata… E în joc viitorul meu.

— De, Gârjoabă! Și ea ce zice?

— Cum ce zice?

— Ai stat de vorbă cu ea mai serios?

— Numai o dată? Vrea copil, și pace! Asta, după mine, e un fel de șantaj. Crede-mă, nea Scarlate, că miroase a șantaj. Cică îi place de mine. Să avem un copil… A și început să cumpere costumașe pentru el.

Scarlat îşi adună gândurile și zise:

— E fată cuminte, Gârjoabă?

— N-am de ce mă plânge.

— Te iubește mult?

— Foarte mult. Dar ce folos. Dacă n-ar fi în capul ei numai cartofi prăjiţi cu usturoi, te chemam de mult să-mi fii naș.

— Gârjoabă, în probleme din astea e greu să dai sfaturi. Mai departe, în discuţie, accentuă calităţile lui Gârjoabă, vrând să-i trezească mândria și demunitatea de om… Noi am lucrat împreună atâta timp. Tu ești destul de inteligent. Te cunosc de câţiva ani. Am multă încredere în tine, sunt sigur că tu te poţi descurca și fără ajutorul meu, ori mai bine zis fără sfatul meu. Pentru că eu nu pot să te oblig să renunţi la facultate și nici să te însori cu o fată care s-ar așeza de-a curmezișul viitorului tău. Dar, Gârjoabă, nici să lași o femeie cu un copil în voia sorţii nu ţi-ar accepta nimeni.

Scarlat umplu din nou păhărelele și nu mai zise nimic.

— Dumneata spui că am un cap inteligent. Uite că nu am cap inteligent, pentru că nu înţeleg ce vrei să spui dumneata. La facultate zici că nu trebuie să renunţ, de obligat nu mă poate obliga nimeni să mă însor cu femeia care s-ar așeza de-a curmezișul viitorului meu. Iar ca să las o femeie cu un plod în voia sorţii nu mi-ar ierta nimeni. Atunci care e soluţia?

— Până una alta tu trebuie să o împaci pe bătrână. A fost azi de dimineaţă la noi. A venit cu o falcă în cer și cu una în pământ. Ea a crezut că ai și plecat la facultate. E de rău cu bătrâna, dragă Gârjoabă.

— Știu. A izgonit-o pe Lidia de-acasă.

— Găsește, cum spun, o soluţie pentru problema asta și pe urmă poate că o să-i vină mintea la cap fetii să te lase să mergi la facultate… Stai, unde pleci? Ia mai șezi puţin. Ia să analizăm noi mai bine situaţia asta a ta. După câte înţeleg — și sunt sigur de asta — tu o iubești pe Lidia și te-ai casători cu ea și mâine dacă ea te-ar înţelege. Este?

Gârjoabă dădu din cap. Eu, Gârjoabă, cunosc bine firea ta. Sunt sigur că niciodată n-ai stat serios de vorbă cu amândouă. Cred că le-ai ţinut numai în glume.

— N-ai dreptate. Am și ţipat la bătrâna.

— Ai căzut dintr-o extremă în alta. Trebuie discutat cu mult calm și mult tact.

— Ce calm? Ce tact? Nu le cunoști. Amândouă sunt niște rămășiţe ale trecutului, niște înapoiate.

— N-ai dreptate. O să te convingi și tu până la urmă.

— Să dea fostul Dumnezeu.

Gârjoabă oftă din adâncul sufletului, mai bău un păhărel și se despărţi de Scarlat. În hol, acolo unde avusese discuţia cu copilul care vrea să se facă doctor, îl întâlni pe Mircea Munteanu, din brigada lui Ilea.

— Ce-i cu tine pe aici, Gârjoabă? îl luă Mircea la rost.

— Am fost până la nea Scarlat.

— Ai căzut la examenul de admitere și te-a chemat să te ia în focuri?

— Da’ de unde. Am eu niște probleme…

— Hai pe la mine…

Gârjoabă nu se lăsă invitat de două ori, pentru că și așa nu știa ce să facă, încotro s-o ia.

— Ai ceva de băut?

— Găsim noi ceva.

Urcând scările, Gârjoabă, ca să scape de gândurile lui negre, începu să-și închipuie cum arată camera lui Munteanu. Îşi scoase legătura de chei din buzunar și începu să învârtească pe deget lanţul de care erau legate cheile.

— Stai singur?

— Dar cu cine?

— Credeam că stai cu maică-ta mare.

Munteanu îl izbi cu cotul.

— Dar tu de unde vii?

— Am fost la Deva după niște târguieli… Am luat niște cadouri… Tu nu mergi? Tu nu mergi la Miron?

Gorjoabă urcă o treaptă, se opri, se întoarse nervos spre Munteanu și-l întrebă acru:

— La Miron? Ce să caut la Miron?

— Cum, nu știi?

— Ce să știu?

— Păi ce, Lidia nu e la ei? Sărbătoresc două evenimente: căsătoria și inaugurarea apartamentului. Au primit apartament. Cum, nu știai?

— Nu știam.

Mai urcară un etaj. Pe culoar Mircea ceru voie s-o ia el înainte. Descuie și-i făcu loc lui Gârjoabă.

Aprinse lumina și-i făcu semn să ia loc. Așeză pachetul deasupra picupului și se apropie de apara tul de radio. Gârjoabă îşi dezbrăcă și el balonul și-l aruncă pe un fotoliu.

— Cred c-am făcut o treabă bună… Cât e ceasul?

Dar exact.

Gârjoabă îşi cercetă ceasul:

— 17,45. E potrivit după ceasul de la Mitropolia din București, glumi el și se trânti pe studio.

— 17,45? E grozav. Prindem jumătate din concert.

— Ce concert?

— O să-l auzim pe David Oistrah. Înregistrări din concert public. La 18,15 se termină. Am știut eu de ce mă grăbesc… Stai jos, Gârjoabă. Își încrucișă braţele sub cap.

— Dragă Muntene, ce să-ţi spun? Concert David Oistrah îmi lipsea mie acum?

Cu gândurile aiurea, Gârjoabă cerceta fiecare obiect. Pe peretele din faţa lui, un afiș și niște fotografii reclamă din filmul „Verdi”. Alt afiș, alte fotografii reclamă îl arătau pe Enrico Caruso. Un sfert dintr-un perete îl ocupau biblioteca, discoteca, aparatul de radio, picupul și magnetofonul. Cămăruţa lui Mircea Munteanu se umplu dintr-odată de muzică. Nici vioara lui David Oistrah nu reuși să-l îmblânzească pe Dan, să-l facă să-și uite ne cazurile.

— Muntene, ceva de inimă albastră nu ai?

— Ssst! Mircea duse degetul arătător la buze, cerându-i să nu tulbure liniștea.

„La facultate nu trebuie să renunţi, de obligat nu te poate obliga nimeni să te însori cu o fată care se așază de-a curmezișul viitorului tău. Să lași o femeie cu un copil în voia șoaptei nu ţi-ar ierta nimeni”.

— Parcă m-ai întrebat ceva? zise Mircea Munteanu, după ce Oistrah dispăru de pe calea undelor.

Gârjoabă fierbea.

— Nu te-am întrebat nimic!

Mircea scoase o sticlă de lichior, puse alături două pahare și, după ce le umplu, desfăcu pachetul cu care venise de la Deva. Ieșiră la iveală două discuri.

— Ia vino încoa! Ia uite aici, Gârjoabă, am o propunere! Vezi? „Aida” în interpretarea lui Mario del Monaco… Vrei să-l ascultăm? Da? Dar nu mai vorbim!

Gârjoabă sări în picioare, îşi luă balonul și porni cu el pe mână spre ușă.

— Ce ai? Unde pleci? Te-a mușcat vreun câine turbat?

— Când pleci la Miron, treci pe la „Metalul”, te aștept acolo. Merg și eu. Noroc! Și ieși.

Ploaia stătuse. Departe, spre apus, soarele se străduia să trimită măcar acum, la asfinţit, câteva raze. Azi a cam avut ghinion. A trecut pe deasupra

Hunedoarei fără să se facă văzut. Aha, — uite c-a răzbit. E roșu. Nu mai are putere. Se lasă, coboară încet spre apus. Vrea poate să ureze hunedorenilor noapte bună. Ba mi se pare că trage cu ochiul, vrea să vadă ce fel de soare luminează atât de puternic acest oraș în lipsa lui. Să-i spunem că noaptea e înlocuit de flăcările furnalelor care trimit fonta clocotitoare spre oalele de turnare ori de evacuare a cuptoarelor Simens Martin? Să-i spunem ori să-l lăsăm să-și vadă de drumul lui?

Nu mai plouă. Cu toate acestea, Gârjoabă și-a ridicat gulerul balonului peste ceafă și merge cu capul vârât între umeri. Coboară abătut spre orașul vechi. Privește absent spre vitrinele în faţa cărora îl oprise mai devreme Lidia.

„— Ce zici de costumașul ăsta?”

„— Căruciorul acela e practic”.

„— Am o surpriză mare pentru tine”.

„— O să avem un copil”.

Ca să-și alunge gândurile, începu să fluiere. Intră la „Alimentara” din piaţă. Se opri la raionul „Băuturi”.

— Două sticle de șampanie!

Vânzătorul îl privi mai atent și, ca și cum n-ar fi înţeles comanda, întrebă:

— Cu ce să vă servesc?

— Sunteţi răcit? Purtaţi vată în urechi? Două sticle cu șampanie!

Vânzătorul se înălţă spre raft și, pentru că avea poftă de vorbă, în timp ce învelea sticlele în foiţă albă, întrebă:

— Cu siguranţă că aţi primit un apartament nou. Așa e?

— Uite că n-ai ghicit.

— Cumetrie, atunci?

— Daţi-mi formularul să-l completez eu.

— Ce formular?

— Păi văd că celor care cumpără șampanie le luaţi un adevărat interogatoriu. Trebuie completată vreo fișă? Vânzătorul ridică din umeri, cu gestul omului care cedează, și zise:

— Întrebam și eu așa. Șampania știu că se bea în anumite ocazii.

Gârjoabă plăti și se îndreptă spre ieșire. În ușă se izbi nas în nas cu Ana. Gârjoabă o opri și o trase afară din magazin.

— Bine, măi Ano, așa prieteni am fost noi? Pe mine de ce nu m-ai invitat la nuntă?

Ana era alta decât o cunoștea el. Era Veştejită, palidă.

— Da’ ce-i cu tine, ce-i cu mutra asta de înmormântare la tine?… Știi că s-a măritat și Pisica? A nimerit-o cu Miron. E un băiat grozav… Dar și Miron este de invidiat. Are o nevastă… Tu? Cum te înţelegi cu Almășan?

Ochii Anei se umeziră. Scoase un „bine” pustiu și, fără să-și ia rămas bun de la Gârjoabă, intră în magazin.

Năucit de purtarea Anei, Gârjoabă vru să intre după ea. Se răzgândi însă. Porni spre orașul vechi, gândindu-se la ale lui.

Intră la restaurantul „Metalul", unde avea întâlnire cu Munteanu. Ceru un coniac și un pahar cu sifon. Se așeză la masa de la fereastră. Își scoase portţigaretul și-n așteptarea coniacului începu să se joace nervos cu el. Apoi îl lăsă pe masă și cercetă cu privirile localul. Câţiva tineri, care ședeau la o masă vecină, îl invitară, arătându-i un scaun liber.

El făcu semn că așteaptă pe cineva. Sosi coniacul

Îl bău din două înghiţituri și plăti. Apăru Munteanu. Îl întrebă dacă servește ceva. Acesta dădu din cap că nu. Ieșiră.

Becurile agăţate în plasa de sârmă din mijlocul străzii pendulau. Un vânt ușor începu să bată dintr-odată. Frunzele îngălbenite ale copacilor zburau prin aer ca niște fluturi. Apoi, obosite, cădeau pe betonul umed al străzii.

— Astă-seară mă îmbăt, zise Gârjoabă, strângând la subsuoară cele două sticle.

Munteanu se uită cu coada ochiului la tovarășul lui de drum și, cu aerul cel mai obișnuit cu pu ţintă, zise:

— Ai și motive.

Gârjoabă îl cercetă cu luare-aminte și se opri nedumerit.

— Cum adică? Ce motive crezi tu că am?

— Și eu dacă aș fi în locul tău m-aș îmbăta.

— Cum dacă ai fi în locul meu te-ai îmbăta?

— Ca viitor tată…

Gârjoabă tresări… îl apucă de reverul pardesiului și îl întrebă aspru:

— De unde știi?

— M-am întâlnit adineauri, în faţa cinematografului „Siderurgistul", cu Jean, șoferul de pe basculanta verde. Mi-a spus toată povestea. Mâna înfiptă în reverul pardesiului lui Munteanu îi căzu ca moartă de-a lungul corpului. Murmură o înjurătură la adresa șoferului. Porniră tăcuţi amândoi.

— Unde au primit apartament Miron și Pisica?

Întrebă Gârjoabă cu glas scăzut.

— Pe strada Chopin. Au apartament grozav… Știi ce cadou le duc? îl întrebă, la rândul său, Munteanu, arătându-i pachetele. Un serviciu de ceai și un disc cu muzică de Chopin. Ce zici? Nu e o chestie?

— Ce?

— Chopin, pe strada lui?

— Da.

— Tu ce-i duci?

— Eu nu merg.

— Cum nu mergi?

— Simplu, nu merg.

— Mi-ai spus că mergi.

— M-am răzgândit… Da, da, m-am răzgândit.

Vântul aducea dinspre laminoarele noi miros de fier încins. Fumul de la coșurile cuptoarelor nu urca de loc. Acoperise orașul ca o ceaţă. O ceaţă înecăcioasă. Bătaia suflantelor de la furnale se auzea acum parcă și mai tare.

— De ce te-ai răzgândit, Gârjoabă?

— Unde e strada asta Chopin?

— Blocul din faţă. Acolo stă, acolo a primit

Miron apartament… Spune-mi, de ce nu vrei să vii?

— Am eu o chestie de rezolvat în seara asta.

Se opriră în faţa intrării. Gârjoabă scoase din pachet una din sticle și i-o întinse lui Munteanu.

— Dă-le din partea mea sticla asta și urează-le multă fericire… Am o rugăminte. Vezi că la ei e Lidia, fata mea. Spune-i că o aștept aici. Să se îmbrace și să vină. O aștept.

— Hai și tu sus.

— Nu pot. Crede-mă, am o chestie de rezolvat…

Spune-i Lidiei, dar așa, să nu observe ceilalţi.

Gârjoabă rămase singur. Vântul îl izbea în faţă, izbea în jaluzelele ferestrelor. Frunzele rămase în copaci se loveau unele de altele pe crăci și scoteau un sunet uscat. Pe cer apăru o lumină roșie, care se întindea pretutindeni. Se făcea evacuarea unui furnal. Gârjoabă urmărea nervos lumina de pe cer, care creștea și scădea mereu. Ciuli urechile. Auzi pași pe scări. Mai mulţi. În ușă apărură Miron, Munteanu, Fane, betonistul și Lidia. Îl înconjurară. Lidia se lipi de el.

— Hai sus, îl pofti Miron și-l apucă de braţ.

— Ce faci pe nebunul! Acum, dacă te-ai înscris la facultate, nu te mai poţi distra cu noi, muritorii de rând? zise Fane şi-o împinse pe Lidia mai într-o parte. Îl luă el de braţ.

— Băieţi, vă rog eu, lăsaţi-mă. Poate venim mai târziu.

— N-ai obraz, Gârjoabă.

— Hai, că nu te omoară nimeni.

— V-am spus: nu merg… Hai, Lidia!

— Unde mergem, Dane?

— La Ierusalim, să luăm niște ramuri de măslin sfinţit.

— Gârjoabă, să fiu eu al dracului dacă mai vorbesc cu tine dacă nu vii sus! se supără Miron.

Gârjoabă îl trase deoparte pe Miron să-l lămurească, să-i spună ce povară îl apasă pe umeri. Îlluă d e braţ și făcu alături de el câţiva pași în susul străzii.

— De ce nu vrea să vină? E certat cu cineva de sus? întrebă Fane, uitându-se în direcţia în care porniseră cei doi. Ce-i cu el? Nu e în apele lui.

— Nu știu, răspunse Lidia, convinsă și ea că nu știe de ce Dan nu vrea să urce.

Cei doi se întoarseră. Îşi luară rămas bun. Dan îi mai ură încă o dată fericire în căsnicie, apoi Miron făcu semn lui Munteanu și lui Fane să-l urmeze.

Farurile unui automobil îi izbiră în faţă. Lidia întoarse capul și-l privi ţintă pe Gârjoabă.

— Unde mergem, Dane?

Reflexul luminii și zgomotul motorului dispărură și Gârjoabă nu-i răspunse.

— Unde mergem, Dane? mai întrebă ea o dată.

— Acasă.

— Dane, dar…

— Dar ce?

— Mi-e teamă, Dane.

— Ţi-e teamă de mine? Crezi că te omor? Azi nu te omor, că e sâmbătă, și sâmbăta sunt trei ceasuri rele.

— Nu de tine mi-e teamă, dragul meu.

— Atunci de cine?

— O să facă mama scandal.

— Mie îmi plac scandalurile… Piesa „Scandaloasa legătură dintre…” Dar ce vorbesc eu cu tine de piese.

Piesa asta cu scandal am văzut-o de două ori.

Ca să scurteze drumul, Gârjoabă o trase după el prin parcul acum pustiu. Parcă vântul era mai puternic, bătea în rafale uscate și reci. Smulgea de pe copaci picături de ploaie.

— Dane, vezi banca de colo?

— E de lemn și vopsită în verde…

— Am să-ţi citesc din caietul meu ce mi-ai spus în seara aceea când am stat noi amândoi pe ea.

— Ce ţi-am spus?

— Că mă iubești… Și mai mi-aduc aminte de ceva, și asta am scris.

Gârjoabă întoarse și el capul spre banca către care pornea Lidia. Își aduse și el aminte de serile petrecute aici, alături de Lidia, de planurile pe care le făceau împreună. Scoase un oftat și zise:

— Ei, Lidia, Lidia… Făcu o pauză, apoi continuă:

Ia spune-mi, ce-ţi mai aduce aminte banca „aceea”?

Un câine vagabond le dădu târcoale, lătră de câteva ori, așa ca să se afle în treabă, apoi dispăru întuneric. Lidia se strânse mai tare lângă Dan.

— Atunci mi-ai spus că mă iubești și-am a soţia ta. Că mă iubești mult, mult, mult de tot. Așa mi-ai spus.

— Și ai crezut?… întrebă Gârjoabă cu gândurile la facultate.

— Am crezut și cred. Eu te cunosc bine, Dane.

Ieșiră în drumul Devii. Pe strada — prost luminată treceau oameni grăbiţi, cu mâinile în buzunare.

Schimbau saluturi scurte din mers:

„— Cum merge Șase?”

„— A descărcat acum”.

„— A venit oxigen?”

Treceau în sus și în jos camioane încărcate.

Ajunseră acasă. Câinele îi simţi, scoase un fel de schelălăit de bucurie.

— A venit mama. E lumină la ea.

Gârjoabă tăcu. Dădu cârligul la o parte și intrară.

Lidia călcă pe pietriș în vârfuri. Dan, cu pași de stăpân, o luă înainte. Ajuns în faţa camerei, des cuie, aprinse lumina și făcu semn Lidiei să intre în camera lui.

— Dane, cum să intru la tine?

— Pe ușă.

Dezveli sticla de șampanie, o puse pe masă, îşi aruncă balonul pe spatele unui scaun și-i spuse Lidiei:

— De ce-ai rămas în ușă? Dă-ţi jos pardesiul și scoate niște pahare.

Lidia, speriată, întoarse capul spre el și-l privi printre pleoapele întredeschise. Își frământa buzele cu gestul omului care vrea să spună ceva și nu știe ce, îşi dădu și ea pardesiul jos și nu mai știu ce să facă. Gârjoabă scoase trei pahare din bufet, le așeză pe masă. Își dădu haina jos, apoi începu să învârtească ușor, cu precauţie, dopul sticlei de șampanie.

O bubuitură înfundată, și spuma șampaniei începu să se reverse în paharul care stătea la pândă.

În curte se auzi o ușă deschizându-se, apoi niște pași pe sub fereastră. Sub fereastră, se opriră. Pe urmă se auziră iară. Se deschise și se închise din nou o ușă.

— Du-te, Dane, și vorbește cu mama.

— Să vină ea.

— Cum să vină?

— Foarte bine. Ce, nu poate să vină?

Lidia îşi simţea trupul arzându-i de friguri. Mâinile îi tremurau, nu știa ce să facă ou ele.

După o bucată de vreme, auziră iar ușa deschizându-se, niște bătăi în geam, apoi, vocea bătrânei:

— Voi nu veniţi la masă?

*

Până la prânz, Zoe Romoșan, sora lui Tudor, făcuse zeci de kilometri pentru niște semnături pe foaia de lichidare. Acum intră la bibliotecă. Zoe îi vârî sub nas bibliotecarului clubului peticul de hârtie, iar acesta se duse la sertar. Scoase ochelarii, îi așeză pe nas și începu să citească, arcui sprâncenele a mirare, se uită la hârtie, la Zoe, iar la hârtie, și iar la Zoe…

— Ce e asta, tovarășă Romoșan? Tonul cu care bibliotecarul puse întrebarea o necăji.

Zoe lăsă hârtia pe masă și făcu câţiva pași spre raftul cu noutăţi.

Uitându-se încă la bucata de hârtie, bibliotecarul, cu un fel de teamă, întrebă iar:

— Nu zău, tovarășă Romoșan, decontezi?

— Decontez, și Zoe continuă să cerceteze volumele sosite de curând.

— Plecaţi din uzină? Ori…

— Da. Plec din uzină.

Acum, bibliotecarul întinse mâna, fără să se uite, spre butonul aparatului de radio și-l dădu mai încet și, rezemat de raftul cu fișele cititorilor, o privi pe Zoe.

— Rămâneţi însă cititoarea noastră. Nu vă anulez fișa. Așa e?

Zoe dădu din cap negativ.

— Plecaţi din Hunedoara?

— Luni.

— Zău? Plecaţi?

Bibliotecarul se apropie și el de raftul pe care-l cerceta Zoe Romoșan.

— Nu se poate! glumiţi, tovarășă Romoșan.

— Nu mă mai cheamă Romoșan de zece zile.

— Cum, nu mai sunteţi Romoșan, v-aţi căsătorit?

— Da.

— Felicitările mele și… dacă nu sunt indiscret, cine e fericitul? Ori e secret?

Zoe tuși de câteva ori, numai așa, ca să câștige timp, și răspunse scurt:

— Moldovan!

— Tovarășul Moldovan de la control?

— Nu mai e la control, a fost transferat la București.

— Felicitări, tovarășă Moldovan. Mă bucur. Îl cunosc bine pe tovarășul Moldovan. Am lucrat cu dânsu' în '46 la „Construcţii Metalice"… Felicitări.

Îi semnă, cu regret, foaia de lichidare și tocmai când Zoe era în ușă se auzi strigată de bibliotecar.

— Tovarășă Zoe, un moment.

Bibliotecarul intră în sala de lectură. Se întoarse de acolo cu o poză. I-o întinse Zoicăi. În fotografie era ea. Dedesubt, sub portretul fetei cu privirea ageră, cu codiţe lăsate pe spate, era scris „Zoe Romoșan, cititoare fruntașă".

— Poate aveţi nevoie de ea. O păstraţi ca amintire. Știţi, mă gândesc că biblioteca asta a noastră, clubul nostru, a contribuit și el la… Știţi, tovarășă Zoe, eu sunt bibliotecar de multă vreme. Am fost martor la multe minuni… Da, pot să le numesc minuni. Știţi cum consider eu clubul, biblioteca? Ca un izvor de la care se adapă… Își dădu seama că a exprimat ceva banal, se opri brusc și după o pauză continuă: Eu am cunoscut oameni cărora, la început, le era teamă să treacă pragul clubului — asta la început — credeau că nu au dreptul. Le-am deschis ușile… Pe unii i-am adus aproape fără voiajor.

— Știu, tovarășe Avram. Știu. Pe mine însă mă leagă și altceva de acest club… Am să-ţi povestesc când am să mai viu prin Hunedoara.

La poarta clubului, Zoe se opri. Stătu în loc câteva numite, îi venea să sărute, să îmbrăţișeze poarta. Cu un an în urmă, aici, la poarta asta, l-a cunoscut pe Traian Moldovan. Ieșea atunci din bibliotecă cu braţele încărcate de cărţi. Aici s-a izbit de Traian.

S-au lovit unul de altul, și Zoicăi i-a căzut din braţe cartea „Petrolul". Traian și-a cerut scuze. A ridicat cartea, s-a uitat la titlul ei. Și acum Zoe păstrează parcă în minte dialogul, parcă-l aude:

„— Vă rog să mă scuzaţi. Eu sunt de vină… Să știţi că am să citesc și eu cartea

asta. Oare se mai găsește un exemplar la bibliotecă?”

„— Cred că da… Dar de ce trebuie neapărat s-o citiţi?”

„— Dacă nu are, am să vin la dumneata, la «Depozite», să o cer împrumut”.

„— De unde ştiţi că lucrez la depozite?”

„— Cum să nu știu?”

La bibliotecă mai existau exemplare din „Petrolul” lui Upton-Sinclair, dar Traian Moldovan s-a dus după două zile la ea, la birou, să-i ceară cartea împrumut. De atunci…

Pierdu mai bine de o oră la magazia teatrului de amatori până-l găsi pe Rostoș magazinerul. Și acestuia trebuia să-i explice de ce părăsește echipa de teatru. Cu cine se căsătorește. Unde pleacă…

Explicaţiile acestea o oboseau grozav pe Zoe. După fiecare semnătură primită răsufla ușurată.

Nici la comitetul U.T.M., unde intrase să-și ia ta lonul de mutaţie, nu scăpă mai ușor. Farcaș, secretarul, o conduse prin uzină o bucată de drum.

— Tovarășă Romoșan… Pardon, tovarășă Moldovan, nu uita: pleci la București dintr-un centru muncitoresc, dintr-un centru siderurgic. Să nu uiţi, tovarășă Zoe, ești fiica cunoscutului constructor Romoșan…

— Soţia cunoscutului Moldovan, adăugă Zoe zâmbind poznaș.

Farcaș îi vorbi de perspectivele frumoase care stau în faţa soţului ei, apoi continuă:

— Aţi primit locuinţă la București?

— Da. Am primit un apartament…

— Bravo! Când plecaţi?

— Luni. Merg câteva mașini de la I.C.S.H. în rodaj. A vorbit tovarășul Băiuţ de la comitetul de partid cu directorul. Ne iau și nouă bagajele.

— Foarte bine. Noroc, tovarășă Moldovan, și nu uita Hunedoara…

După ce se despărţi da Farcaș, Zoe intră în fostul ei birou. Fetele, colegele de birou, o îmbrăţișară.

Câteva chiar începură să plângă. Lucraseră șase ani împreună.

Șeful depozitelor, un om mărunt, gras, ciupit de vărsat, care purta cizme și iarna și vara, lăsă baltă maldărul de procese-verbale pe care trebuia să le semneze și se apropie și el de grupul de fete care o înconjuraseră pe Zoe.

— Ce o bociţi, mă fetelor, așa? O să vă vină și vouă rândul să vă măritaţi. Aveţi răbdare. O să vă mărit eu, dacă voi nu o să fiţi în stare.

Fetele o lăsară pe Zoe și tăbărâră pe el.

— Cum o să ne măriţi dumneata? Ce, noi suntem slute? Cum o să ne măriţi dumneata?

— Și noi dacă ne măritățm nu plecăm din Hunedoara, nu suntem lașe ca Zoe, se smiorcăi o bondoacă blondă, tunsă băieţește.

— Să vezi dumneata, tovarășe Moga… Să vezi că

Zoe o să ne uite. N-o să ne scrie, se plânse altă fată.

Zoe sta rezemată de perete și privea fără sa clipească la biroul unde lucrase

ani de zile. O încerca o tristeţe apăsătoare. Se scutură și, revenindu-și, zise:

— Am să vă scriu. Am să vă scriu, nu vă mai plângeţi. Se întoarse apoi spre șef și-i spuse: îmi permiteţi să dau un telefon?

Moga făcu ochii mari, o prinse de coadă pe Zoe.

— Cum adică să-ţi dau voie? Mă fată, mă, dacă iau eu linia asta și-ţi trag vreo două, te învăţ minte să mai pui astfel de întrebări.

— Îmi daţi voie? Trebuie să vă cer voie. Nu mai sunt salariata Combinatului. Gata! Am decontat.

— Zoica, să știi că dau în tine. Cu toate că nu mai ești — angajata noastră… Ce crezi că mie mi-e frică de bărbatu-tău?

Zoe se duse la telefon. Fetele începură să șușotească.

— Îi dă raportul lui bărbatu-său, unde e, ce face! Așa e când te măriţi.

— Bărbatu-meu e la București, le puse la pune Zoe, formând un număr. Alo! Alo, Montaj doi, strigă ea în receptor. Vă rog, cu Romoșan… Dumneata ești? Ai să te îmbogăţești, tată. Nu-ţi mai recunoșteam vocea!… Știi ce, tată… Trebuie să-ţi vorbesc ceva foarte important! Nu! N-a venit Tudor… Ori poate o fi venit cu trenul de… Eu? Nu m-am putut duce la gară. Am alergat după semnături… Da! Da, am terminat! Dumneata mai întârzii?… Te rog, nu întârzia. Te aștept la poartă… Ceva foarte important… Te aștept la poartă!… Nu mă duc acasă fără dumneata… Să știi… Bine?… La poarta 10, te aștept…

*

Casa Romoșanilor e la o aruncătură de băţ de poarta uzinei. Zoe însă nu se duse acasă după ce se despărţi de colege. Îl aștepta pe bătrân aproape un ceas. Până a sunat de 3, a dat o raită prin oraș.

Pe urmă s-a plimbat de colo-colo prin faţa pavilionului administraţiei. Când bătrânul apăru, Zoe îl luă de braţ și-i propuse:

— Tată, hai să ocolim… O luăm pe Bariţiu…

Avem de vorbit multe…

— Pe Bariţiu? Ce să căutăm pe-acolo?

— Am să-ţi spun ceva!

— Apăi nu-mi poţi spune?

— Nu, tată! Te rog eu.

Bătrânul, îngândurat, acceptă.

— Ce s-a întâmplat, fata tatii? Spune! Și Romoșan îşi desprinse braţul și o apucă pe Zoe de după umeri.

— Cine te-a supărat?

Mergeau încet. O cotiră pe Bariţiu.

— Ei, fata tatii, acum spune ce te doare?

Zoe apucă funda coadei care-i atârna pe piept și, jucându-se cu ea, îşi ridică privirile spre bătrân.

— Tată, ce facem, cum ieșim din încurcătura asta?

— Ce încurcătură, Zoiţă?

— Păi mama iar a început, se plânse fata căutând să răsucească pe deget

funda.

— Ce a început?

— Mi-a spus Tuzeș-neni că duminică l-aduce la masă pe popa Scurtu… A cerut de la Maria-neni rochia de mireasă. A vorbit și cu un fotograf să vină să mă fotografieze mireasă. Ce facem, tată?

— Cum mireasă… Apăi ce, noi facem nuntă?

Facem o masă de despărţire, adică nu de despărţire, că nu ne despărţim!… Sărbătorim căsătoria voastră și venirea lui Tudor… Lasă, nu te mai necăji.

Când ajunseră acasă, îl găsiră pe Tudor dezbrăcat până la brâu. Un puștan, Sandu, băiatul vecinului, îi pompa apă.

— Tudore! strigă Zoe când îl văzu și alergă să-l îmbrăţișeze.

— Ni, cătana! O venit cătana! strigă de la poartă și bătrânul Romoșan, grăbind și el pasul.

Tudor se șterse în grabă, îl luă pe taică-su în braţe și-l ridică ca pe — un copil.

— Ni la el, vrea să ne arate că-i puternic! Se sărutară și în timp ce Tudor o săltă în aer de câteva ori pe Zoe, bătrânul îşi răsuci mustăţile mulţumit.

Apăi, fă tu bine și îmbracă-te. Nu face pe viteaz'. Hai, mă rog frumos, îmbracă-te.

Romoșan-fiul îşi trase cămașa pe el. Bătrânul îi aduse și haina și i-o puse pe umăr.

— Ajșa, mă fată. Eu vin, și tu pleci… Frumos… Dar dacă n-o să-ţi dau eu voie? Ce faci? zâmbi Tudor la soru-sa.

— Ai și aflat.

— Sigur. Halongăr unde-i?

Zoe făcu ochii mari. Cui spunea Tudor vorba asta de ocară?

— Care halongăr?

— Pârlit' ăla de bărbatu-tău!

— Tudore! îl avertiză Zoe. De ce îi zici așa?

Poate că mă supăr.

— Dacă venea și te cerea de nevastă când eram eu aici, îi rupeam picioarele.

— Fugi, mă Tudore, că te răzbește… E mai puternic decât tine.

— Traian mai puternic decât mine?… Lasă numai să vină el mâine, îl iau în grădină și-l vâr în pământ până la gât.

— Laudă-te gură!

— Las pe mine!

În bucătărie, Virgil Romoșan o găsi pe Roji-neni, nevastă-șa, cu ochii roșii de plâns. O sărută ca de obicei și o iscodi:

— Ce-i tu, Roji? Ce s-a întâmplat?… Spune nu mai de bucurie plânsu-ai, ori de supărare?

— Și de una, și de alta! Cu colţul şorţului de bucătărie îşi șterse iar ochii umezi.

— Vezi tu, Roji, ce ficior mare s-o făcut Tudor, și bătrânul luă de pe platou o bucată de carne.

Bătrâna privi afară prin fereastră, apoi, după ce aranja pe platou, cu mișcări

domoale, șniţelele, izbucni:

— Auzi tu, Virghil… Azi am fost în audienţă la tovarășul prim. Își întoarse capul spre bărbatu-său să vadă în ce ape se scaldă.

Romoșan rămase cu bucata de șniţel în mână.

— Unde ai fost în audienţă? întrebă el mirat.

— La tovarășul prim secretar. La orășenesc. Ca să știi.

— Audienţă? Pentru ce?

— I-am cerut să-mi arate mie unde scrie în statutul partidului că n-avem voie să ne măritǎm fata cu cununie religioasă. Pentru asta am fost. Acuma știi?

Romoșan începu să râdă, împăcat.

— Auzi tu, Roji… Și n-o râs de tine? Se așeză pe scaun și denacolo, din colţul camerei, o privi pe baba lui puţin neliniștit.

— Să râdă? Apăi cum să râdă? No! Asta-i de râs?

— Ce-o zis? se interesă el.

— Mi-a dat statutul. Îl am sus. Mi l-a dat și o zis că nu-i lege. Că. Pot să-l aduc să-mi cunune fata și pe protopop. Așa-i Virghil? Nu-i lege.

— Și ce-a mai zis?

— Apăi a schimbat vorba. M-o întrebat — dacă o vinit Tudor și dacă îmi pare rău că pleacă Zoe la București…

— Și tu ce-ai zis?

— Apăi să știi că i-am zis: „Da, tovarășe — prim.

Ginerele nostru n-o mai fost bun la Hunedoara?

De ce o trebuit să-l mânaţi la București?” Mi-o spus că acolo e nevoie de el și pe urmă… Io nu l-am lăsat. L-am pus să caute în statut. Apoi am plâns.

— Bine, măi Roji, asta-i problemă cu care să meri tu la partid? Acolo-s de rezolvat alte hibe mai importante.

Roji-neni ridică ochii spre bărbatu-său și cu supărare începu:

— Tu, Virgil, apăi cum zici tu că asta nu-i problemă? Tu habar n-ai. Ţie știu că nu-ţi zice nimeni nimic. Dar eu? Cu femeia lui Tuzeș m-am întâlnit la piaţă. Apăi știi tu ce m-o bolânzit de cap? O început:

„— Ce faci, Roji?”

„— Ce să fac, Tuzeșoaio, iaca mai târgui câte ceva”.

„— Ce face Zoiţa?” și s-o uitat în ochii mei.

„— Ce să facă? Se mărită și ea, ce să facă”. Apoi eu am știut unde vrea să ajungă, și a ajuns.

„— E adevărat că fără cununie religioasă?”

„— E adevărat, Tuzeșoaio!”

„— O să se mânie Dumnezeu…” Şi-o plecat de lângă mine. S-o dus şi-o împânzit toată strada.

Pe Nica lui Pleșa am găsit-o la măcelărie. Și ea m-o luat tot așa:

„— Îi drept, Roji, că Zoiţa nu mere la biserică să-i blagoslovească părintele Scurtu?”

„— Îi drept!”

— Apăi tu, Virghil, și eu vreau să meargă la biserică Zoiţa. Îs creștină, și apăi tu nu m-ai luat cu cu nunie? Nu ne-o pus părintele Boita din Brad, fie iertat, pirostriile pe cap?

— Tu, Roji, atunci or fost ălelalte timpuri, blestemate. S-a schimbat lumea de-atunci… Și de ce ţi-o dat tovarășul prim statutul?

— O tras cu plaivas roș sub niște rânduri și mi-o zis: „Romoșan-neni, uite aici îi răspuns la întrebarea pe care mi-ai pus-o fin legătură cu nunta fetii dumitale”.

Bătrânul se ridică de pe scaun și se apropie de Roji-neni.

— Și ce scrie în rândurile alea?

— Apăi nu-i nimic cu cununia religioasă. Am citit pe drum când m-am întors de la „orășenesc”. Scrie că membrii de partid au datoria, sunt obligaţi să-și ridice nivelul ideologic și cultural necontenit. Asta scrie.

Romoșan îşi șterse mustăţile mulţumit. Apoi îşi arcui sprâncenele-i stufoase și-i zise nevesti-sii, care turna printr-o strecurătoare supa din laboș în serviciul de supă:

— Tu, Roji, și înţelesu-ai ceva?

— No, ce să înţeleg? Ce-i de înţeles? Spune tu ce-i?

— Apăi acolo, tu, Roji, în rândurile celea îi râspunsul.

În pragul bucătăriei apărură Tudor și Zoe.

— Mamă, ne mai ţii mult nemâncaţi?

Tudor înaintă în bucătărie și luă și el de pe cuptor o bucată de carne coaptă…

— Așa de dor mi-a fost, mamă dragă, de zupă și de carne coaptă. Așa-i că ai făcut și zupă cu găluști de griș?

— Mereţi voi, numai că acu-i gata masa… Mai am numai o ţâră de vorbă cu tată-tu. Mereţi, că vă chem.

Zoe îl luă de braţ pe Tudor. Porniră amândoi în grădină. Atila, corcitura de lup legată lângă poarta dinspre grădină, începu să mârâie la Tudor:

— Atila, nu mă mai cunoști? Nu mă mai cunoști. Atila?

Câinele nu știa ce să facă, ba mârâia, ba dădea din coadă.

Tudor înaintă spre el:

— Tudor, te mușcă, îl avertiză Zoe. L-a mușcat pe tata.

Băiatul, prevăzător, îl mai strigă de câteva ori pe nume, și câinele lăsă urechile blegi și se culcă cu botul pe labe.

Așezară masa în curte, lângă pompă. Bătrâna pregăti pe o măsuţă, lângă ea, totul. Să aibă la îndemână.

Voia să stea la masă toţi patru. Să nu se mai scoale ba după una, ba după alta. Tudor sorbi cât ai zice pește două farfurii de „zupă”. Câtva timp mâncară fără să scoată o vorbă. Bătrânul, după ce termină supa, îşi șterse mustăţile, se așeză mai bine în scaun și se adresă lui Romoșan-fiul.

— Tudore, tată, am vorbit cu tovarășul director…

Te așteaptă. Vii la cuptoarele noi… îi loc liber de șef de brigadă… Eu ies la penzie. Aș fi vrut, tată dragă, să-ţi dau brigada cu drapel cu tăt… Dar l-o luat Almășan.

Tudor sorbi ultima lingură de supă. Ridică ochii din farfurie și, ștergându-și buzele cu limba, se uită spre Atila, care se zbătea în lanţ. Cerea de mâncare.

— Tată dragă, apăi eu cum să iau o brigadă cu drapel cu tot? Dacă l-oi lua, l-oi lua prin muncă.

Bătrâna puse în farfurie carnea coaptă, aruncă un os câinelui și acum aștepta și ea să afle.

— Câte cuptoare-s gata, tată, la oţelăria nouă?

— Merg în plin două din ale noi.

Tudor înfipse furculiţa în carne și-n timp ce tăia spuse:

— Dacă nu mi-or da o brigadă, oi munci ca lăcătuș.

Ce-i musai să fiu șef de brigadă?

Tudor Romoșan luă în primire echipa de Montaj a lui Ilea. Acesta, din cauza beţiei, scăpase echipa din mână. De mai bine de patru luni echipa lui lucra sub plan. Ilea venea beat la serviciu, învoia oamenii de capul lor și când aceștia se întorceau din învoire, aduceau câte o sticlă, două cu rachiu. Îl beau în timpul lucrului. Se făcuse obicei ca a doua zi după leafă din douăzeci de oameni să vină numai vreo cincisprezece – șaisprezece.

Romoșan luă în primire echipa asta.

În prima zi, Romoșan-fiul, după ce primi de la Ilea desenele, sculele și caietul de pontaj, și-a lăsat oamenii din echipă să se descurce singuri și el a pornit așa, fără ţintă, spre șantier. Îi era dor de freamătul șantierului. Colo, înspre Pestiș, în prelungirea halei, vreo patru excavatoare mușcau cu scafele lor pământul. Era un du-te-vino de basculante. Stătu pe mal un minut, dacă nu mai mult. Aici vor fi cana lele cuptoarelor 5 și 6. Zidarii și-au pregătit cărămida și mortarul. Uite, și fierarii betoniști îşi pregătesc la bancurile lor fierul beton. Îl îndoaie la capete și dau fierului diferite forme. Dulgherii cofragiști au și început lucrul, ei vin imediat după săpători. În partea asta săpătorii au început acum atacul spre Gara veche. Nici nu-ţi vine a crede că aici, în îngrămădeala asta, în aglomerarea asta de materiale, peste o bucată de vreme vor fi niște cuptoare. Munţi de pământ, colaci de fier beton, stive de cărămidă, grinzi de oţel, var, ciment, diguri de nisip, pietriș, cherestea. Toate astea vor deveni cuptoare, care vor da oţel.

Săpători, dulgheri, zidari, fierari betoniști, lăcătuși mecanici, montori… Toţi aceștia vor transforma în curând aglomerarea de materiale în niște cuptoare.

Și zgomotul acesta asurzitor de șantier: lovituri de baroase, clănţănitul pistoanelor pneumatice, accelerările de motoare și fluierăturile montatorilor, tot acest vacarm de șantier va dispărea și el.

— Două basculante la sectorul trei!

— Alo, meștere, ce e cu fierul de opt?

— Scândură pentru cofrăje !

— Meștere, s-a descărcat nisipul la 6?… Avem nevoie de nisip. Trimiteţi primul transport la noi.

— Betoniera 88 n-a venit?

— Mâine am nevoie să fie locul liber. Aduc o macara.

Romoșan se simţea acum, aici, în forfota asta, ca la el acasă. Cât de dor i-a fost de acest șantier… înaintă fără grabă, unde era iureșul mai mare. Întâlni la tot pasul grafice mari, panouri de onoare. Șan tierul are oglinda fiecărei echipe. Descoperi aici ceva deosebit. Niște panouri mari pe care sunt diferite desene… Primul panou care i-a atras atenţia a fost cel de la sectorul B.4. Ce era pe panou? O rachetă. Iar dedesubt scria: „Echipa lui Almășan Alexandru: depășire 180%”. Când citi acest nume, tresări. Se mai uită o dată la placardă și căută să și-l alunge din minte. Porni mai departe. „Almășan Alexandru”. Mai făcu câţiva pași și întâlni un alt panou. Pe panou era desenat un car cu boi și dedesubt scria: „Echipa lui Milea: 99%”. La coșul de fum al cuptorului în construcţie o altă placardă, pe care era desenat un avion. „Echipa lui Romoșan Virgil: 170%”. Numele lui Romoșan Virgil era șters și dedesubt cineva scrisese cu miniu de plumb alt nume: Müler Vaier. Își dădu seama că aceste panouri indicau ritmul cu care lucrau echipele pe șantierul oţelăriei noi.

Furat de gânduri, se depărtase mult de sectorul în care lucra echipa lui. Se întoarse. Se apropie de viitorul loc de muncă. Nu-și cunoștea încă oamenii.

Scoase din buzunar carnetul de pontaj. Primul nume era Ilea Gheorghe.

„Deci, eu sunt în locul lui”. „Radu Ilie”, citi el, mai departe, în gând. Închise carnetul, lăsând ca semn de carte degetul arătător.

„Cine o fi Radu Ilie?”

Ridică de jos un electrod întrebuinţat de sudor numai pe jumătate și mai făcu câţiva pași spre bancul mobil pe care erau montate două menghine. Aruncă electrodul pe banc.

„Cine o fi Radu Ilie? ta să văd, îl ghicesc? Dacă a trecut imediat după șeful echipei, trebuie să fie cel mai priceput, ori cel mai în vârstă”.

Încălecat pe o grindă, un tânăr cu un fel de că păstru pe cap crăiţuia capătul unei ferme. Muchia ciocanului cădea ritmic în capul dălţii. Lăcătușul era sigur pe lovituri. Când se apropie Romoșan de el, acesta ridică numai sprâncenele și-l privi.

— De ce nu crăiţuiești pneumatic? îl întrebă Romoșan.

Acesta îi răspunse fără să se oprească din lucru.

Lovea cu aceeași siguranţă.

— N-avem conductă de aer până aici.

— Și de ce nu e conductă de aer până aici?

— Nu știu!

Trei inși deplasau cu răngile transformate în pârghii un tronson. Îl împingeau când de la un capăt, când de la altul. O macara mobilă, azvârlită la vreo 10 metri mai departe, stătea de pomană. Tudor îşi vârî carnetul în buzunar și făcu câţiva pași spre ei.

„— Nu s-ar lucra mai ușor cu macaraua? întrebă el și-l privi în ochi pe cel care sincroniza într-un „heirup” mișcările.

— N-avem macara, răspunse acesta sec.

— Dar asta ce e, mașină de amestecat cocă, nu e macara? Și cu o mișcare a capului arătă spre macaraua mobilă.

— Nu e a noastră.

— Dar a cui e?

— Astăzi e repartizată echipei vecine.

— Și dacă e repartizată echipei vecine, nu poate să vă ajute?

— Eu știu? Au și ei de ridicat.

— Dar văd că stă degeaba de mai bine de o jumătate de oră.

Omul dădu din umeri și vârî adânc ranga sub tronson.

— Hei-rup! strigă el, și tronsonul alunecă înainte cu o jumătate de metru.

Flacăra unui arc de sudură și zgomotul generatorului îl făcu să se întoarcă. Descoperi în direcţia aceea graficul echipei lui Ilea. Graficul echipei care începând din această dimineaţă era a lui…

— Ce, ăsta a venit aici ca pândar? Ce tot zgâiește ochii la noi cum muncim? Să pună și el cot' aici, cu noi, auzi Romoșan o voce în spate și se făcu că nu aude. Porni spre grafic. Pe panou era desenat un melc cât toate zilele. Dedesubt se arăta că echipa lui Ilea lucrase până atunci sub plan. Placarda era bă tută între doi stâlpi. Apucă de primul bulumac și începu să miște de el. Îl clătină de mai multe ori. Era înţepenit. Pe lângă el trecu atunci un tânăr cu o rangă în spinare.

— Alo, meștere, ia vino puţin, strigă după el Tudor.

Tânărul cu ranga, când se auzi strigat, lăsă, la fel ca un soldat, ranga la picior șbluă un fel de poziţie reglementară de drepţi.

— Aţi spus ceva, tovarășe șef? întrebă el.

Văzându-l așa speriat, lui Romoșan îi veni să râdă.

— Unde lucrezi?

— Păi… se bâlbâi puștanul, păi la dumneavoastră în echipă.

Tânărul era îmbrăcat prea curat pentru un șantier.

Noul șef de echipă îl măsură de sus până jos. Pantaloni la dungă, puţin murdari de rugină și unsoare, pantofi cu crep, o scurtă, sau mai bine zis o bluză de vânt, murdară și ea pe alocuri de rugina fiarelor și de unsoare, iar în mâini, mănuși.

— Și de când ești în echipă? se interesă Romoșan, derutat oarecum de felul de a fi al tânărului.

— Păi n-am decât trei zile… Cu astăzi cu tot.

Romoșan întârzie cu privirile pe el un minut, ori poate numai câteva clipe, și cu un semn al capului îi zise:

— Ia dă ranga încoa'.

Luă ranga și începu să sape pe lângă bulumacii care sprijineau panoul. Apoi se vârî sub placardă și-l chemă și pe tânăr.

— Treci și tu în partea cealaltă… Nu cu mâna, băiatule, pune umărul. Cu o scurtă clipire a ochilor îi arătă locul unde să pună umărul.

Lângă el se opri un bărbat înalt, cu niște buze subţiri, bărbia colţuroasă și cu părul prea alb pentru anii lui. Când îi văzu, strigă la ei:

— Ce faceţi, tovarăși? Ce aveţi cu panoul? Vă stă în drum?

Romoșan, fără să dea atenţie, răspunse printre dinţi:

— Nu se vede?

Bulumacii ieșiră din pământ. Placarda căzu peste niște corniere așezate alături.

Străinul făcu câţiva paşi şi, mirat, întrebă:

— De ce aţi scos placarda? Cine v-a spus s-o scoateţi?

Romoşan se sprijini în rangă şi-şi răzui cu ea noroiul de pe bocanci.

— Cine să-mi dea ordin? Nu mi-a dat ordin nimeni. Dar cine eşti dumneata?…

— Mă cheamă Scarlat. Sunt secretarul Organizaţiei de bază Montaj.

Romoşan scoase din buzunar o batistă, se şterse pe mâini şi-i întinse acestuia dreapta.

— Dumneavoastră sunteţi tovarăşul Scarlat? îmi pare bine. Sunt Romoşan.

Secretarul zâmbi.

— Tovarăşul Romoşan? Mă bucur… Nu vă plac „Melcii”? Se corectă imediat: Nu-ţi plac melcii, tovarăşe Tudor Romoşan?

— Nu.

— Şi aşa îţi începi activitatea, prin scoaterea panoului?

— Echipa asta nu se mai cheamă echipa lui Ilea…

Ce zici dumneata, e just să-mi trec numele pe un grafic pe care este desenat un melc?

— Înţeleg, dar nu ştiu dacă ai procedat bine scoţând panoul.

— Dacă va fi nevoie, îl vom pune la loc. De-o camdată nu e nevoie.

— Nu ştiu dacă ai procedat just?… O să mai stăm de vorbă.

— Există o altă soluţie? Nu cred… Chiar… Unde aveţi biroul organizaţiei de bază? Trebuie să vă aduc talonul de mutaţie şi să mai stăm de vorbă.

— Candidat de partid?

— Membru.

— Ai talonul la dumneata?

— Vi-l aduc eu la birou. Vă găsesc la trei acolo, nu? Unde e biroul?

Scarlat îi arătă o baracă.

Tânărul privea stingherit la discuţia dintre cei doi.

Nu ştia cum să ia mai repede ranga din mina şefului şi să plece. Îşi făcu de lucru cu placarda. O aşeză mai bine peste cornier. Tudor îşi aprinse o ţigară, ferind băţul de chibrit aprins în căuşul palmelor împreunate. Suflă apoi în el şi căută un loc unde să-l arunce.

— Şi cum spui că te cheamă, prietene? îl întrebă Romoşan pe constructorul acesta elegant/privind în urma lui Scarlat.

Tânărul luă iar poziţia de drepţi.

— Pe mine mă cheamă Enache Ion.

— Ai fost copil de trupă înainte? Ce eşti aşa milităros?

— Nu, tovarăşe şef, n-am fost copil de trupă. Sunt croitor. Calfă. Am carnet de lucrător.

Romoşan avea impresia că visează. Săltă un picior pe stiva de cărămizi, se propti în el şi, privindu-l

nedumerit, îl mai întrebă o dată:

— Cum ai spus, croitor?

— Croitor, tovarăşe şef. Am carnetul de lucrător la mine. Vreţi să vi-l arăt?

— Și ce cauţi aici? Aici se construiesc cuptoare Simens-Martin, nu haine.

Croitorul îşi duse mâinile la spate, lăsă capul în jos și, legănându-se pe un picior, răspunse tot militărește:

— Tovarășe șef, acum zece zile am devenit major.

— Cum ai devenit major? Plutonier major? Lămurește-mă.

— Am împlinit optsprezece ani, zise acesta cu o voce mai puţin milităroasă.

— Și? Și ce dacă ai împlinit optsprezece ani?

— Pe mine m-a crescut un unchi de-al meu, din Cluj. Eram de zece ani, când m-a luat la ei. N-am părinţi. El e croitor. Are atelier de croitorie. M-a învăţat și pe mine meseria asta.

— Și de ce nu lucrezi croitorie?

— Dacă nu-mi place! Am fugit de câteva ori de la el și am intrat ucenic la lăcătușerie. M-a adus înapoi, zicea că el îmi este și mamă și tată și că trebuie să-l ascult. Când am împlinit optsprezece ani și am devenit major, l-am salutat. Îmi place meseria asta… lăcătușeria. Dacă m-aţi ţine toată ziua și noaptea pe șantier, toată ziua și toată noaptea aș sta. Luă ranga la spinare și porni mulţumit în sinea lui de noul șef.

Romoșan îl urmări cu privirile până ce acesta dispăru printre stâlpii metalici.

„— Să vezi ce lăcătuș scot eu din tine, croitorule”

O luă iar în susul halei, în recunoaştere. Dorea să se familiarizeze, să cunoască, înainte de a se apuca de lucru, întregul șantier al cuptoarelor Simens-Martin. Fără să vrea, întâlni iar placarda pe care era scris numele lui Almășan.

„— Ce-ai fi făcut dacă tocmai în ajunul sosirii tale din armată ţi-ar fi luat unul cu motocicleta fata pe care o iubeai? Ţi-ar fi luat-o și ţi-ar fi dus-o în Dealul Chizidului?…”

Încercă să-și alunge din gând vorbele astea, care i-au rămas întipărite atunci în vagonul restaurant.

— Patru camioane cu pietriș am cerut, nu două. Nu-mi luaţi basculanta la beton…

„— Mai aveţi nevoie de macara?”

„— Meștere, vine prânzul, și nu mai sosește fierul de 8”.

„— Gata mortarul?”

„— De ce s-a oprit betoniera?”

„— Almășene, ridici?”

Romoșan tresări, întoarse capul în direcţia de unde venea întrebarea. Dar din ce direcţie venise întrebarea?

— Ai nevoie de amândouă macaralele, Almășene?

Vocea se auzea de undeva de lângă el. Se răsuci cu o mișcare bruscă. Omul care strigase privea în direcţia celor două macarale.

Porni într-acolo. O macara „Deric” și alta turn ridicau un tronson de Câteva tone la vreo 30 de metri înălţime. Patru oameni, doi într-o Parte și doi în alta, cocoţaţi pe niște schele metalice, așteptau să ajungă tronsonul sus, la ei. Puţin mai încolo, la aceeași înălţime, câţiva sudori împrăștiau flamă și scântei.

Jos, între cele două macarale, un om înalt, puternic, cu iun «grumaz lat ca de luptător de greco-romane, cu un glas răgușit ca al unui suporter pasionat al fotbalului, stătea crăcănat și ţipa cât îl ţinea gura la macaragiul de pe „Dezic”.

„Ăsta-i Almășan”, îşi zise Romoșan. Privea și-i asculta comenzile.

— La stânga! La stânga, bă! Nu știi care ţi-e stânga? Fă-le câte — un semn!

Romoșan se opri la vreo douăzeci de pași de cel care urla ca un turbat. Îi urmărea de-acolo mișcările, icnite, nervoase.

— Tarzane, am zis stânga, ușor!

Cu ambele mâini, Almășan gesticula mereu. Ridica și cobora mâinile. Nu se mai putu stăpâni și se porni să fluiere asurzitor. Apoi, cu o mișcare largă a mâinilor și a trupului, începu iar să ţipe:

— Hei! Ce faci? Ce faci, mă? Dormi? Dormi, Tarzane? Tarzane, adormirea mă-sii! Sus, nu jos!…

Cine te-a pus, mă, pe macara? Tronsonul, la zvâcnirile macaralelor, se balansa într-o parte și în alta.

Otgoanele cu care era legat pârâiau. Gemeau maca ralele de povară.

— Atenţie, macarale! Macaragii! Fiţi atenţi la mine… Sincron! Amândouă odată sus! Una, două, trei, Tarzane! Ce faci, mă?

Romoșan îşi trase bascul pe ochi, ocoli zona periculoasă și urcă scările macaralei. Îl dădu pe Tarzan la o parte, se aplecă peste ușa macaralei și privi o clipă, nu mai mult „tabloul de comandă, iar când simţi că podul palmelor a făcut masă cu măciuliile de ebonită ale manetelor, strigă la cel de jos:

— Hai să te văd cum dirijezi! Hai! comandă nouă!

Ca un echilibrist, ori mai bine zis ea un dirijor de orchestră, Almășan semnala și striga cu voce răgușită:

— Numai „Deric”-ul! La dreapta. Prea mult. Un centimetru la stânga. Bun. Atenţie, amândouă maca ralele. Sincron! Sus amândouă, unu, doi, trei!

Romoșan nu mai manevrase macaraua de doi ani.

Cu toate acestea, era atât de stăpân pe manetă, încât puteai jura că ieri s-a dat jos ide pe ea.

De sus, de acolo de unde erau cocoţaţi cei patru lăcătuși, se auzi un șuierat prelung.

— Stop! E bine așa!

De-acum dirijarea tronsonului cădea în sarcina lor. Cel oare comandase mișcările macaralei îşi șterse broboanele de pe faţă și urcă și el pe macara. Intră în cabină. Se uită la Romoșan, care nu-i dădu nicio atenţie, pentru că urmărea mișcările celor de sus.

„Zmeul” se duse lângă Tarzan. Îl măsură ca un cocoș pus pe harţă.

— Ceni cu tine, Tarzane, azi? Ai tâmpit? Ce ai?

Macaragiul mormăi ceva nedesluşit. Clătină capul la el a nemulţumire, a neîmpăcare de sine. Era mai galben ca de obicei și mai istovit.

Almășan îl înșfacă de guler cu stânga, îl scutură ca pe o zdreanţă, iar cu dreapta Şi mută din loc bărbia.

— Ce ai, mă, ţi-ai uitat meseria? Spune-mi! Se apropie mai mult de el… Ai băut… Ai băut, Tarzane.

Tarzan tăcu. Se trăsese într-un colţ al cabinei și nu știa ce să mai facă. Almășan înainta spre el. Îi prinse între degetul mare și arătător bărbia și i-o scuturâ:

— Mă nemernicule! Sabotezi producţia?

— Am băut toată noaptea, tovarășe. Am avut o cumetrie. Iartă-mă, n-o să se mai întâmple! se rugă el încă nedezmeticit.

Când Almășan întâlni privirile încruntate ale lui Romoșan, i se lăsă (mai moale.

— Tarzane, Tarzane! Ăsta-i caz de pușcărie. E mai rău ca la volan. Du-te acasă, fugi. Te prezinţi mâine dimineaţă la șeful sectorului să te dea la altă brigadă, n-am nevoie de beţivi în brigada mea. Du-te și te culcă. Fugi, să nu te mai văd pe-aici!

— Tovarășe șef, eu plec, dar…

— Fugi acasă mai repede.

Tarzan coborî moale, nehotărât, scările cabinei și dispăru. De sus se auzi:

— Stai! Gata! Slăbiţi chingile…

Misiunea macaralelor era îndeplinită. Lăcătușii de

sus începură să bată în domuri cu baroase grele pentru a trage tronsonul la găuri.

— Macaragiu? îl întrebă Almășan pe cel care-l scosese din încurcătură.

Romoșan dădu din cap că nu. Se uită fix în ochii lui și zise:

— Tata îmi povestea că în vechea armată existau niște sergenţi majori. Majuri le spuneau soldaţii. Înjurau și băteau soldaţii…

— Ce vrei să spui cu asta?

— Nimic… Hai să ne cunoaştem. Mă cheamă Tudor Romoșan.

Când auzi numele, Almășan se schimbă la faţă. Se forţă însă să nu se observe. Ridică dreapta şi-o lăsă cu putere pe spatele lui Romoșan.

„Teamă? Slugărnicie? Superioritate?” Romoșan nu-și putu răspunde pe doc.

— Noul șef de echipă? Băiatul lui Romoșan-baci.

Am auzit de tine, frăţioare. De două luni mă tot ameninţă șeful sectorului cu tine. Că tu așa și pe dincolo… Ce mi te-a lăudat bătrânul într-o ședinţă…

atunci când i-am smuls drapelul… I l-am smuls cu greu… Și el m-a ameninţat.

— Cum te-a ameninţat.

— Zice că o să am de luptat cu tine… Văd că în loc să te iei la trântă cu mine îmi dai ajutor.

— Dumneata ești Almășan?

Almășan clipi de câteva ori, îl cântări într-o clipă și cu o voce fals caldă, fals prietenoasă zise:

— În persoană… Dar spune-mi tu… Nu mă mai lua cu dumneata. Nu-mi plac formalităţile… Te-a deranjat atitudinea pe care am avut-o faţă de Tarzan?… Cu oameni ca el așa trebuie să te porţi. E macaragiu bun, dar e beţiv. E încadrat în brigada mea și trebuie să știe lucrul ăsta. E încadrat într-o brigadă fruntașă… Îl dau eu pe brazdă. Almășan vorbea, dar îl privea pe Romoșan cu teamă. Îl cuprinsese o curiozitate nestăpânită de a cunoaşte gândurile lui. „Va aduce vorba de Ana? Și

dacă o să aducă vorba, eu trebuie să… nu trebuie să-i dau timp”.

— Ai luat echipa în primire, Romoșene?

— Așa și așa!… „Ce-ai fi făcut dacă în ajunul venirii tale din armată, fata pe care ai iubit-o… îl trezi vocea lui Almășan:

— Să știi că ai oameni buni, numai că trebuie să-i ţii în frâu. Ilea a fost slab, și uite unde a dus echipa… Romoșan și mai cum te cheamă?

— Ai uitat? Am mai spus o dată: Romoșan Tudor.

— Bine, Tudore… Eu sunt Sandu… Spune-mi Sandu.

Îi fusese teamă de clipa când va da ochii cu Romoșan.

Almășan căuta să ghicească ce va urma de acum încolo. Îi fusese teamă de clipa o înd va trebui să dea ochii cu Romoșan și clipa a sosit pe nepregătite.

Chiar acum. Și unde? Aici, pe șantier. La o cârciumă poate era mai bine. „E bine și-aici. Poate e mai bine. Trebuie să-i fiu superior. Să-l învingˮ, îşi spuse Almășan și iar îşi lăsă mâna pe umărul lui Romoșan. Se aplecă pe balustrada macaralei și strigă la lăcătușii de sus, care băteau în dornuri.

— Ionică! Ionică, ce faceţi voi acolo? V-aţi urcat ca să vă odihniţi? Sunteţi la casa de odihnă? Gata? Liber macaraua?

— Mai aveţi nevoie de macara? întrebă Romoșan.

Drept răspuns, de sus, de la Ionică, veni același șuierat prelung cu întreruperi. Almășan și Tudor înţeleseră că macaraua era liberă.

„Trebuie să-l învingˮ. Și voi începe chiar cu coborârea din această colivie. Trebuie să ies primulˮ.

Deschise ușa cabinei și se lăsă pe scară. Apoi îi făcu semn lui Tudor să-l urmeze. Coborâră.

— O să te văd, Tudore, dacă ești constructor ori ba. Hai după mine. Ai curaj de constructor?…

Tudor zâmbi pentru el. „Face și pe grozavulˮ.

Almășan sări pe un tronson și de Acolo se căţăra ca o pisică pe un stâlp metalic. Urcă pe el vreo 40 metri. Din când în când se uita în jos să vadă cum se descurcă Tudor. Acesta, la o legătură de tronsoane, se opri. Merse în picioare, pe tălpica unei grinzi, căutându-și echilibru eu braţele întinse.

Pe tălpica asta îngustă avea de mers vreo 20 de metri. Ajunse la stâlpul metalic paralel cu cel pe care se căţărase Almășan. Începu să urce. Ajunse în vârf. Almășan îl aștepta. Erau la 50 de metri înălţime. Într-o pădure de corniere și tronsoane.

— Ţi-a fost teamă, Tudore?

— De ce să-mi fie teamă?

— De înălţime.

— Nu. Ţie ţi-a fost teamă?

— Mie? Sunt obișnuit. De la cincisprezece ani, de când eram de cincisprezece ani, urc, lucrez la înălţime.

— Acum îţi este teamă?

— Acum?

— Da.

— Pentru ce?

— Pentru ce-ai făcut!

— Ce-am făcut?

— Ascultă, Almășene, eu am iubit-o mult pe Ana. Știai asta. Ai fost un ticălos. Ești tu un constructor bun, dar om nu ești. Ești un ticălos. Da. Chiar așa cum ai auzit: ticălos.

— Tudore!

— Ascultă, Almășene, ţi-am mai spus o dată și știai și tu asta. Am iubit-o pe Ana. Dacă aflu că te porţi urât cu ea… O să stai de vorbă cu mine.

— Îmi dai lecţii de comportare?

— Să terminăm. Gata.

De acolo, de sus, construcţia halei cuptorului 5 și 6 părea ca o dantelă croșetată de mâini dibace. De mâini meștere. Merseră pe grindă până la capătul construcţiei oare făcea legătura cu hala cuptoarelor 1, 2 și 3. La cuptorul 3 se făcea descărcarea. Hala de turnare era inundată de o lumină puternică. Priveau amândoi, fără «să scoată o vorbă, oţelul care șerpuia pe jgheab în oale uriașe. Priveau. Amândoi într-acolo, dar gândurile lor erau aiurea. Hoinăreau pe cine știe unde.

Almășan, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, mârâi printre dinţi:

— Anul trecut cuptorul acesta nu era… La 1 Mai, cuptorul la care lucrăm noi acum o să dea prima șarjă de oţel. Trebuie!

Veniră pe grinzi până la mijlocul scheletului viitoarei hale. Echipa de nituitori începu lucrul la câţiva pași de ei. Ciocane pneumatice intrară în funcţiune. Dacă nu e zgomot, un montator, un constructor nu e fin apele lui.

— Curaj de constructor m-am convins că ai, acum să văd altceva, strigă Almășan la urechea lui Tudor. Acu' să văd dacă știi să fluieri. Constructorul care nu știe să fluiere nu e constructor.

Almășan vârî două degete în gură și trase un șuierat ca de locomotivă.

— Să te văd, Tudore!

Tudor trase aer în piept, îndoi limba într-un fel anumit în Apropierea dinţilorşi-şi dezumflă plămânii. Un fluierat puternic, aproape mai puternic decât al lui Almășan, acoperi pentru puţin timp zgomotul ciocanelor. Oamenii care lucrau prin apropiere și chiar cei de jos îşi îndreptară privirile spre ei. Întrebau ce s-a întâmplat. Almășan strigă cât putu:

— Vă prezint pe constructorul Romoșan!

În larma asurzitoare a șantierului cuvintele lui Almășan se stinseră. Îi strânse mâna lui Tudor. I-o strânse ca într-o menghină.

— Rămânem prieteni?

Romoșan îi privi cu scârbă.

— Să rămânem prieteni dacă vrei tu.

Coborâră. Lângă „Dumperul" care mânca din malul de la capătul construcţiei, pe Almășan și pe Tudor îi aștepta responsabilul cu protecţia muncii.

Acesta, un om între două vârste, cu un nas ne obișnuit de lat la rădăcină, se

încruntă la Almășan și la Tudor.

— Tovarășe Almășan, se poate ca tocmai dumneata să faci lucruri d-astea?

— Ce-am făcut, tovarășe inginer?

— Tovarășe Almășan, mă mai întrebi ce-ai făcut?

— Dar zău, ce-am făcut?

— Ce cauţi, ori mai bine zis ce aţi căutat sus?

De ce v-aţi urcat fără centuri de siguranţă? Să ştiţi că o să fiţi discutaţi… O să fiţi chiar sancţionaţi. Ştiţi că nu e voie să urcaţi fără centuri pe schelărie?

În loc de răspuns, Almășan iâl prezentă pe Tudor.

— Tovarășe inginer, d-aţi-mi voie să vi-l prezint pe Romoșan junior… pe Tudor, el a preluat echipa lui Ilea.

Romoșan îi întinse mâna.

— Romoșan? N-ai lucrat la construcţia furnalului 6? Eşti fiul lui Romoșan-baci, nu?

Acesta încuviinţă din cap și spuse:

— Da, tovarășe inginer. Și eu nă cunosc. În ’56 aţi condus lucrările de la terasamentul cocsăriei… Și cântarele furnalului tot dumneavoastră le-aţi montat…

Inginerul rămase încă o clipă cu ochii aţintiţi asupra lui Romoșan.

— Am vrut să-l verific, tovarășe inginer, d-aia l-am urcat pe schelărie fără centură.

— Almășene, Almășene! Așa se verifică oamenii?… O să discutăm problema asta într-o ședinţă…

Cred că o să se lase cu sancţiuni.

— Da’ cum, tovarășe inginer? Am vrut să văd dacă nu e cumva vreun papă-lapte. De-asta l-am urcat fără centură… Nu e papă-lapte. E un om de nădejde… Și suntem prieteni. Așa e, Tudore?

*

În pauza de prânz Romoșan îşi strânse oamenii din echipă în jurul ihii. Îşi desfăcură fiecare P#pachetul cu mâncare. Romoșan îşi făcu loc pe o grindă lângă croitor. Începu și el să mănânce.

Lăcătușii se mirau. Se uitau unii la alţii și parcă se întrebau din priviri: „De ce drac’ ne-a strâns ăsta grămadă? Nu putem mânca fiecare unde apucăm?”

Romoșan îşi tăie bucata de șuncă felii, sparse și o ceapă, una de apă. Doi lăcătuși începură să șușotească:

— Te pomenești că ăsta începe cu prelucratul.

— O fi vreun ședinţoman. Ori poate vrea să vadă dacă avem poftă de mâncare.

Noul șef de echipă se uita, fără să bage cineva de seamă, la fiecare în parte. Îşi studia parcă oamenii, cum îşi studiază un boxer adversarul. Avea numai tineri în echipă. Doar unul era mai în etate. „Are vreo 28 — 30 de ani. El trebuie să fie Radu Ilie – îşi zise Romoșan. Ăsta nu e ardelean”.

După o pauză de câteva minute, începu:

— Duminică am avut acasă un fel de nuntă. S-a măritat soră-mea…

Băieţii rămaseră cu gura căscată. „E tâmpit șeful ăsta al nostru?” se întrebau ei

din priviri. După ce înghiţi dumicatul, Romoșan continuă:

— Mama a vrut neapărat să fie la nunta asta și un popă. Să-i blagoslovească pe tinerii căsătoriţi…

A venit și popa la masă. Un popă cumsecade. Poate îl ştiţi, popa Scurtu. Am ciocnit cu el un pahar cu vin, am luat o. Gustare. Făcu iar o pauză. Nu i-a spus nimeni, dar absolut nimeni, vreo vorbă necuviincioasă. El însă s-a simţit stingher. Noi, de loc.

Am mai ciocnit ou părintele un pahar, și până la urmă el a plecat fără să facă niciun fel de slujbă.

Fără să-i blagoslovească pe miri.

Lăcătușii erau zăpăciţi. „Ce vrea ăsta cu popa? Ne vorbește în parabole?”

— O fi făcut slujba în gând, râse unul.

Romoșan luă în vârfiul cuţitului ascuţit o bucată de șuncă, o băgă în gură și, după ce o mestecă, întrebă:

— E vreunul dintre voi membru de partid?

Schimbarea asta de la una la alta îi derută.

Până la urmă Romoșan află: erau patru membri și trei candidaţi, iar în afară de croitor, toţi utemiști.

— Uite ce e, fraţilor. Ştiţi ce vreau de la voi?

Ştiţi ce vreau? Să nu mă simt între voi cum s-a simţit popa Scurtu la noi acasă. Știu că asta depinde în mare măsură de mine, dar și de voi.

Își împachetă restul de mâncare, se șterse pe mâini și, după ce-și aprinse oţ igară, îl trimise pe croitor după schiţele și desenele lucrărilor pe care le avea de executat echipa lui. Desfăcu planurile jos, la picioare. Le întinse unul lângă altul.

— Ce plan avem?

Un lăcătuș, cel mai în vârstă, Romoșan ghici: el era Radu Ilie, desfăcu un caiet și citi:

— Echipa Ilea… adică acum Romoșan… care lucrează la O.S.M. nouă, etapa a II-a, la stâlpii partea superioară și B.C., are plan 464 tone de montat până la sfârșitul lunii.

— Azi avem an 5, nu? întrebă Romoșan… Câte tone s-au montat?

— Nimic… am făcut pregătirile până acum și n-am avut nici macarale libere.

Romoșan scoase un „bine”, împachetă schiţele și porni cu echipa spre locul de muncă.

La oficierea căsătoriei lui Dan Gârjoabă cu Lidia s-a — petrecut o poveste puţin obișnuită.

Secretarul Sfatului, un om negricios, cu umerii înguști, citea plictisit, puţin peltic, din Codul Familiei.

„… Familia are la bază căsătoria liber consimţită între soţi…”

Bineînţeles că Lidia se simţea în al nouălea cer.

Arunca priviri furișe ba spre maică-sa care, ca toate mamele, în astfel de împrejurări, au ochii umeziţi, ba spre Dan. Acesta, pleoștit, cu gândurile aiurea, se uita absent pe harta orașului așezată pe peretele din faţă, sub o lozincă.

„… Relaţiile de familie se bazează pe prietenie și afecţiune reciprocă între membrii ei, care sunt datori să-și acorde unul altuia sprijin moral și material…”

— Ai auzit? Ia notiţe, se pomeni Gârjoabă vorbindu-i Lidiei ou voce cam tare.

Secretarul se opri din lectură, îşi frecă fruntea cu dosul palmei și se uită la Gârjoabă nemulţumit că fusese întrerupt. Întrebă sobru:

— Ai spus ceva, tinere?

Gârjoabă tuși ușurel, ca să-și dreagă glasul, și spuse:

— Am făcut-o atentă. Atât, și nimic mai mult.

Apoi, după o pauză: V-aș ruga dacă se poate să mai citiţi o dată paragraful ăsta.

Lidia îl înghioldi. Martorii încrucișau priviri şi-şi mușcau buzele ca să nu pufnească în râs. Mama Lidiei, cu temeri nelămurite în suflet, îl certă din ochi pe ginere-su.

Secretarul Sfatului mișcă din cap a dojană și le citi paragraful.

— Iei în căsătorie pe Lidia Pleșa? auzi Gârjoabă într-un târziu.

— Nu.

Împuternicitul cu oficierea căsătoriei amuţi. Se lăsă o tăcere de casă părăsită. Îl ţinti pe Gârjoabă, care parcă spunea: „Sunteţi niște netrebnici. Căsătoriţi viitorul cu trecutul”. Vru să mai spună ceva cu voce tare, să ţipe parcă ia toţi care se găseau.

Între acei patru pereţi. Îşi umezi cu limba cerul gurii și buzele-i uscate, apoi, ca prin vis, auzi din nou: „Iei în căsătorie pe Lidia Pleșa?”

De data asta, Dan scoase un „da”* pustiu.

Lidia nu mai aștepta să termine împuternicitul întrebarea.

— Da, zise ea din toată inima.

Semnară în registrul de stare civilă. Gârjoabă luă de pe birou broșura din care citise secretarul și căută, răsfoind paginile, paragraful în care scria despre relaţiile de familie. După ce-l găsi, întârzie cu privirile pe el, apoi se duse spre secretar, care-și da jos acum tricolorul prins pe deasupra pieptului, în diagonală.

— Tovarășe secretar, am o «rugăminte la dumneavoastră.

— Ce rugăminte?

— Daţi-mi mie broșura asta. Și Gârjoabă îi arătă din priviri „Codul familiei”.

Buimăcit, omul îl trase într-un colţ.

— Dumneata ai venit aici să faci bancuri?

— Îmi pare rău, am nevoie de „Codul familiei”.

— Pentru ce?

Gârjoabă întinse certificatul de căsătorie sub privirile celui care i-l dăduse.

— Aţi oficiat o căsătorie, poate, formală.

Secretarul Sfatului se sperie. Aruncă priviri spre fată, spre mama fetei, spre martori, care acum se mai felicitau, în așteptarea lui Dan.

— Cum am oficiat o căsătorie formală? întrebă el cu teamă.

— Foarte bine. M-am căsătorit cu ea din obligaţii. Înţelegeţi, e gravidă. Vreau să plec la făcultate, și ea nu mă lasă. Dar ce știi dumneata? Dum neata ţi-ai făcut datoria. E o poveste lungă, n-am timp acum să ţi-o spun.

Secretarul Sfatului asculta cu gura căscată, dar nu înţelegea nimic. Gârjoabă îi

strânse mina și-i zise:

— Vă salut. Poate vă chem martor și la divorţ. Să trăiţi.

Acasă, totul era pregătit. Masă mare. În timpul mesei, fiecare invitat, chiar și mama Lidiei, se simţi obligat să ridice paharul în cinstea tinerilor căsătoriţi, să le ureze, după cum îi tăia capul, fericire.

A doua zi dimineaţă, un zidar ajutat de mama Lidiei sparse în zidul care despărţise până atunci camerele tinerilor o ușă. Lui Dan îi trebui multă vreme să se obișnuiască, să intre pe ușa nouă. În trai în casă, nu făcea altceva decât să se uite cu durere la cărţile lui tehnice, acum părăsite. Un sfert din bibliotecă era ocupat de cărţi de specialitate. Cărţi cumpărate pentru pregătirea lui. Pentru facultate. Acum îi venea să dea cu ele de-a azvârlita. Când venea de la serviciu, se încuia în cameră, se lungea pe pat, fuma ţigară după ţigară și încerca să se obișnuiască cu gândul că viaţa lui de-acum încolo așa îşi va urma cursul: serviciu, casă, iar serviciu, iar casă și așa la nesfârșit. Când era singur, îşi proptea podul palmelor în spătarul scaunului din faţa oglinzii și se apleca peste el. Se uita lung, bleg, la cel din faţa lui:

„Ce părere ai, domnule Gârjoabă, despre dumneata? Așa-i că-ţi placi? Așa-i că-ţi place viaţa asta? Ar putea să te arză un foc, domnule Gârjoabă. Poate să te ardă, că ești o cârpă”.

Când o vedea pe Lidia atât de fericită, Gârjoabă îşi punea întrebarea: „Ce lipsește. Acestei căsnicii ca să fie o căsnicie frumoasă? Nu lipsește decât puţină înţelegere din partea ei”.

Câteodată o întreba pe Lidia:

— Lidio, tu mă iubești?

Fata sărea speriată.

— Cum poţi să pui o asemenea întrebare?

Gârjoabă îi punea întrebarea asta ca să-și alunge din cap gândurile lui dureroase.

— Cum o să fie mai departe Lidia?

— O să fie frumos, Dane.

— Cum, Lidia?

— O să fim invidiaţi.

— De ce o să fim invidiaţi?

— Pentru că ne iubim.

Dan. Tăcea.

— Mai întreabă-mă ceva, vorbește cu mine.

— Și?

— Cum și?

— Și mai departe?

— O să ne iubim în veci. O să ne iubim copilul, poate copiii. Doi copii o s-avem, Dane. Un băiat și o fetiţă. Da, Dane? Și când o să prindem cheag, eu o să ies din serviciu şi-o să am grijă de ei și de tine.

— Cunosc placa. Dar lor, copiilor, când se vor face mari, ce-o să le spunem? O

să le spunem că ne-am iubit mult, așa e? O să le mai spunem să se iubească și ei. Asta nu e rău. Trebuie să se iubească, nu? Hai s-o dăm puţin și prin biblie. Vrei? Să le mai spunem să-și iubească aproapele ca pe ei înșiși.

— Ce frumos vorbești!

— Mie-mi spui? Dar dacă o să ne întrebe ce-am făcut noi, ce-am făcut de-a lungul anilor prin care am trecut? Tu ce zici? Este ide-ajuns să le spunem doar atât: „Ne-am iubit”?

— Ce trebuie mai mult?

— Dar dacă o să te întrebe cât fac 9X7?

— Ce-i așa greu? 63.

— Dar dacă uiţi până vin copiii pe lume?

— Cum o să uit?

— Ești proastă, Lidia.

— Dac-ai ști tu cât îmi place când… știi că atunci când ai deschis ușa și-ai zis…

— Știu.

În ziua avansului, plecă cu Lidia la oraș. În faţa magazinului sport-foto-muzică, o opri pe Lidia.

— Hai să cumpărăm un picup, vrei?

— Ce să facem cu ei?

— Îl mâncăm ca desert. Tu crezi că se mai poate face altceva cu un picup, decât să-l pui să cânte?

— Dacă vrei tu să-l cumpărăm…

— Tu nu vrei?

În timp ce vânzătorul încerca picupul la priză, Dan cercetă caietul cu discuri. Se opri la câteva tipuri de muzică ușoară.

— Le cumpărăm, Lidia?

— Dacă vrei tu.

Gârjoabă mișcă buzele ca pentru un zâmbet și zise cu ironie.

— Ce bună ești tu.

O trase după el și la librărie. O puse să-și aleagă ce carte vrea ea.

— Dane, eu te vreau pe tine, nu…

— Dacă mă vrei pe mine, alege-ţi mai multe cărţi.

Un vânzător, parcă intenţionat, îi recomandă Lidiei „Cronica unor bieţi îndrăgostiţi” de Pratolini.

— O cumpăr, Dane?

— Dacă ţi-o dă împrumut, ia-o împrumut, răspunse el în doi peri. Ori dacă vrei, să-l ţin de vorbă pe vânzător… dar dacă te prinde, nu ești cu mine, mai zise el trecând la alt stand, atras de niște titluri tehnice.

— E foarte bună, doamnă, am citit-o și eu de două ori. Asta am citit-o de trei ori, continuă vânzătorul să-și laude marfa, recomandându-i Lidiei „Inimă vrăjită”.

Gârjoabă, închizând pe jumătate ochii, care râdeau veșnic, îl privi pe vânzătorul lăudăros și spuse:

— Dar vezi că are trei volume cartea asta, „Inimă vrăjită”. Dânsul mi se pare că

a citit de trei ori numai primul volum. Pe celelalte nu le are în librărie Așa e, meștere?

Vânzătorul, sprijinit de tejghea, îl privi pe Gârjoabă cu un aer șiret și, încuviinţând din cap, zise:

— Așa e, sunt trei volume. Dar mi-a mai rămas asta stingheră.

— Și-ai crezut că Găsești naivi…

Se întoarseră acasă încărcaţi.

Ca Lidia nu mai era nimeni pe pământ. Dan, de la o vreme, începu să se poarte mult, exagerat de mult mai frumos cu ea. Când lucrau în același schimb, venea şi-o lua de la birou. Dimineaţa, o ducea până în faţa biroului. O săruta forţat și pornea abătut spre șantier, spre macaraua lui. Bătrâna era și ea cât se poate de mulţumită. Când auzea muzică fin camera tinerilor, nu știa ce să mai facă de bucurie. Când plecau dimineaţa amândoi, lipiţi unul de altul, ea, bătrâna, îi privea de după perdea. O înd auzea poarta închizâindu-se, ieșea și ea și-i petrecea cu privirile până dispăreau după colţul străzii.

Pe măsură ce treceau zilele, Gârjoabă devenea tot mai posac. Nimeni și nimic nu reușea să-i însenineze faţa. Manevra macaraua lui în tăcere, întunecat şi pe gânduri. Dacă-l întreba cineva de vorbă, răspundea cu o voce uscată: „da”, „bine”, „nu”, „Așa”, era de nerecunoscut.

— Ești bolnav, Gârjoabă?

— Nu!

— Ai tu ceva pe suflet, Gârjoabă.

— Am!

— Ce-i cu tine, ai cancer?

— Da!

Într-o zi veni la el Tică, zis aviatorul. Dăduse examen la școala de pilotaj și nu se știe din ce cauză fusese respins. Acum, era mecanic la între ţinerea utilajelor. Aflase și el de schimbarea lui Gârjoabă. Se urcă pe scara macaralei, deschise ușa cabinei și, de-acolo, îl luă pe Gârjoabă în primire:

— Măi Dane, e adevărat ce-am auzit de tine?

— Da.

— Cum s-a întâmplat, măi băiatule?

— Așa!

— Și chiar te-ai însurat cu ea?

— Da!

— Să-ţi nenorocești tu viitorul pentru una ca aia?

— Pentru cine?

— Păi, pentru aia.

— Care „aia”?

— Aia care te-a legat la gard.

— De unde știi tu cum e?

— Păi dacă a rămas gravidă înainte de a se mărita? Mă, vrei să te scap eu de ea? Și Tică îi zâmbi cu un aer complice.

Gârjoabă se ridică de pe scaunul lui, din faţa manetelor, se îndoi din şale, se sprijini cu șoldul de masa de comandă și-i făcu semn musafirului nepoftit să urce în cabină. Se strădui să pară că nu se sinchisise de cele spuse de Tică. Ba din contra, se uită la el cu o privire fals gânditoare. Tică urcă.

Puse o scândură pe bidonul de motorină și se așeză.

Gârjoabă îşi scoase un bumbac din buzunarul salo petei, se șterse pe mâini, apoi începu să frece nervos cu bumbacul măciuliile manetelor și ale schimbătoarelor de viteze. Își mai șterse încă o dată podul palmelor, aruncă bumbacul peste niște scule, orânduite pe bancul de lângă masa de comandă. Trase scaunul mai în faţă, ridică un picior pe el, se lăsă cu tot corpul în faţă, sprijinindiu-se cu cotul pe genunchi. De data asta îl privi răutăcios.

— Zi așa, îmi nenorocesc viitorul, pentru una ca „Aia”… Că îmi nenorocesc viitorul, să știi tu că ai dreptate, dar în ceea ce privește… Și cum zici tu că mă poţi scăpa de ea? Ia să te-aud!

Tică aviatorul, înfricoșat de privirile lui Dan, îşi făcu curaj şi-o luă mai pe ocolite.

— Bă, ne-am gândit c-ar fi bine să te salvăm. Tu trebuie să te duci la facultate. Zău „trebuie să te salvăm.

— Cum?

„Salvatorul” se ridică de pe bidon, se rezemă de raftul de scule și, jucându-se cu lacătul deschis, începu:

— Știi ce “papagal” am eu la femei?… Eu o femeie, oricât ar fi ea de serioasă, tot o fac să vină la întâlnire. Să fie ea cât de intelectuală. Pe Ani, aia bine de la „Preţ de cost”, o știi tu. Îi dădea târcoale mai înainte Mihai, care a fost la „Salarii”. Ani, mă, care a fost anul trecut în comisia de inventariere. Ce zici tu, n-am aiurit-o?… Doamna Manta, aia de la „Contabilitatea materialelor Aia care se poartă în haină de astrahan iarna. Eu cred că e cea mai elegantă din Hunedoara. Ei, cu aia cum am procedat? Era la balul strugurilor. Am luat-o la dans și, în timp ce dansam, am băgat în ea niște vorbe, de mă-ntrebam și eu de unde le scot. Pe urmă i-am recitat versuri. Femeile sunt moarte după versuri de dragoste. Eminescu de ce e mare? — De ce avea succes la femei? Le compunea poezii. Știi ce mi-a spus Marta după primul dans? C-ar vrea să mai stea de vorbă cu mine. A fost un dame-n tango. Pe mine m-a invitat. A venit direct la masa unde eram. Am făcut-o praf. O știi pe blonda de la serviciul „Transporturi”? Are două licenţe. Eu, școala profesională și a X-a la medie. Am făcut-o praf într-o discuţie la club. Eu timpul meu liber nu mi-l pierd aiurea. Am deviza mea: „Totul pentru cucerirea femeii”. Mă duc la nea Militaru, care-l la biblioteca centrală. „Nene, îi zic, ţi-a mai venit vreo carte de dragoste?” Omul mă servește. Cartea de dragoste o studiez cu creionul în mână. Îmi iau notiţe și bag la cutie. E intelectuală femeia de care vreau să mă lipesc, am replici de intelectuali. E muncitoare, replică pe măsura ei. E casnică… Să știi tu de la mine c-am întâlnit printre casnice fete grozav de pregătite. Astea au timp să citească…Tu știi că eu aș putea trăi numai din compus la băieţi scrisori de dragoste? îl știi pe Lăsculescu de la sculărie, a dat două chile de vin pentru o scrisoare. Da, i-am compus o scrisoare, să nu mă-ntrebi. Știi, el e timid și în materie

de femei el e tămâie. Era îndrăgostit la nebunie de tânăra Lala. O știi tu Lucrează la serviciul „Mecanic șef". Nu-i dai nici șaisprezece ani când o vezi. A fost în brigada artist tică. Știi câţi ani are? Douăzeci și unu. Era mort Lăsculescu după ea. A vorbit ea într-un timp cu Nicu Vedea, care a plecat la școala aia de impiegaţi.

„— Bă aviatonule, mi-a zis Lăsculescu, dacă îmi faci cunoștinţă cu fata asta, te-mbăt". I-am ticluit o scrisoare, praf am făcut-o. Am luat-o cu natura care ne înconjoară, cu omul care este regele naturii, cum zic: praf am făcut-o. S-a dus la întâlnirea cu Lăsculescu. Acum sunt împreună, s-au căsătorit. Se înţeleg grozav de bine. Sunt fericiţi. Dacă nu eram eu, el, timid cum e… Așa, dragă Gârjoabă. Am aflat că ești la ananghie și-am venit să te-ajut. Te scap cât ai bate din palme de ea.

Gârjoabă îl asculta, dar în privire avea ceva dușmănos, straniu. Tică aviatorul, ca să-ntregească cele ce povestea, făcea gesturi și cu mâinile. Continuă după o pauză: Așa facem, Dane. Mergem la un bal, o lași să danseze ou mine și dacă nu-i dau eu o întâlnire… Sau facem altceva. Într-o zi, când ieșim de la serviciu, o lași să meargă singură acasă. Rămâi în urma noastră. Ai să vezi cum intru în vorbă cu ea. Te scap de ea.

Garjoabă stătea acum sprijinit, înfipt bine, cu picioarele depărtate și mâinile vârâte adânc în buzunare. Scrâșni, făcu un pas spre Tică aviatorul, scoase amândouă mâinile din buzunar, îl prinse de gât și-l răsuci spre el. Tică icni de durere și începu să urle:

— Ce ai, bă, cu mine! Eu vreau să-ţi fac un bine…

Gârjoabă îl lăsă. Deschise ușa cabinei, îl luă de guler ca pe-o zdreanţă și-l împinse afară, nu înainte de a-i da un picior în spate.

— La tine toate femeile sunt necinstite, mă? O să mai stăm noi de vorbă.

*

În ziua aceea Gârjoabă plecă acasă și mai posomorât. Ieși glonţ pe poartă. N-o mai aștepta pe Lidia.

O luă așa de unul singur pe drumul Devei. În faţa restaurantului „Metalul" stătu puţin în cumpănă.

Să intre, să nu intre? îşi văzu de drum. Strada principală era aglomerată. Un du-te-vino de oameni grăbiţi. În staţia autobuzelor, puhoi de lume. Gârjoabă stătu câteva minute rezemat de stâlpul staţiei, în așteptarea autobuzului. Voia s-ajungă mai repede acasă.

Nici el nu știa de ce. Foame nu-i era. Se pomeni strâns de braţ. Întoarse capul cu o mișcare leneșă.

Când dădu cu ochii de Tudor Romoșan și de Tarzan macaragiul, faţa parcă i se mai lumină.

Tudor Romoșan îl întrebă:

— Ce faci, Gârjoabă, aici?

— Ce să fac, tocmai le ziceam ceva în gând celor din conducerea transporturilor în comun, că nu pun la ore de vârf mai multe autobuze… Tu, Tarzane? Ce cauţi în partea asta? Nu mai stai la Gara de Sus? Te-ai mutat?

— M-a luat șeful. Și Tarzan arătă cu o mișcare discretă a capului spre Tudor

Romoșan.

— Nu iei una mică cu noi, Gârjoabă? îl invită Tudor Romoșan.

— Ne mai întoarcem acuma până la „Metalul”? Haideţi colea la „Expres”. Zău, parcă și eu am poftă de-o ţuică.

Intrară. Tudor se așează la coada de la bonuri.

Tarzan ţinu rând la tejghea. În fiecare clipă ușa restaurantului „Expres” se deschidea cu violenţă, de parcă cineva o trântea în dușmănie. Clienţii, grăbiţi, intrau mai mult pentru a lua ceva să-și facă poftă de mâncare. Văzându-l pe Gârjoabă, câţiva tineri gălă gioși îl traseră într-un colţ al localului și-l luară în primire.

— Cum merge căsnicia, Gârjoabă?

— Bine.

— Hai, c-ai nimerit-o, ai nevastă brava.

— Dacă pleci la facultate, cui i-o lași, mă?

— O ia și pe ea, că-i fată isteaţă.

— Și rămâne soacra singură?

— Își ia și soacra. Adică ce, soacra n-are dreptul să facă o facultate? Știu eu că există la București o facultate de socrologie.

Gârjoabă abia reuși să scape de ei. Tudor Romoșan și Tarzan îl așteptau. Ciocniră. Stătură câteva clipe tăcuţi. Gârjoabă scoase un pachet de ţigări „Mărășești”, îi servi pe ceilalţi, apoi, după ce trase câteva fumuri, zise:

— L-ai luat la dumneata în brigadă? și arătă cu degetul spre Tarzan.

Romoșan sorbi, dădu din cap afirmativ și, după ce-și luă cu limba un fir de tutun de pe buze, răspunse:

— L-am luat în brigada mea, și de bine ce l-am luat mi-a și făcut o bucurie. Adică două bucurii.

Tarzan încremeni. Aruncă o privire mirată spre Romoșan și zise:

— Ce bucurii ţi-am făcut, nea Tudore?

Gârjoabă fuma liniștit, schimbând direcţia privirilor când spre Tarzan, când spre Tudor Romoșan.

— Ce-ai făcut aseară, Tarzane? îl întrebă mustrător Tudor.

— Ce-am făcut? zise el cu puţină obrăznicie în glas. Dar întâlnind privirile severe ale lui Romoșan, o lăsă mai domol.

— Să mor eu dacă am vreo vină.

— Ce-ai păţit, Tarzane? Ce ţi s-a întâmplat? se interesă Gârjoabă. Aplecă paharul într-o parte, întoarse capul spre Romoșan și continuă: De când lucrează în brigada dumitale?

Romoșan* răspunse parcă cu regret:

— De câteva zile. L-am luat de la Almășan. Credeam c-o să fac vreo treabă cu el… Zi tu, n-ai nicio vină, Tarzane? Atunci de ce te-a dus, mă, la Militie?

— N-am, bre nea Tudore, nicio vină. Să mă arză focu’, dacă n-au început ei întâi. Să vă povestesc cum s-a întâmplat. Am intrat pe la nouă seara la „Metalul”. Nu băusem nimic înainte. Ba mint, am băut două halbe la berăria de la „Corvinul”. Mi le-a dat nea Sandu Mititelul, că i-am făcut un tirbușon. Atât băusem, două halbe.

Vream să mă duc acasă.

N-aveam niciun ban la mine. Când s-o iau încolo spre Gara de Sus, m-am întâlnit cu Cârlan care lucrează la pompele de apă. Cârlan era cu Jean, șoferul ăla care a avut accident. Îl știţi e prieten cu Valerică, reparatorul de stilouri. „Unde te duci, Tarzane?” m-a întrebat Cârlan. I-am răspuns că acasă. „Bem un vin?” I-am spus că n-am bani. „Ai, că dau eu două chile”. Singura mea vină e c-am acceptat să mă duc cu ei. Am intrat la „Metalul” și Cârlan a comandat un chil de Dealul Mare și un sifon. Noi beam liniștiţi. Să-l întrebi pe nea Pătrașcu, antrenorul de la juniori. El era la masa vecină cu Tibi Costea, cu Crăciunescu și cu Chiţigoi de la ziar. Beam liniștiţi, cum spun. La o masă vecină, un grup de zileri, descărcători de fier vechi. Făceau ăștia o gălăgie, căutau scandal cu luminarea. Noi ne-am văzut de treabă, cu toate că ne-au cam luat în răspăr. Au zis ceva la adresa lui Cârlan. Cred c-a mai fost între ei râcă.

Între Cârlan și ăilalţi. Vine unul beat, se-mpiedică și cade pe Cârlan. Cârlan îi face vânt, și omul se duce de-n-boulea până la masa unde era Pătrașcu și cu ceilalţi. Se dărâmă niște sticle, sparge niște pahare, oamenii n-au zis nimic. Însă beţivul vine la Cârlan, cu mâna în buzunar, după briceag. Și gata, a început scandalul.

— Și asta a fost tot?

— S-au repezit la Cârlan vreo patru, că beţivul era din gașca descărcătorilor de la fier vechi. Ce era să stau cu mâinile încrucișate?

Gârjoabă îl întrerupse cu ironie:

— Ai dat cu grijă?

— Dacă erai în locul meu, nu făceai la fel? îi replică Tarzan!

— Eu, în primul rând, nu beau cu Cârlan. Nu beau cu oameni care au în ei sământă de scandal.

Dacă nu mă invita Romoșan, cu tine nu intram în cârciumă. Pentru că, iartă-mă, de la un timp ești și tu pus pe băutură.

— Ai, mă Gârjoabă, ce-mi faci atmosferă d-asta faţă de șef’?

— Și cum s-a soldat până la urmă?

Romoșan, privind la niște iniţiale săpate cu briceagul în stinghia mesei, începu:

— Peste drum de noi stă locotenentul-major de miliţie Angelescu. Aseară, pe la ora zece și jumătate, a venit pe la noi. E prieten cu tata. Îmi spune, adică mă întreabă: „Tovarășe Tudor, ai în brigada dumitale pe un client de-al nostru!” Chiar așa a spus. “Ești clientul miliţiei, Tarzane?”

Tarzan lăsă capul în jos, rușinat.

„— Am în brigadă pe unul Tarzan, dar nu știu dacă e clientul dumneavoastră, i-am răspuns eu o fiţerului. Ce e cu el?”

„— A făcut scandal. S-a încăierat cu niște descărcători de la fier vechi. E la arest”.

După ce a plecat ofiţerul, mi-am luat pufoaica pe mine și m-am dus la miliţie. În poartă, spre norocul lui Tarzan, m-am întâlnit cu comandantul miliţiei, pe care-l cunosc. L-am scos de-acolo pe garanţia mea.

Am pus obrazul întregii brigăzi pentru tine, Tarzane. Puteai să iei câteva luni de închisoare pentru huliganism. Și ca să nu-i dea timp să spună ceva negândit, Romoșan ridică paharul și dădu noroc.

Se așternu iar tăcere la masa lor. Mai aprinseră câte o ţigară.

— Mai luăm câte cincizeci de grame? Întrebă Romoșan.

Gârjoabă încuviinţă din cap. Tarzan se gândea la o sută de grame, nu la cincizeci. Se făcu că n-aude.

Și ca să nu fie complice la propunerea șefului, ridică privirile din podea spre Romoșan.

— Zi, dumneata m-ai scos aseară de la miliţie?

Îţi mulţumesc, tovarășe Romoșan. Apoi, după o clipă de gândire: Și azi toată ziua de ce nu mi-ai spus nimic, șefule?

Gârjoabă adună paharele goale unul lângă altul și-i răspunse:

— A vrut să-ţi aducă la cunoștinţă într-un cadru festiv.

Romoșan îi făcu semn lui Gârjoabă să se ducă el după ţuică. Îi întinse şi-o hârtie de douăzeci și cinci de lei. Gârjoabă îl refuză.

— Da' ce, banii mei sunt pătraţi? Scoase bani și vru să-l trimită pe Tarzan. Romoșan îi ghici intenţia.

— Du-te tu, Gârjoabă, mai am ceva de discutat cu Tarzan. Nu te superi, așa e?

— E politic să te superi pe un șef de brigadă?

Luă paharele cu un gest nehotărât și porni spre tejghea.

Romoșan scoase din buzunarul dinăuntru al hainei o carte poștală pătată mai toată de ulei.

— Tarzane, începu el, tovarășul Scarlat a vrut să convoace pentru astăzi după-amiază o ședinţă. A vrut s-adune întreaga brigadă, să te prelucreze.

— Pentru povestea de-aseară? întrebă el privind pe furiș, cu teamă spre cartea poștală din mâna lui Tudor Romoșan.

— Nu pentru povestea de-aseară. Adică și pentru povestea de-aseară, și pentru… S-au adunat cam multe, Tarzane… De când nu ia-i mai scris maică-tii?

Tarzan tresări:

— Mama? Ce e cu mama?

— Uite, scrisoarea asta e de la ea. Vezi? E adresată organizaţiei noastre de bază. Mă lași să ţi-o citesc eu? Ascultă: „Dragii mei, am aflat că băiatul meu lucrează la voi. Cum o duce? De mai bine de un an nu am primit nicio veste de la el. De ce nu vrea să-mi scrie? De ce nu-mi răspunde la scrisori? Și-a schimbat adresa? Nu vreau să-mi trimită bani. Am pensie, să-mi scrie cum o duce, atât. I-am împletit un flanel și niște ciorapi. Vine frigul. Vreau să i le trimit. Aștept o veste de la voi".

Tarzan asculta împietrit, scrâșnea din dinţi, scoţând din când în când câte un oftat. După ce Tudor termină de citit, izbucni:

— Nu i-am scris de mai bine de un an și n-am să-i mai scriu niciodată!

Romoșan îi întinse scrisoarea, îl prinse de bărbie și-l scutură.

— Taci!

— Cum să tac, nea Tudore? Ea, mama, mi-a stricat viitorul. Din cauza ei beau!

— Cum bei din cauza ei?

— Eu am vrut să devin candidat de partid. Anul trecut mi-am făcut dosarul. Am avut recomandări foarte bune. Și tatăl dumitale, moș Virgil, mi-a dat recomandare. Am lucrat cu dânsul vreo doi ani. Mă cunoaşte bine. Am recomandare și de la secretarul organizaţiei de bază, tovarășul Scarlat, de la Balint

Carol, de la Mitică Bejan, care a fost secretarul utemeului anul trecut, el e din sat cu mine, mă cunoaşte bine, îmi cunoaşte toată familia.

— Și ce s-a întâmplat?

— Dosarul meu a fost pus deoparte.

— De ce?

— Mi s-a spus să mai am răbdare, că încă nu se poate să fiu pus în discuţie.

— Pentru care motiv?

— A fost cineva de la comitetul de partid ai întreprinderii noastre, sau de la Raion, nu știu de unde, a fost în comuna mea, în Salcia, eu am aflat de la altcineva, am aflat că nu merit să deviu candidat de partid, că mama este înscrisă la adventiști. Ce vină am eu că s-a făcut adventistă? Cine o fi îndemnat-o?

— Și pentru motivul ăsta n-ai fost pus în discuţie?

— Dar pentru care? Eu legionar n-am fost, că nici nu existam pe-atunci. Tata politică burgheză n-a făcut. Moșier n-a fost, nici măcar chiabur, c-a fost cioban. A murit în ’49 înjunghiat, nu se știe de cine nici acum. N-a fost comunist. Dar l-a omorât că fă cuse cerere de intrare în gospodărie. El dăduse prima cerere. Și eu să n-am dreptul să devin candidat de partid? Să nu te-apuci de beţie? Știi dumneata cum e inima mea?

Romoșan îl privea cu ochii înceţoșaţi, cu gura în tredeschisă îi sorbea parcă cuvintele.

— Ai spus cuiva până acuma ce-ai tu pe suflet?

— N-am spus nimănui. De data asta vorbea cu vocea înceată, scăzută, ca și cum și-ar fi vorbit lui însuși. N-am spus nimănui, pentru că povestea asta m-a durut.

Romoșan îi dădu cu o mișcare nervoasă bascul jos de pe cap, îşi plimbă de câteva ori degetele răşchirate prin păr, îşi așeză apoi bascul pe vârful capului și, întărâtat de ce-auzise, începu:

— Tu meriţi să fii bătut, măi Tarzane.

Tarzan zgâi ochii la Tudor.

— Tot eu?

Sosi și Gârjoabă cu ţuica. Așeză câte un pahar în dreptul fiecăruia, îşi luă paharul lui, îl ridică deasupra mesii și zise:

— Hai să mai trăim.

— Da, tot tu, Tarzane.

— De ce, nea Tudore?

— Pentru că ești un prost. S-a făcut o nedreptate, și taci ca prostul. Ba te mai apuci și de băutură, de scandaluri. Cu taică-meu ai vorbit? Lui i-ai spus?

Tovarășul Scarlat ce părere are în problema asta?

Că și el ţi-a dat recomandare.

Tarzan dădu a lehamite din mână și, descoperind cartea poștală sub cot, o luă de pe masă, se uită în treacăt la slovele maică-sii, o vârî în buzunar.

— Tovarășul Scarlat ce ţi-a spus? mai întrebă o dată Romoșan.

— Mi-a spus să am răbdare.

— Când ţi-a spus să ai răbdare?

— Atunci.

— Și de-atunci ai mai vorbit cu el? I-ai mai adus aminte?

— N-am mai vorbit cu nimeni nimic. M-am scârbit.

Gârjoabă se uita nedumerit când la unul, când la celălalt. Nu-nţelegea nimic.

— Despre ce e vorba? întrebă el fără să vrea.

Îi răspunse Romoșan:

— Tarzan are o poveste.

Gârjoabă mută paharul din loc și, cu durere în glas, spuse:

— Cine n-are câte-o poveste? Eu n-am? Tu n-ai.

Tudore? Se opri. Îi păru rău că-i amintise lui Tudor de povestea lui. Dacă n-am avea câte-o poveste de-asta, viaţa ar fi fadă, plictisitoare, monotonă.

— O să mă ocup eu de problema asta, Tarzane, o să mergem împreună cu tovarășul Scarlat la comitetul de partid… Dar tata și ceilalţi care ţi-au dat recomandări? Nu te-au mai întrebat nimic, nu s-au interesat? Dai o recomandare, și uiţi de ea?

Acasă de când n-ai mai fost? Te-ai dus să stai de vorbă cu maică-ta, cu bătrâna? S-o întrebi ce-a îndemnat-o să facă pasul ăsta? A fost adventistă și înainte?

Tarzan îşi mușcă buzele. Vru să zică ceva și despre cei care-i dăduseră recomandările. Tudor Romoșan avea dreptate. Ei de ce nu-l întrebaseră nimic? De ce l-au lăsat așa, în voia sorţii? De ce nu s-au interesat de loc? „Eu port cea mai mare vină. Trebuia să stau de vorbă cu ei. Să le arăt lor situaţia. Doar și-au pus semnătura sub o recomandare… Dar povestea asta cu maică-mea”… Aici se simţea mai vinovat, căuta să-și alunge aceste gânduri. Întrebarea lui Romoșan în legătură cu maică-sa îl apăsa.

— A fost adventistă și înainte! mai întrebă o dată Romoșan observând că răspunsul întârzie.

— Da’ de unde, bre, nea Tudore. Habar n-am ce-o fi apucat-o.

— Ţi-ai luat concediul pe anul ăsta?

— L-am luat.

— Hai să vorbim cu meșterul să-ţi dea o învoire de vreo trei-patru zile, să te duci pe-acasă.

— Nu mă duc acasă. Ce să mai caut?

— Ba ai să te duci. Te duci și vezi cum stau lucrurile acolo. Maică-ta cu cine mai stă la ţară?

— Singură.

— Și din ce trăiește?

— Are căsuţa ei. A fost femeie de serviciu la Sfat. Acum văd că a ieșit la pensie.
— De când ai plecat de-acasă?
— De când am venit aici, la Hunedoara.
— Și-aici de când ai venit?
— De vreo șase ani.
— Și de-atunci n-ai mai fost pe-acasă?
— Am fost eu o dată acum cinci ani, când eram elev la profesională. Și a fost și ea acum trei ani aici.
— Vreun frate mai ai?
— Nu!
— Ce pensie poate avea ea ca fostă femeie de serviciu? Tu ai mai ajutat-o? I-ai mai trimis și tu din când în când câte o sută, două?
Tarzan tăcu.
— Vorbim cu maistrul și după avans îţi dăm câteva zile să te duci s-o vezi, să stai de vorbă cu ea… și-acum Kai să mergem, să mâncăm. O să mai stăm noi de vorbă.
Tarzan vru să spună și el ceva, dar nu reuși, îşi înghiţi cuvintele. N-ar fi vrut să se arate faţă de ei că-i atât de pornit împotriva maică-sii. Își dădu seama că Romoșan avea dreptate, în tot ce spuse.
Cu el, cu Tarzan, mai vorbiseră pe șantier mulţi dintre colegii lui de muncă. L-au chemat într-un rând chiar la U.T.M., dar nimeni nu pătrunsese atât de adânc în sufletul lui, cum a pătruns astăzi, acum, noul lui șef de brigadă.
— Nea Tudore, am băut doar două ţuici, dumneata dacă vrei poţi să spui despre mine că sunt beat. Nu sunt beat, nu sunt nici măcar ameţit. Tarzan se opri, îl mai privi pe Romoșan, se uită și la Gârjoabă și-apoi, pentru că-i era teamă să nu spună vreo lozincă, să nu dea drumul la cuvinte umflate, mai rătăci puţin cu privirile pe masă, pe paharele cu ţuică și, într-un târziu, continuă: Dumneata ai dreptate, nea Tudore. Dar o să mai stăm noi de vorbă.
Se despărţiră. Gârjoabă și Tudor Romoșan o luară în sus, spre piaţă. Prin dreptul chioșcului cu ziare, abia prin dreptul chioșcului, mai schimbară câteva cuvinte. Până atunci, merseseră tăcuţi. Fiecare gândea la ale lui. Își continuară drumul. Deodată auziră în urma lor niște pași alergând și-un fel de șuierat.
Tânărul cu gâtul neverosimil de lung fluiera după ei. Când ajunse în dreptul lor, gâfâind, întrebă:
— Nu știţi unde stă tovarășul Mereon? Meșterul Mereon?… Aţi aflat ce s-a întâmplat? Tu știi ce s-a întâmplat cu macaraua aia mare „Deric”?
Tânărul nu mai fu în stare să vorbească. De atâta alergătură se înăbuşise.
— Ce s-a întâmplat cu „Deric”-ul? întrebă Gârjoabă, și se schimbă la faţă.
— Au căzut cablurile de pe rolele din vârful „Dericu-lui”. Sunt toţi acolo. E și tovarășul director general, toată conducerea. Chestie mare. Toţi sunt fierţi. M-au trimis după tovarășul Mereon. Cinci, șase zile „Deric”-ul e scos din producţie. S-a zis cu planul. Și tocmai acuma, când trebuia să ridice grinzile căii de rulare. S-a telefonat și la București de accidentul ăsta. L-au anunţat pe tovarășul ministru. Ne

omoară planul. M-au trimis după tovarăsul Mereon, au trimis și mașina, o să lucreze o echipă fulger cinci-șase zile. Trebuie să demonteze brațul macaralei și să-l dea jos, ca să poată pune cablurile din nou pe role. Au trimis și după tine acuş, Gârjoabă. Du-te, aleargă. Intri și tu în echipa asta. Intru și eu. Cinci-șase zile nu ne mai ducem acasă. În blocul C stă tovarășul Mereon, nu? A trimis și mașina după el. Dar șoferul cică nu l-a găsit. În blocul C stă tovarășul Mereon, nu? întrebă din nou tânărul și se pregăti s-o ia din loc.

Du-te și mănâncă repede și vezi că ești așteptat. Se formează o echipă fulger.

Romoșan și Gârjoabă, fără să se înţeleagă între ei, făcură stânga împrejur și începură să alerge spre șantier. Scurtară drumul pe la poarta nr. 10.

Ajunseră. Răzbătând prin mulţimea curioasă, care se învârtea de jur-împrejurul macaralei, cei doi.

Gârjoabă și Romoșan, îşi ridicară și ei privirile în sus, spre braţul-vârf al macaralei, unde se uita toată mulţimea. Braţul-vârf era ridicat de la sol la vreo cincizeci de metri. Cineva, nu-l recunoscură la început, se târa înainte, ca un șarpe, lipit de fierul rece al braţul-vârf al „Deric”-ului.

Gârjoabă și Romoșan înaintară până spre unul din cablurile de ancorare ale macaralei, unde era toată conducerea. Îl auziră pe directorul general.

— Cine-i băiatul ăla? De ce l-aţi lăsat să se urce?

— Asta-i sinucidere curată.

— Să nu-i vină ameţeală.

— Tovarășe director, să se ia măsuri. Să stea cineva c-o plasă dedesubt. Poate să cadă dintr-un moment în altul.

— Cine-o fi curajosul ăla?

— E nebun.

Gârjoabă tresări. Se întoarse spre Romoșan.

— Știi cine e?

— Cine e?

— Tarzan. El e. Pe cuvântul meu că-i Tarzan.

Directorul general, care auzise și el un nume, se întoarse spre Gârjoabă.

— Cine e? întrebă el, privind tot în sus, acolo unde Tarzain se târa spre rolele „Deric”-ului, înclinat acum la 60 de grade.

— E Tarzan, tovarășe director. Lucrează pe macaraua mobilă. A fost cu noi până acum o jumătate de oră. Cum o fi ajuns aici?

Capătul dinspre nord al șantierului era luminat de flăcările fumegânde ale unui cuptor care descărca.

Cuptorul azvârlea limbi de foc înspre mulţimea care urmărea cum un om, cu riscul propriei vieţi, se străduia să pună cablurile pe role.

— Uite c-a ajuns la vârf!

— E nebun! Zău, e nebun!

Gârjoabă se frământa. Privi spre cabina macara lei lui la cel din schimb, care, acum, năucit și el de accident, stătea aplecat pe fereastră. Gârjoabă pomi spre cabină fără să spună nimănui nimic. Trecu pe sub braţul macaralei și se urcă în

cabină.

— Cum s-a întâmplat? strigă el spre Radu, schimbul lui.

Radu îi cunoscu glasul și, fără să se miște din locul lui, îi răspunse:

— Habar n-am. Trebuia să ridic un pachet de ferme, și motorul a început să meargă în gol… E nebun Tarzan ăsta! Ia uită-te la el, îl vezi unde e?

Tarzan, cu picioarele încolăcite, vârâte pe sub broderia metalică a braţului macaralei, cu jumătatea corpului suspendată în aer, se lupta cu cablurile căzute de pe role.

Mulţimea de oameni care urmărea acest spectacol amuţi. Excavatoriștii lăsară și ei lucrul baltă și acum urmăreau încordaţi. Cei mai slabi de înger închideau ochii, priveau în altă parte. Deodată se auzi un vaiet prelung. O sirenă. Și de după colţul oţelăriei vechi apăru o mașină albă. Salvarea. Maşina opri brusc și din ea coborâră doi oameni în halate albe. Se vârâră și ei printre ceilalţi și, după ce aflară pentru ce au fost chemaţi de nu se știe cine, deveniră și ei spectatori.

Tarzan făcu o sforţare, se prinse cu amândouă braţele de schelet și-l încălecă. Stătu așa câteva clipe. Îl dureau mușchii picioarelor în care-și sprijinise întregul corp. Strigă în jos:

— Acum e gata! mai am două cabluri… n-am mai putut. Mai stătu un pic așa lungit pe braţul macaralei, apoi porni în căutarea vechii poziţii.

Între timp, mulţimea se mai potolise; dar urmă o clipă îngrozitoare. Toţi cei.de jos închiseră ochii.

Un picior de-al lui Tarzan, căutând sprijin, căzu în gol și toţi așteptau acum s-audă o bufnitură. Când deschiseră ochii și privind în sus, îl văzură pe Tarzan suspendat în aer. Se ţinea doar în mâini. Coborî puţin în mâini și în sfârșit reuși să-și încolăcească și picioarele pe braţul macaralei. Puţin mai târziu se auzi un strigăt:

— Motor! macaragiu, ridică! Sus cârligul!

Cu multă grijă, Gârjoabă, care preluase comanda macaralei, apăsă pe manetă, care ridică cârligul.

— Mai sus! auzi el comanda lui Tarzan. Stop!

Stai așa! Tarzan se lăsă pe cablu în jos, îşi sprijini ambele picioare în cârligul ridicător, strânse șuruburile slăbite de la apărătoarea cablurilor și, atârnat de cârlig, strigă din nou:

— Gata, jos!

Ajuns jos, pe pământ, Tarzan îşi frecă faţa cu mâinile. Se așeză pe o stivă de cărămizi. Cercul de oameni se strânse în jurul lui. Toţi îl priveau.

Se uitau la el ca la cine știe ce curiozitate. Când Tarzan dădu cu ochii de directorul general, se ridică.

— Bravo, Tarzane! Tarzan îl descoperi alături de directorul general pe maistrul Mereon.

— Meștere, zise el, am strâns apărătorile rolelor, dar nu prea bine. Trebuie să se mai urce cineva, să pună niște șaibe Grower. Iar o să se slăbească și iar o să cadă cablurile.

Îşi pipăi mușchii. Ridică pantalonul până aproape de genunchi. Peste mușchii gemeni ai picioarelor se vedeau dungi vinete. Niște adâncituri. Doctorii îl luară ei în primire. Îl masară și după vreo zece minute Tarzan era în cabinetul directorului general. Se făcuse comandă telefonică cu Bucureștiul.

Cu cabinetul ministrului. În camera alăturată, în cabinetul secretarei, se auzi un sunet prelung de telefon și imediat secretara apăru în ușă.

— Aveţi ministerul, tovarășe director.

Directorul general ridică receptorul:

— Cabinetul tovarășului ministru? Aici Hunedoara. Cu tovarășul ministru. Astupă pâlnia recep torului, se ridică de pe fotoliu și-i făcu semn lui Tarzan, care acum stătea moleșit și galben la faţă pe o banchetă: Tarzane, vino și raportează tovarășului ministru…

— Eu? făcu el speriat.

— Hai, vino aici!

Tarzan se ridică și, nesigur pe picioare, se apropie de directorul general, care-i întinsese receptorul.

Tarzan prinse în mâna lui aspră receptorul, îl duse la ureche și vorbi în pâlnie:

— Tovarășe ministru, macaraua „Deric” a intrat în producţie… Eu, Tarzan… Macaraua „Deric” funcţionează… Tarzan.

Puse receptorul pe birou speriat, rușinat. De la capătul celălalt al firului, ministrul cerea lămuriri mai precise.

— Vorbiţi dumneavoastră, tovarășe director, că eu nu știu ce mai întreabă.

Directorul general luă receptorul.

— Tovarășe ministru, vă raportez că „Deric”-ul a intrat în funcţiune… Da, da, a intrat în funcţiune… Sigur, un băiat de-al nostru… Da, cu el aţi vorbit… Tarzan. Da, tovarășe ministru. „Deric”-ul lucrează…Sigur! Directorul general îi făcu semn lui Tarzan să vină din nou la receptor. Acesta luă din nou receptorul, și-acum, mai dezmeticit, luă poziţie de drepţi și spuse:

— Alo! Ascultă o bucată de vreme, apoi zise și el. Da… N-a fost cine știe ce, tovarășe ministru…Da, să trăiţi!

Pe Tarzan abia acum îl cuprinse moleșeala. Muşchii picioarelor începură să-i zvâcnească. Nu-i venea să creadă că vorbise chiar cu ministrul. Asculta acum continuarea convorbirii dintre directorul general și ministru, dar nu înţelegea nimic. Era în capul lui o învălmășeală, o dezordine a gândurilor…

Îl auzi mai târziu pe directorul general spunându-i secretarei:

— Dă-mi imediat spitalul. Caută»! pe directorul spitalului. Se apropie de Tarzan și-l trase pe fotoliu lângă el.

— Cum te simţi?

— Bine, tovarășe director, minţi el.

— Lucrezi în schimbul ăsta?

— Nu!

— Atunci cum ai ajuns pe șantier?

Tarzan făcu o sforţare să-și adune gândurile.

— Tare-aș bea o ţuică, tovarășe director. Mă duc să beau o ţuică.

— Lasă, c-o să bei și ţuică. Spune-mi, cum ai ajuns pe șantier? Nu ţi-a venit schimbul?

— Da' de unde, am ieșit la trei. M-am despărţit de Romoșan și de Gârjoabă și veneam încoa', spre uzină. Eu stau în cabanele de la Gara de Sus. M-am despărţit, cum spun, de ei, și prin dreptul clubului, prin dreptul clădirii unde a fost clubul Alexandru Sahia, m-am întâlnit cu unul care lucrează la noi…cu Vladimir dulgherul. El mi-a spus ce s-a întâmplat. M-am dus să văd și eu așa, de curiozitate. Dumneavoastră eraţi acolo. Eraţi tare supărat. Mie nu mi-e teamă de înălţimi. Am fost și până în vârful coșului de 90 de metri. Altora le vine ameţeală… A fost prost acolo sus, în vârful macaralei, că n-aveai de ce să te sprijini. Încolo… Mușchii picioarelor mă cam dor, că m-am lăsat cu toată greutatea pe ei. Încolo, zău, dacă am ceva… E bine că s-a făcut treaba. Eu știu ce-nseamnă să nu lucreze „Deric"-ul cinci-șase zile. Mai ales acum, când trebuie montate căile de rulare.

Intră secretara și-l invită pe directorul general să vorbească cu spitalul.

— Spitalul? Vă salut! Da, da, eu sunt. Tovarășe doctor, vedeţi c-o să vină cu mașina mea un băiat de la noi. Ocupaţi-vă dumneavoastră de el. Tarzan îl cheamă… Da, da, Tarzan…; Cum? Aţi aflat?… Vi-l trimit imediat. Nu, nu, n-are nimic. Dar e bine să-i faceţi un control… Mulţumesc!

Tarzan se împotrivi.

— Ce să caut la spital, tovarășe director? Nu mă duc la niciun spital, n-am nimic.

Directorul general îl conduse până la mașină și-l dădu în primire șoferului.

— Îl duci la spital. Vezi că nu vrea să meargă. Răspunzi de el…

Gârjoabă ajunse acasă cam pe la asfinţit. Se duse direct la bucătărie. Când o sărută pe Lidia, care era aplecată asupra ligheanului cu vase, descoperi că ochii îi erau plânși. Pe plita sobei abureau cratiţi.

Miresmele erau atât de îmbietoare, încât îl făcură pe Gârjoabă, care nu mâncase de azi-dimineaţă, să ridice capacele cratiţelor. Îi lăsa gura apă.

— Am fost la uzină până acum, s-a întâmplat un accident. Au căzut cablurile de pe rolele „Deric"-ului, se scuză el… Dar ce, aţi avut musafiri? continuă el după ce descoperi farfurioarele de dulceaţă din mâna Lidiei, pe care le clătea.

Lidia își șterse ochii cu dosul palmei.

— Ţi-e foame, Dane?

— Tu ce părere ai? Mai ales c-am tras și două ţuici. Dar de ce-ai plâns? De ce plângi? Cine te-a supărat? Cine mi-a supărat nevestica? Spune-mi-l mie pe ăla care te-a supărat și-l omor aici în faţa ta. Cine te-a supărat, Lidia?

— Tu, răspunse ea.

— Eu? Lidia dragă, pe cuvântul meu de onoare c-am fost pe șantier.

— N-ai fost pe șantier.

— Ai o icoană la îndemână? Fugi și adu din cameră de la maică-ta o icoană și-am să jur cu mâna pe icoană c-am fost pe șantier.

Fata îl privi amenințător.

— Lasă că știu eu unde-ai fost.

— Unde-am fost?

— La tovarășul Scarlat acasă.

— La tovarășul Scarlat? De unde-ai mai scos-o și pe asta? Dar de fapt nici tovarășul Scarlat n-a fost acasă. Și el a fost pe șantier. L-am văzut cu ochii mei.

— Lasă că știu eu că mă minţi. Știu eu ce şmecher ești. Cu ce planuri aţi umblat.

— Cu ce planuri?

— Te-ai dus la tovarășul Scarlat și-ai stat acolo la el până acum. Și pe nevasta lui aţi trimis-o aici să mă prelucreze.

— A fost aici soţia tovarășului Scarlat?

— Dane, nu te mai fă că nu știi.

— A fost aici soţia tovarășului Scarlat? Ce-a căutat?

— Știi tu, să mă prelucreze în legătură cu plecarea ta la facultate.

Gârjoabă făcu pe supăratul.

— Ce se amestecă ei în căsnicia mea? Cu ce drept?

Se gândi apoi cu plăcere la „bătrânul" Scarlat.

Care, va să zică, el înţelesese și-acum pornise ofensiva. Lidia îi puse de mâncare. Se așeză și ea alături, pe scaunul de lângă bufetul de vase.

— Și la secretarul organizaţiei noastre de U.T.M.

— De ce-ai fost?

Gârjoabă încremeni cu mâna pe furculiţă.

— Eu? Eu am fost la secretarul organizaţiei voastre de U.T.M?

— M-au chemat la ei. Așa cum le-ai spus tu. Cum te-ai înţeles cu ei.

— Lidia, tu nu înţelegi că n-am fost să mă plâng la nicio organizaţie de bază?

— M-au chemat și mai întâi mi-au spus că trebuie să-mi iau maturitatea și pe urmă au adus vorba de plecarea ta la facultate. E tare isteţ secretarul nostru. Știi cum m-a luat? C-a auzit că soţul meu, adică tu, pleci la facultate. Că e păcat ca eu să rămân în urma ta. Că și mie o să-mi creeze posibilităţi ca să-mi termin studiile.

Intră în bucătărie și bătrâna.

— Mare mișel ești, măi regăţene, zise ea în loc de bună ziua ori de poftă bună.

— Eu mișel, măicuţo? De ce sunt mișel?

— Apăi l-ai pus pe președinte, pe Avram al Lăscuţoanei, să mă prelucre. Hai, că tare mișel ești.

— Eu, mămico?

— Apăi nu mai fă tu pă niznaiul.

— Să mă bată Dumnezeu drăguţu', vorba dumitale. Uite, mă jur ca dumneata. Că eu n-am vorbit, eu nu cunosc pe niciun Avram al Lăscuţoanei.

— Tu, Dane, să mă bată Dumnezeu drăguţu', dacă ţi-oi da drumul la București. Și Lidiei i-o spun. Auzi tu, Lidie, domnișorul tău, răgăţanul tău, că ţi-o trebuit răgăţan, răgăţanul tău n-o mere la București.

Zău, Dumnezeu. Apăi eu nu mi-s proastă, eu nu am carte decât atâta cât îmi trebe. Da' eu știu că facultăţi d-ale îs și la Timișoara. Apăi la Timișoara de ce nu-i bună facultatea?… Apăi tu, Lidie, acum de „ce plângi? Spune tu, fată. Eu ţi l-am

ales pe ocoșul ăsta? Tu ţi l-ai ales, no. Acum lasă-l în focul lui să margă acolo unde îi e capul. Dar la Timișoara, răgăţene, auzitu-m-ai?… Mi-a spus mie copilul lui Birta, care-i mai mare acum pă turnătoria veche. El o făcut facultatea la Timișoara.

Lidia se uita la Dan, care uitase de mâncare. Lacrimile stăteau gata s-o podidească. Își simţi mâna strânsă cu putere, aproape cu brutalitate. Îşi trase mâna și, fără să se sinchisească de maică-sa, se aplecă spre el și-i acoperi cu sărutări obrajii aspri și îmbujoraţi de victoria asta mult așteptată. Lidia zise:

— Dane, dacă te prind eu că n-o să-mi scrii în fiecare zi de la Timișoara…

Dan, fără să scoată o vorbă, o apucă de mână pe Lidia şi-o trase după el în camera cealaltă. Din ușă strigă și spre soacră-sa:

— Mămico, vino și dumneata. Gârjoabă scoase dintr-o despărţitură a șifonierului un carnet. Îl desfăcu, se apropie de Lidia și, după ce-o prinse de după umeri, zise: Vezi, Lidia, mămico, uită-te și dumneata. Vedeţi carnetul ăsta de C.E.C? Uitaţi ce scrie aici: „Depunătorii se bucură de următoarele avantaje. 1. — Garanţia statului asupra sumelor de puse și asupra dobânzilor și câştigurilor cuvenite acestora gârjoabă închise carnetul de C.E.C., apoi continuă: Mămico, Lidia, când ne-am căsătorit noi?

După ce Lidia spuse data exactă, Gârjoabă luă de pe masă o bucată de hârtie și un creion. Se așeză pe un scaun și, sub privirile celor două femei, începu să socotească:

— Un bilet de accelerat până la București costă nouăzeci și șase de lei, anul are douăsprezece luni, care va să zică înmulţim nouăzeci și șase cu douăsprezece, adică nu. Nouăzeci și șase dusul și nouăzeci și șase întorsul. Deci, nouăzeci și șase cu nouăzeci și șase fac: șase și cu șase doisprezece, doi și ţinem una; nouă și cu nouă, optsprezece și cu unu nouăsprezece; deci, una sută nouăzeci și doi. O sută nouăzeci și doi înmulţit cu doisprezece… Exact.

Două mii două sute patru. Așadar, douăsprezece drumuri până la București și înapoi costă două mii două sute patru lei… Gârjoabă aruncă creionul, luă carnetul de C.E-.C. și-l deschise la prima pagină.

Continuă: Lidia, tu ţi minte data căsătoriei noastre. Și dumneata, mămico, nu? Citește tu, Lidia, ce scrie aici. Și-i arătă carnetul de C.E.C. Lasă că citesc eu. „Condiţiuni de retragere”. Ce scrie aici la „Condiţiuni de retragere”? Citește tu acum, Lidia.

— „Lidia Gârjoabă”, citi ea. Renunţă să mai întrebe ce e cu povestea asta. Îl auzi ca prin vis pe Gârjoabă:

— Mămico, pe fata dumitale o cheamă Lidia Gârjoabă de un an și ceva. Ofiţerul Stării Civile nu a făcut prin căsătoria noastră decât să ne dea certificatul. Deschise carnetul la rubrica „Depuneri și restituiri”. Citește aici la sold în cifre și litere. Vezi? Patru mii opt sute de lei. Ceea ce reprezintă costul a douăzeci și patru de călătorii, dus și întors, până la București. Deci, o vizită pe lună. Până la vârsta de șapte ani copiii nu plătesc trenul. Și eu am pus la socoteală și perioada vacanţelor care, de fapt, o să le fac aici, cu tine. Și practica tot aici o s-o fac.

Tot lângă tine. Dacă dumneata, mămico, zici că e facultate și la Timișoara și

vrei să fac facultatea la Timișoara, o să-mi fac mutaţia la Timișoara. Și atunci… Gârjoabă întinse din nou mâna spre creion, dar renunţă. Făcu socoteala în gând. Apoi, cu voce tare: drumul până la Timișoara costă pe jumătate.

Deci în carnetul ăsta ai bani pentru vizitarea soţului tău de două ori pe lună. Când ţi se face dor, te urci în tren și în câteva ore eşti la mine… Mămico, dacă ţi se face cumva și dumitale dor de mine, înaintea vacanţei, ai putea să-ţi pui bani deoparte, de pe acum. Dar până acum, mi se pare că nu s-a pomenit, n-am auzit de vreo soacră căreia să i se facă dor de ginere. Așa-i, mămico?

— Mare mișăl mi-a adus fata asta în casă. Și bătrâna îşi sărută ginerele.

În ziua de 12 decembrie ora 11, la poarta Romoșenilor s-a oprit un camion încărcat cu mobile. De pe capra camionului coborî mai întâi o fată cu oglinda unei noptiere în braţe. După ea coborî și camionarul. Un bărbat mătăhălos, cu un bici cu fundă roșie în fișcă. Se duse la cal, vorbi cu el, îl mângâie pe crupă, apoi vârî mâna în buzunar și scoase o bucată de zahăr. Îi scoase calului zăbala și puse în podul palmei stângi bucata de zahăr. Roibul o luă și începu s-o spargă în dinţi. Camionarul îşi mângâie calul, îl trase de urechi și după puţin timp se duse și el la poartă. Roibul îşi întoarse capul după stăpân, necheză scurt și începu să bată din picior. Povara a fost grea. Numai o bucăţică de zahăr? Camionarul îl ghici. Scoase traista de ovăz din lada camionului și i-o agăţă ca pe o botniţă. Fata era în curte. Atila se zbătea în lanţ. Ieși în întâmpinarea ei Roji-neni.

— Pe cine căutaţi? întrebă ea puţin încurcată.

Văzuse pe fereastră și camionul cu mobilă.

Fata o salută foarte respectuos și-i întinse bătrânei o bucată de hârtie.

— Știţi, e o repartiţie provizorie. Tovarășul Ritmaș de la spaţiu mi-a spus că a vorbit cu dumneavoastră. S-a dărâmat casa unde stăteam. Era să-mi strice și mobila. Au demolat-o. Pe acolo vine un bulevard. La primăvară am să primesc locuinţă în Orașul Muncitoresc… N-au vorbit de la „Spaţiu” cu dumneavoastră? Mie mi s-a spus că au vorbit.

Bătrâna Roji o privi pe fată mai atent. Îi plăcu de bondoaca asta. Nici ea singură nu știa de ce i se părea simpatică.

— Sunt cu lucrurile la poartă. Eu n-am nicio vină, zău, credeţi-mă! Aici m-au trimis, aici am venit.

— Da? Hai să le descărcăm. Mi-au spus că ai să vii. Chiar te așteptam.

Împreună cu camionarul descărcară mobila. La ora două, camera în care locuise Zoe, camera de lângă cea a lui Tudor, era mobilată.

— Cum te cheamă pe dumneata? o întrebă Rojineni, după ce se întoarse de la bucătărie, unde pregătea mâncarea pentru cei doi Romoșeni care trebuiau să vină de la uzină.

— Silvia Manole.

Bătrâna strigă ceva la Atila care se tot smucea în lanţ și lătra întruna.

— Lucrezi la uzină?

— Da, la Bobinaj.

— Ești de mult în Hunedoara?… Atila! N-auzi? Taci!

Câinele o privi în ochi și, înţelegând ameninţarea, mai mârâi puţin și intră în coteţ.

— De un an și jumătate.

— Hai să mănânci ceva.

— Mulţumesc… Mănânc la cantină… Chiar trebuie să plec. La trei intru în tură. Poftiţi puţin înăuntru.

Roji-neni păși pragul.

— Părinţii unde-ţi sunt?

Fata privi oftând un tablou așezat pe peretele din stânga.

— N-am părinţi. Au murit la bombardament. Aveam trei ani atunci.

Pe bătrână o cuprinse un sentiment de milă. „De la trei ani printre străini” îşi zise ea, privind-o cu niște ochi calzi, puţin umeziţi.

— Hai, fată, să mănânci ceva la noi. Hai!

— Vă rog să nu vă supăraţi, dar trebuie să plec.

— Lucrezi numai în schimbul doi? se interesă Roji-neni. Nu știa nici ea de ce-i pune atâtea întrebări și mai ales întrebarea asta.

— Nu, în schimbul I. Numai în schimbul I. Dar azi am rugat pe cineva să mă înlocuiască.

— Chiar nu vrei să mănânci?

— Iertaţi-mă. Zău… nu vă supăraţi… Cu multă plăcere, dar trebuie să plec… Sunteţi foarte bună…

La bucătărie, bătrâna Romoșan se gândi mult la această fată. La început, îi păruse rău că spaţiul îi mai dăduse pe cineva. Avea de gând ca din camera asta să facă un salon de primire. Vine atâta lume în vizită la bărbatu-său! Vin oameni din tot cartierul să ceară păreri în fel și chip de probleme. Mai ales de când e deputat. Acum nu-i mai părea rău. Îndrăgise de la primele cuvinte schimbate pe această fată. Îi rămăseseră întipărite în minte cuvintele fetei, oftatul ei: „Ai mei au murit la bombardament. Aveam trei ani atunci”. Da, oftatul acela parcă-l auzea mereu.

Mâncarea era gata. Ieși în curte. Îi dădu de mâncare lui Atila și, din întâmplare, îşi aruncă ochii spre camera unde se mutase Silvia. Fata lăsase cheia în ușă. Se uită mai bine, mai atentă la ușă. Cheia era în broască.

„De ce a lăsat fata asta cheia? De ce nu a luat-o cu ea? O fi uitat-o?”

Fără să vrea, porni spre cameră. Intră. Se opri în faţa tabloului pe care-l privise fata când a între bat-o de părinţi. Îl luă jos de pe perete. Se uită mult timp la el. În fotografie, pe un scaun cu spătar, stătea o femeie tânără. O femeie foarte frumoasă, cu un coc mare, cu niște sprâncene la fel ca ale Să viei. Femeia ţinea în braţe un copil. „Silvia trebuie să fie”. Rezemat de spătarul scaunului, un bărbat, cu niște ochi mari, calzi, blânzi, limpezi, privea spre bătrâna Roji.

„Ăsta-i taică-su”.

Șterse cu poalele șorţului un punct, o pată de pe sticlă. În timp ce ștergea, descoperi pe spatele tabloului câteva cuvinte scrise cu cerneală. Citi:

„Mama, tata și eu. 16 aprilie 1941. Trei ani înainte de bombardament”.

Așează tabloul pe perete. Îi dădură lacrimile. Se gândea la anii Silviei petrecuţi fără mângâierea părinţilor. Îşi aduse aminte că și Zoe a ei acum e de parte de ea. Începu să plângă. La urmă aduse din bucătărie, pe un taler, vreo trei bucăţi de plăcintă cu brânză și le așează pe noptieră. Încuie ușa și porni spre bucătărie. Sirena combinatului suna de trei fără cinci. Îşi șterse ochii de lacrimi și pregăti masa.

*

În seara aceleiași zile Tudor Romoșan ieși pe poarta nr. 10 a combinatului împreună cu „bătrânul”.

Scarlat. Merseră fără să schimbe vreo vorbă până în dreptul Biroului de Voiaj. Aici Tudor se opri.

Cineva în urma lui, recunoscu o voce de fată, îi pro nunţă numele. Se întoarse. Era Cati, săsoaica. Fata care-i ajuta soţiei lui Deac-baci la curăţenie.

— V-am căutat acasă.

— Pentru ce? spuse el mai mult răstit.

Fata se fâstâci.

— Domnișoara… doamna Ana m-a trimis cu scrisoarea asta. Mi-a spus să n-o las acasă, să vi-o dau dumneavoastră în mână.

Tudor luă în silă plicul din mâna fetei.

— Domnișoara voastră nu e doamnă?

În loc de răspuns, fata spuse:

— Zicea doamna că trebuie să-mi daţi un răspuns.

— Nu-ţi dau niciun răspuns.

Fac’ câţiva pași spre Scarlat, dar curiozitatea îl ţintui pe loc. Desfăcu plicul și recunoscu scrisul Anei. Citi cu scârbă:

„Dragă Tudore. În primul rând vreau să-ţi cer iertare. Vreau să stau de vorbă cu tine. Trebuie neapărat. Spune-i fetei care îţi aduce această scrisoare când vrei să ne întâlnim”. Mototoli biletul și vru să-l arunce, dar renunţă. Îl vârî în buzunarul dinafară al pufoaicei.

Bătrânul Scarlat îl privea pe sub cozorocul șepcii.

Când Tudor ajunse în dreptul lui, Scarlat observă că băiatul era parcă întărâtat. Simţi că vestea primită prin această scrisoare, pe care Tudor o desfăcuse şi-o citise la câţiva pași de el, era o veste proastă.

— Tudore, spuse el, ce zici de propunerea mea?

— Care propunere? întrebă Tudor absent. Ochii îi sticleau ca unei fiare închise în cușcă.

— Eu propun să mergem puţin la cramă. Ce părere ai? Hai că fac eu cinste.

— Dar ce, nea Scarlat, eu muncesc pe nasturi? Banii mei nu merg?

Se învoiră.

Mai erau câţiva pași până la cramă. Scarlat îl strânse de braţ pe Romoșan și-l opri în loc.

— Ascultă, Romoșene, să-mi spui tu mie ce-ai de împărţit cu Almășan. Noi ne-am gândit să-l trimitem la facultate. Nu merită? De ce nu ești și tu de acord?

Romoșan îl privi cu reproș.

— Pentru că majoritatea este „pentru”.

— Dar trebuie să ai un motiv.

— Nu e demn pentru o școală superioară. E un carierist. Un element care nutrește să se căpătuiască… un arivist. Am spus asta și în ședinţă.

— Romoșene, gândește-te bine… e adevărat, ai spus asta și în ședinţă, dar n-ai adus nicio dovadă…

n-ai argumentat cu nimic.

— Om trăi şi-om vedea.

— Romoșene, uită-te la mine. Ai luat-o pe un drum greșit. Nu poţi să îmbroști cu noroi un om nu mai pentru că nu-ţi plac ochii lui, ori mai știu eu pentru ce.

— Bine, tovarășe Scarlat, fie și ca dumneata. Am luat-o pe un drum greșit. Admit, de dragul dumitale. Trimiteţi-l, dacă vreţi, și la o școală de generali. Pregătiţi-l, dacă vreţi, pentru președinţia Statelor Unite…

— Nici acum nu vorbești cum trebuie.

— Bem ceva? Hai să bem.

— Stai puţin.

— Nu mai stau de loc.

Trecură pragul. Se așezară la o masă din fundul localului, să nu-i stinghereasc nimeni. Tudor, înainte de a se așeza, își trecu privirile, grăbit, prin tot localul. Nu căuta pe nimeni, dar se uita așa, prin local, ca să-și mai potolească bătăile inimii.

Comandă ospătarului două ţuici mari.

— Tudore, cu tine e ceva… dă-o dracului, măi băiete… Spune-mi, tu te consideri prieten cu mine?

Dacă-mi ești prieten, de ce te ferești de mine?

— Era vorba să bem… Noroc. Goli paharul și privi spre bar să vadă pe unde-i ospătarul. Voia să bea, să bea cât mai mult. Se întoarse spre Scarlat și-l certă:

— Dar dumneata ce faci? Nu bei?

Scarlat îl privi mult în albul ochilor și imediat dădu și el peste cap ţuica. Acum se juca cu paharul golit. Îl plimba dintr-o parte în alta, ca pe o piesă de șah. Își scoase pachetul de „Mărășești” din buzunar și-l întinse spre Tudor. Tudor luă o ţigară cu un gest mecanic. După o pauză chinuitoare, în care

Tudor se răsucea în scaun și căuta să alunge imaginea fetei, care-l chinuia, auzi:

— În tot ce s-a spus la ședinţă despre tine există adevăr.

— Am zis eu că nu? Dar ia ascultă: ce vrei acum? Să-ţi cer scuze că m-ai criticat? M-ai cri ticat pe bună dreptate.

La semnul lui Tudor, ospătarul se apropie de masă.

— Mai doriţi ceva?

Tudor îi făcu semn din ochi să umple paharele.

— Aţi spus în ședinţă c-am devenit ursuz. Foarte bine, sunt ursuz… Că fac pe „revoluţionarul”! Mă mir că n-aţi spus că sunt și demagog. L-aţi luat în braţe pe acest Almășan. Toţi spuneţi… tot biroul organizaţiei de bază l-aţi luat în braţe…

Toţi spuneţi despre el că e un cadru de nădejde… Cum drac', nea Scarlat… Dimineaţa, după câte știu, ai experienţă în munca politică. Cum de te-a îmbrobodit și pe dumneata în felul ăsta?… De ce mă privești așa? Știu, nea Scarlat, ce e în capul dumitale acum. Știu la ce te gândești… Tudor, adică eu, Tudor îi poartă pică lui Almășan că i-a luat logodnica. Pe Ana. Spune dumneata că nu-i așa… Povestea asta m-a și făcut să nu spun tot în ședinţă… Dar tot spun eu odată totul.

Bătrânul Scarlat făcu vânt cu vârful degetelor câtorva fire de tutun împrăștiate pe faţa de masă.

Continuă tot Tudor:

— Asta e în capul dumitale acum. Asta e în capul tuturor de pe șantierul nostru… Tudor Romoșan s-a zbătut, a făcut tot ce-a putut ca să ia drapelul de fruntaș de la Almășan numai din ambiţie. Numai ca să-l înfrângă pe cel care i-a luat logodnica. Dar n-a reușit… E mai tare Almășan! Așa gândiţi toţi. Și-aveţi dreptate numai pe jumătate. Da, nea Scarlat, din ambiţie vreau să iau drapelul de la Almășan. Și încă ce ambiţie am! Știi de ce? Mă doare când văd drapelul de fruntaș la un om care nu-l merita. Știu, știu ce vrei să mă întrebi. Îmi pun eu întrebarea care vrei să mi-o pui dumneaita. Întrebare care simt că-ţi stă pe limbă.

— S-o aud.

— De ce, Tudore, spui tu vorbele astea? De ce vorbești așa de urât despre Almășan? Despre Almășan, care e un constructor priceput, care de când a venit aici a dărâmat norme peste norme… Așa e, nea Scarlat, că întrebarea asta îţi stă pe limbă? Spune-mi!

— O întrebare asemănătoare… Dă-i drumul, răspunde-mi!

Tudor întârzie cu mâna pe pahar ca să-și adune gândurile.

— Nea Scarlate, în armată am fost un an și jumătate secretarul organizaţiei de bază a companiei…

În acest an și jumătate am reușit să cunosc inima fiecărui… Se opri. Se mustră în gând că dăduse drumul acestor cuvinte. Mai trase o înghiţitură și punând paharul pe masă, continuă: Dumneata aștepţi răspunsul la întrebarea în legătură cu Almășan și cu mine… Conducerea șantierului și organizaţia de bază vă uitaţi la producţie. Vedeţi acolo în capul listei pe Alexandru Almășan. A depășit norma cu atât și atât. Ăsta e omul. Astfel de oameni ne trebuie, ziceţi dumneavoastră, și-l luaţi toţi în braţe.

Îl popularizaţi prin toate ziarele, îi puneţi poza pe aleea din parc. Dacă aţi avea la îndemână și niște sculptori, i-aţi face și un monument… De ce mă privești așa, nea Scarlate? Sunt pornit pe Almășan că mi-a luat logodnica? N-ai dreptate… Vezi, nea Scar late, de ce-am devenit ursuz? De ce m-am închis în mine însumi? Pentru motivele astea. Dacă m-aș fi ridicat eu în ședinţa organizaţiei de bază și aș fi spus ceea ce-ţi spun eu dumitale acum, așa ar fi gândit toţi. Dacă nu toţi, majoritatea. Majoritatea gândea cum gândești dumneata acum. Ăsta are necaz pe Almășan, de-l vorbește așa. Nu sunt pornit pe Almășan, tovarășe secretar al organizaţiei de bază Montaj II. Sunt pornit pe dumneata, sunt pornit pe biroul organizaţiei de bază. În loc să vedeţi oamenii, vedeţi cifrele. Numai cifrele. Omul nu e cifră…Tovarășe

Scarlat, pe șantierul nostru era un om care a vrut să plece la facultate.

— Cristescu? A plecat.

— Nu, nu Cristescu.

— Eftimiu de la sculărie?

— Nici Eftimiu. Dan Gârjoabă.

— A plecat.

— Știu c-a plecat… știu c-a fost și la dumneata acasă. Ţi-a spus toată povestea lui… Cum l-ai ajutat dumneata, ca secretar al organizaţiei de bază, la care a venit să ceară părerea, ajutorul?

— Cum l-am ajutat?… Noi l-am propus!

— De propus știu că l-aţi propus, dar cum l-aţi ajutat să iasă din încurcătură? Soacră-sa și nevastă-sa erau împotriva plecării lui la facultate. A venit la dumneata să-ţi ceară ajutorul. Știu, dumneata i-ai zgândărit mândria. Ai vrut să vezi dacă omul din el n-a fost înăbușit. De aia i-ai și spus să se descurce singur, că are cap și că se poate des curca. Dar dacă omenia din el se dusese la fund?

Ce s-ar fi întâmplat atunci? Nu era și de datoria dumitale să stai de vorbă cu femeile, să le deschizi capul?

— Mi-a spus secretarul utemeului de la laborator și președintele turnătoriei, unde lucrează bătrâna, c-ai făcut tu asta în locul meu.

Tudor Romoșan continuă, după ce mută paharul mai într-o parte.

— Dumneata, tovarășe secretar al organizaţiei de bază, era cât p-aci să nenorocești un om.

— Eu? Și bătrânul Scarlat se răsuci în scaun, privindu-l drept în ochi pe Tudor Romoșan.

— Da, dumneata. Acum un an și ceva i-ai întorc mit dosar lui Tarzan pentru a-l primi candidat de partid. Aţi înaintat dosarul la comitetul de partid.

Comitetul de partid l-a înaintat la raion. Și raionul ce-a făcut? A trimis un birocrat, că numai birocrat poate fi cel care a făcut referatul. Tarzan nu poate deveni candidat de partid, pentru că mama lui e adventistă. Dumneata ce-ai făcut? Și dumneata, după câte știu, i-ai dat o recomandare. Tatii i-ai spus când a venit la dumneata și te-a întrebat de ce nu e discutat Tarzan… i-ai spus să nu se amestece, că e o chestie cu Tarzan. Ce chestie a fost? Că acum l-am primit direct în partid. Dacă Tarzan nu avea posibilitatea să se remarce atunci cu „Deric”-ul, să dovedească că-i atașat nouă cu trup și suflet, cum rămânea cu el? Cât mai rămânea așa?

Scarlat îl asculta pe Tudor Romoșan şi-şi dădea seama că acest om are dreptate.

— Hai să mai luăm câte o ţuică. Vrei, nea Scarlate? Nu mai așteptă răspunsul. Făcu semn cu mâna ospătarului să mai aducă un rând. Tudor mai luă o ţigară din pachetul lui Scarlat și o aprinse de la chișTocul care dădea să se stingă.

— Am luat-o razna cu discuţia noastră. Am pornit-o de la Almășan și am ajuns la…

Scarlat îşi aprinse și el o ţigară și trase scrumiera la jumătatea mesei.

Tudor Romoșan continuă:

— Asta e, tovarășe Scarlat… Ţi-o spun eu, nea Scarlate, dumneata din biroul organizaţiei de bază și conducerea șantierului nu v-aţi pus întrebarea de ce Almășanul dumitale în astea ultimele două luni nu mai e fruntaș? De ce și brigada lui Miler și brigada lui Constantinescu… nu betonistul, Constantinescu de la hala cuptoarelor, de la platformă, l-au depășit? Cum de l-au depășit?

După o clipă de gândire, Scarlat spuse:

— Și cu el se petrece ceva.

— Nu se petrece nimic. Nu-i mai merge şmecheria.

Scarlat tresări.

— Ce șmecherie?

— Cifrele, tovarășe Scarlat, v-au orbit. Cifrele…

V-aţi interesat vreodată cum erau repartizate macaralele?… Adică eu vorbesc acum prostii, că dumneavoastră l-aţi încurajat în șmecheriile lui. Dacă te duceai să-ţi programezi macaraua, omul de la programare îţi spunea: „Întâi trebuie asigurată brigada tovarășului Almășan”. Dacă te duceai la magazie după materiale, magazinerul îţi spunea și el: „Nu mai avem nituri de 22, că le-am dat toate brigăzii lui Almășan”. Până și impiegatul căilor ferate uzinale zicea: „Întâi, trebuie să transportăm piesele brigăzii Almășan”. Și toţi îi dădeau prioritate, pentru că Almășan știa să-i cinstească.

Să fie recunoscător „micului” serviciu pe care i-l făceau. Când am venit la dumneata atunci și-am cerut reglementarea transportului materialelor, planificarea lor, distribuirea pieselor și a materialelor după un plan, dacă mi-aduc bine aminte, chiar dum neata ai strâmbat din nas și mi-ai spus că sunt prea „Revoluţionar”. Am vrut să vă dovedesc, să vă de monstrez cine e omul pe care l-aţi luat toţi în braţe…

Tudor se opri o clipă. Ospătarul sosise cu noua comandă. Tudor Romoșan sorbi puţin din pahar și, după ce se depărtă ospătarul, zise:

— Eu nu spun, nene Scarlat, că Almășan nu e un constructor bun. Este. Îşi cunoaşte meseria… repet. E un constructor bun, dar nu e de-ai uns. Trebuie să fie și om. La acest capitol Almășanul dumitale e restanţier.

Vârî mâna în buzunar și scoase scrisoarea mototolită, scrisoarea care-l îndârjise și mai mult când se gândise la ea în timp ce discuta cu Scarlat.

— Vezi scrisoarea asta? continuă el. Citește rândurile astea… Aceste rânduri îmi întregesc portretul, caracterul lui Almășan.

Scarlat citi rândurile scrise de Ana, dar nu înţelegea nimic.

— Almășan s-a însurat cu Ana numai ca să pareze, să evite un scandal. Almășan nu avea nevoie de un scandal tocmai în perioada când conducerea I.C.S.H.-ului avea gânduri mari cu el. S-a însurat cu ea numai de formă.

O fată cu un coș cu flori se apropie de masa celor doi.

— Luaţi flori la franţuzoaice… nu vă ceartă că aţi întârziat la cârciumă dacă le duceţi flori.

Privirile lui Tudor se opriră pe un buchet de garoafe. Îl luă din coș și fără să scoată o vorbă, fără să întrebe cât costă, îi aruncă fetei zece lei.

Scarlat îl privi încurcat.

— Te duci să faci serenadă drăguţii?

Tudor privi lung garoafele, le mirosi. Le așeză pe colţul mesei și goli paharul.

— Nu mă duc la nicio serenadă. Nu știu de ce le-am cumpărat. El știa. Buchetul de garoafe se asemăna cu cel cu care venise atunci în tren, când

Se întorsese de la armată, și pe care-l aruncase în lada de gunoi din spatele gării când Gârjoabă îi spusese că el nu făcuse armata.

În forfota localului se auzi sirena uzinei sunând de 11 noaptea. Intra în șut schimbul III. Romoșan se ridică de la masă și se duse după ospătar să plătească. După puţin timp se întoarse. Luă buchetul de garoafe și făcu semn lui Scarlat să se ridice.

— Hai să mergem.

— Stai jos, trebuie să și plătim.

— Am plătit.

Ieșiră. Lângă chioșcul de ziare, Romoșan se despărţi de Scarlat. Știa că bătrânul nu mai doarme-n noaptea asta. Povestea cu Almășan îl uluise.

Pomi spre casă cu pași mari, gânditor. „Acum, că le știi pe toate, bătrâne, să te vedem ce faci cu Almășanul tău”, îi trecu prin gând.

Cu toate că era târziu, strada era aglomerată.

Se trezi fredonând cântecul „Te-am iubit”. Oamenii se uitau după el. Mai mult din cauza buchetului de garoafe. Își dădu seama. Îl ascunse la spate. Ajunse pe strada Romanilor.

În faţa lui observă silueta unei fete. Iuţi pasul.

Ajunse în dreptul ei. Întoarse capul și se uită în ochii fetei. Aceasta, la rândul ei, îl privi și ea. Romoșan sincroniză mersul după al ei și-i spuse:

— Tovarășe, te superi dacă-ţi ofer niște flori?

Îi întinse buchetul. Fata se opri în loc.

— Cum să primesc flori de la dumneavoastră?

Nici nu vă cunosc.

— Tocmai de aceea vi le ofer. Sunt garoafe roșii. Primiţi, vă rog, niște flori de la un necunoscut.

Încurcată, fata luă buchetul.

— Mulţumesc! Le primesc, pentru că știu că florile nu se refuză. Tudor nu mai scoase niciun cuvânt. Iuţi pasul. Până acasă mai erau câţiva pași.

Atila începu să latre când auzi poarta deschizându-se.

— Atila, strigă el! Și împinse poarta. O închise și porni spre camera lui.

Deodată auzi poarta deschizându-se iar. Se opri.

Intra fata cu buchetul de garoafe. Atila lătra în lanţ, se zbătea. Tudor, pentru un moment, nu știa ce se întâmplă cu el, se întoarse spre poartă. Făcu câţiva pași.

— Tovarășă, dar… nu vreţi să primiţi florile?

— Ba da… le-am primit… mulţumesc. Trecu pe lângă el și urcă scara. Aiurit, băiatul mai stătu pironit locului câteva clipe.

— Dar pe cine căutaţi? bâigui el, neînţelegând ce se întâmplă.

— Nu caut pe nimeni.
— Atunci?
— Am venit acasă de la serviciu.
— Locuiţi aici?
— Da.
— De când?
— De azi.
— Ce încurcătură… Vru să-i ceară florile înapoi, se îndreptă spre ea. Fata însă dispăru în camera ei.

„Te pomenești că fata crede că”… Intră la el.

Găsi pe masă, ca de obicei, cina.

Înghiţea mâncarea cu noduri. Nu-i mai ieșea din minte întâmplarea. Auzi, în camera alăturată, târșâitul unui scaun, apoi cheia răsucindu-se în broască.

După ce mâncă, ieși în prag și fumă o ţigară.

Aștepta să se deschidă ușa. Îi venea chiar să bată la ușă, să stea de vorbă cu ea. Să-i explice că florile nu i le-a dat cu niciun fel de intenţie. Că n-a fost nimic premeditat. Gerul de afară îl sili să intre în cameră. Răsuci și el cheia în broască. Se dezbrăcă și intră sub plapumă. În camera cealaltă auzi cum se răsucește întrerupătorul. Stinse și el lumina și încercă să adoarmă.

„Curioasă coincidenţă” — se gândi și se răsuci în pat.

Adormi târziu, mult după miezul nopţii.